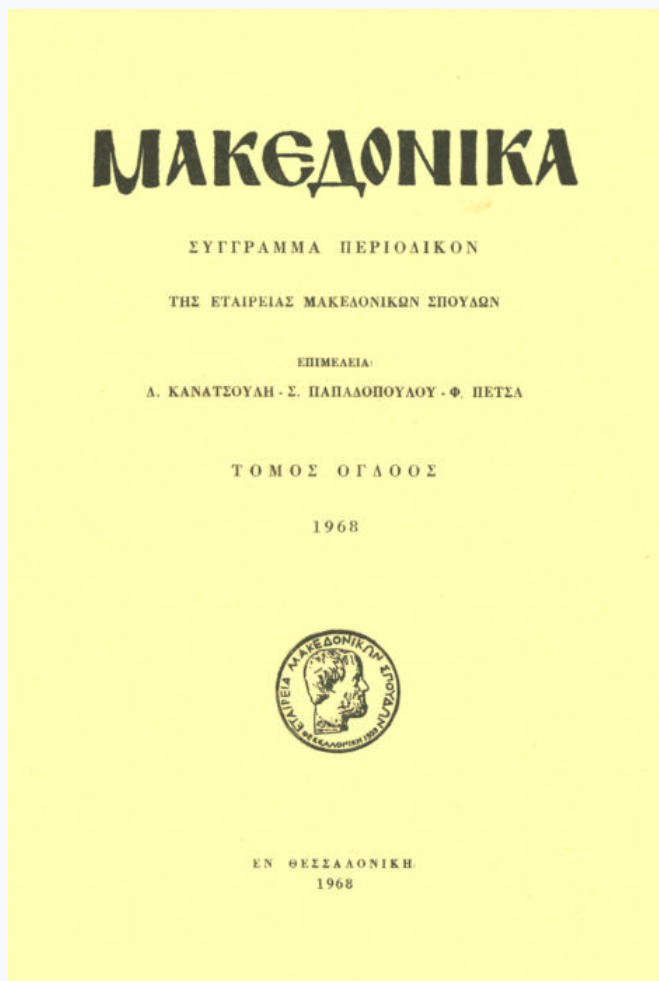

Μακεδονικά

Τόμ. 8, Αρ. 1 (1968)

Ο φιλικός χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ο Ιβηρίτης και η ανέκδοτος αυτού αλληλογραφία

Αθανάσιος Γρ. Γερομιχαλός

doi: [10.12681/makedonika.300](https://doi.org/10.12681/makedonika.300)

Copyright © 2014, Αθανάσιος Γρ. Γερομιχαλός

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Γερομιχαλός Α. Γ. (1968). Ο φιλικός χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ο Ιβηρίτης και η ανέκδοτος αυτού αλληλογραφία. *Μακεδονικά*, 8(1), 1–73. <https://doi.org/10.12681/makedonika.300>

Ο ΦΙΛΙΚΟΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΞ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ Ο ΙΒΗΡΙΤΗΣ
ΚΑΙ Η ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΑΥΤΟΥ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ἡ ἀγιώνυμος πολιτεία τοῦ Ἀθω ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸν κέντρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ μεσαιωνικὸς ἐθνικὸς βίος διτηρήθη ἀναλλοίωτος, ἔστω καὶ μονομερῶς, μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Αἱ διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐπελθοῦσαι εἰς τὸν καθόλου ἑλληνικὸν βίον μεταβολαὶ οὐδόλως ἐπέδρασαν ἐπ' αὐτῆς, ἔχομεν δ' οὕτω ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μέχρι καὶ σήμερον ἀπὸ τινος ἀπόψεως ἀδιάκοπον τὴν συνέχειαν τοῦ βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ. Πᾶς ὅστις μεταβαίνει ἐκεῖ, μὲ σκοπὸν νὰ μετάσχη πνευματικῶς τοῦ βίου τῆς ἐν αὐτῷ ἐγκαταβιούσης μοναστικῆς κοινωνίας, αἰσθάνεται ἑαυτὸν οἰοεῖ μετατιθέμενον εἰς χρόνους παρωχημένους, εἰς ἐποχὴν καὶ κοινωνίαν ἀκραιφνῶς βυζαντινὴν. Καὶ τοῦτο διότι τὴν ἀγιώνυμον ταύτην χερσόνησον ἀφῆκαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀνεπηρέαστον τὰ μεγάλα ἱστορικὰ γεγονότα, ἅτινα μετέβαλον οὐσιωδῶς τὸν ἐθνικὸν μας βίον.

Πλὴν τῆς ἀπὸ θρησκευτικῆς ἐπόψεως σπουδαιότητός του ταύτης τὸ Ἅγιον Ὅρος κέκτηται μεγάλην ὡσαύτως σπουδαιότητα καὶ διὰ τὸ ἐκάστοτε παρὸν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, καθόσον λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς θέσεώς του ἠδύνατο νὰ διαδραματίσῃ σπουδαῖον πρόσωπον εἰς τὴν ἀπελευθερωτικὴν κίνησιν οὐ μόνον τῆς Χαλκιδικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς Μακεδονίας ὁλοκλήρου. Οἱ Ὁθωμανοὶ κατακτηταὶ εἶχον ἑνωρὶς στρέψει τὴν προσοχὴν τῶν πρὸς τὴν Μακεδονίαν καὶ λόγῳ τῆς ἐπικαίρου γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως, ἀλλὰ κυρίως λόγῳ τῆς εὐφορίας της, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἀπολαύουν εὐκόλως τὰ πλούσια ἀγαθὰ τῶν κόπων τῶν ὑποδούλων.

Παρὰ τὴν πρώτῃμον ὁμως ὑπ' αὐτῶν κατάκτησιν τῆς μακεδονικῆς γῆς, διτηρήθησαν ἐκεῖ ἀξιόλογα ἑλληνικὰ κέντρα, ἅτινα ἤκμαζον ἐμπορικῶς, ἐκαλλιέργουν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ διετήρουν ἄσβεστον τὴν φλόγα τοῦ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν πόθου. Εἰς τὴν καθόλου πνευματικὴν καὶ ἐθνικὴν ταύτην κίνησιν οὐδόλως ὕστερεῖ καὶ ἡ Χαλκιδική, εἰς ἣν ὑπάγεται καὶ τὸ Ἅγιον Ὅρος. Ἐν τούτοις ἡ τοῦ Ἀθωνος μοναστικὴ πολιτεία ἐπιδιώκουσα, ἀφ' ἐνὸς ὅπως μὴ ἔρχηται εἰς προστριβάς μετ' τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅπως διατηρῇ κατὰ τὸ δυνατόν μικροτέραν μετ' αὐτῆς ἐπικοινωνίαν καὶ ἐπαφὴν, ἀπέφευγε καὶ πᾶσαν γενικὴν σχέσιν μετ' τὸν ἔξω τοῦ περιβάλλου αὐτῆς «κόσμον», τὴν ἐκκοσμιευμένην καθόλου ζωὴν. Οἱ

κατακτηταὶ ἐξ ἄλλου, ἐνδιαφερόμενοι κυρίως καὶ πρωτίστως διὰ τοὺς φόρους, τοὺς ὁποίους τακτικῶς καὶ κανονικῶς εἰσέπραττον ἐκ τῶν μονῶν διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀνακτορικῆς φρουρᾶς (Μποσταντζήμπαση), δὲν ἀνεμειγνύοντο εἰς τὰς ἐσωτερικὰς τοῦ Ἁγίου Ὁρους ὑποθέσεις, διὸ καὶ πλὴν ὀλίγων χωροφυλάκων, οἵτινες ἀπετέλουν τὴν προσωπικὴν φρουρὰν τοῦ Μποσταντζή, οὔτε στρατὸν οὔτε ἄλλην ἀστυνομικὴν δύναμιν διετήρουν ἐκεῖ¹.

Δέον ὅμως ἐνταῦθα νὰ σημειωθῇ, ὅτι παρὰ τὴν γενικῶς ἐφεκτικὴν γραμμὴν τῶν μοναχῶν εἰς ὃ,τι ἀφορᾷ εἰς τὰς σχέσεις τῶν πρὸς τὸν ἔξω «κόσμον» καὶ τὴν προσήλωσίν των εἰς τὰ καθαρῶς θρησκευτικὰ τῶν κατήκοντα, ἔνεκα τῆς ὁποίας παρεχωροῦντο εἰς αὐτοὺς κατὰ καιροὺς ὑπὸ διαφόρων σουλτάνων προνόμια ἐξασφαλίζοντα ἐν εἰδὸς αὐτονομίας, ἐδοκίμασαν καὶ οὗτοι, καὶ διῃ εἰς βαθμὸν ἱκανόν, τὴν στυγνὴν τυραννίαν τοῦ κατακτητοῦ, ὁ ὁποῖος συχνάκις παραβιάζων τὰ προνόμια τοῦ Ἁγίου Ὁρους προέβαιεν εἰς ἀρπαγὰς καὶ λεηλασίας κατασφάζων τοὺς ἐκ τῶν μοναχῶν ἀνθιστάμενους. Αἱ τοιαῦται ἀγριότητες τῶν Ὀθωμανῶν συνετέλουν, ὥστε παραλήλως πρὸς τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα νὰ καλλιεργῆται μεταξὺ τῶν μοναχῶν καὶ ὁ στενότητα πρὸς αὐτὸ συνδεδεμένος πόθος τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ γένους. Αἱ παραδόσεις ἐξ ἄλλου καὶ οἱ σχετικοὶ μὲ τὴν βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν θρύλλοι, τοὺς ὁποίους συναντᾷ τις ἀνὰ πᾶν αὐτοῦ βῆμα εἰς Ἁγιον Ὅρος, καὶ τὸ ἀλλόθρησκον ἀφ' ἑτέρου τοῦ κατακτητοῦ, ἐκαλλιέργουν ἐντόνως τὴν ἰδέαν καὶ τὸν πόθον ἀναδημιουργίας καὶ ἀνασυστάσεως τοῦ χριστιανικοῦ Βυζαντίου μὲ τοὺς ὀρθοδόξους αὐτοκράτοράς του, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἰδρύσει τὰς περισσοτέρας τῶν μονῶν καὶ εἶχον προικίσει αὐτὰς διὰ σημαντικῶν δωρεῶν². Τοιοῦτοτρόπως ὁ θρησκευτικός, πνευματικός καὶ ψυχικός δεσμός τοῦ Ἁγίου Ὁρους μὲ τὸ Βυζάντιον καὶ ἡ ἑλληνικὴ καταγωγὴ τῶν περισσοτέρων ἐκ τῶν μοναχῶν ἐδημιουργοῦν εὐνοϊκὴν ἀτμόσφαιραν διὰ τὴν καὶ εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Ἁθω ζωηρὰν κίνησιν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου σκοποῦ, τῆς ἀντικαταστάσεως δηλονότι τοῦ μοαμεθανικοῦ κράτους διὰ τινος ἑλληνορθοδόξου πολιτείας.

Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅμως τοῦτο, ἡ μνημονευθεῖσα ἀνωτέρω ἀποφυγὴ ἐκ μέρους τῆς ἁγιωνύμου πολιτείας τοῦ Ἁθω στενῆς μετὰ τοῦ ἔξω «κόσμου» ἐπαφῆς, ἐδυσχέραινε τὴν διάδοσιν καὶ καλλιέργειαν ἐν αὐτῇ ἰδεῶν κοσμικοῦ καὶ μάλιστα ἐπαναστατικοῦ χαρακτήρος, ὡς συνέβαιnen εἰς τὴν ὑπόλοιπον Ἑλλάδα. Ἐπανελημμένοι προσπάθειαι τῶν Φιλικῶν ὅπως εἰσχωρήσουν εἰς τὸ Ἁγιον Ὅρος δὲν εὗρον πρόσφορον ἔδαφος,

1. Ἰδὲ Γ. Συμυρνάκη, Τὸ Ἁγιον Ὅρος, ἐν Ἀθήναις 1903, σ. 334 κέ.

2. Ἰδὲ Ἰω. Μαμαλάκη, Ἡ ἐπανάστασις στὴ Χαλκιδικὴ τὸ 1821 Ἡ συμμετοχὴ τῶν Ἀγιορειτῶν καὶ ὁ ρόλος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ, Θεσσαλονίκη 1962, σ. 6 κέ.

καθόσον αἱ ἰδέαι των, παρὰ τὸν ἔθνικὸν αὐτῶν χαρακτήρα, ἐθεωροῦντο ἐπαναστατικά. Διὰ τὸν λόγον ἀκριβῶς τοῦτον, ἐκτὸς μεμονωμένων τινῶν ἐξαίρεσεων, δὲν εὐρίσκομεν συστηματικὴν προσπάθειαν πρὸς μύησιν τῶν Ἀγιορειτῶν εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν. Οἱ ὀλίγοι Ἀγιορεῖται Φιλικοί, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα γνωρίζομεν, ἐμυήθησαν ἔξω τοῦ ἁγιωνύμου Ὁρους. Ὁ Ἰ. Φιλήμων¹ εἰς τὸν κατάλογον τῶν Φιλικῶν περιλαμβάνει δύο μόνον μοναχοὺς τοῦ Ἀγίου Ὁρους, τὸν Γερμανὸν τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου² καὶ τὸν ἐκ Σκύρου προηγούμενον τῆς μονῆς Καρακάλου Σεραφεῖμ Τριεραρχίτην, ὅστις κατηχήθη τὸ ἔτος 1819 εἰς τὸ Ἰάσιον τῆς Μολδοβλαχίας ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Γρηγορίου Δικαίου - Παπαφλέσσα.

Οἱ ἐλάχιστοι δὲ οὗτοι Ἀγιορεῖται Φιλικοί³ ἐφύλασσαν τὰ μυστικά καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας κυρίως δι' ἑαυτοὺς, ἢ ἐνίοτε καὶ διὰ τὸν λίαν περιωρισμένον κύκλον τῶν ἐξαιρετικῶς ἐμπίστων εἰς αὐτοὺς προσώπων. Τοιουτοτρόπως αἱ ἰδέαι τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξαπλωθῶν καὶ νὰ ἐπιβληθῶν μεταξύ τῆς εὐρείας μάξης τῶν μοναχῶν τοῦ Ἀγίου Ὁρους.

Εἰς τὸν στενὸν τοῦτον κύκλον τῶν Φιλικῶν τοῦ Ἀγίου Ὁρους, καὶ δι' ἑαυτοὺς τῶν πλεόν δυναμικῶν, συγκαταλέκτεοι: 1) ὁ στενὸς συνεργάτης τοῦ Ἐμμανουὴλ Παπᾶ ἡγούμενος τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθυμίου, ὅστις λόγῳ τοῦ ἀξιώματός του ὡς ἡγουμένου τῆς μονῆς ἔθεσεν ὀλόκληρον τὴν μονὴν καὶ τοὺς μοναχοὺς αὐτῆς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ μεγάλου σκοποῦ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, καὶ 2) ὁ χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ὁ Ἰβήριτης. Οὗτος ὡς ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰβήρων ἐν ἐξορίᾳ διατελοῦντος πατριάρχου Κων/πόλεως καὶ μετέπειτα ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου τοῦ Ε',⁴ εἶχεν ὁπωσδήποτε μνηθῇ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑται-

1. Ἰ. Φιλήμωνος, Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, Ἀθῆναι 1859, τ. 1 σ. 387 κέ.

2. Τοῦτον ἀναφέρει καὶ Ὁ Τάκης Κανδελῶρος, Ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία, 1814 - 1821, Ἀθῆναι 1926. Ὁ Κων. Βοβολίνης ὅμως διατείνεται ὅτι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα ὡς Φιλικοί ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς Ταξιαρχῶν Σεραφεῖμ Καρακαλινός, ὁ Ἐσφιγμενίτης μοναχὸς Λουκάς Λεονταρίδης, ὁ Λαυριώτης παπα-Ἀνδρέας καὶ ὁ Γρηγόριος Βατοπαϊδινός (Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας, Ἀθῆναι 1952, σ. 171).

3. Ἀγνοοῦμεν εἰσέτι πόσοι καὶ ποιοὶ Ἀγιορεῖται εἶχον μνηθῇ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν, ἀφοῦ ἀγνοοῦμεν ἀκόμη πόσοι μοναχοὶ ὑπῆρχον εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821. Ὁ Φιλήμων, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 3 σ. 143, ἀναβιβάζει αὐτοὺς εἰς «ὑπερδεκάκις χιλίους», ὁ δὲ Γουσταῦος Χέρτσβεργ, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, μετάφρ. Π. Καραολίδου, τ. 1, Ἀθῆναι 1906, σ. 92, εἰς ἑξ. χιλιάδας, ἄλλοι δὲ ἄλλως ἀριθμοῦσι, καὶ τοῦτο διότι ἐλλείπει εἰσέτι συστηματικὴ περὶ τοῦ Ἀγίου Ὁρους Ἱστορία.

4. Τὸ 1818 ἐπισκέφη τὸν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἰβήρων τοῦ Ἀγίου Ὁρους διαμένοντα μετὰ τὴν δευτέραν πατριαρχίαν ἐθνομάρτυρα Πατριάρχην Γρηγόριον Ε' ὁ Φιλικός

ρείαν καὶ ὥς ἐκ τούτου ἐγνώριζε τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς ἐνεργείας τῶν Φιλικῶν. Μάλιστα δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ εἰπώμεν ὅτι οὗτος εἶχε μνηθῇ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν ἐνωρίτερον, ὅτε εἶχε μεταβῇ εἰς Βλαχίαν δι' ὑποθέσεις τῆς μονῆς του. Διότι ὁ ἐνθουσιασμός μὲ τὸν ὁποῖον ὑπεδέχθη τὸν Ἑμμ. Παπᾶν, ἡ ἐμπιστοσύνη τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ δευτέρος πρὸς αὐτὸν καὶ ἡ μετέπειτα σταθερὰ αὐτοῦ στάσις ἐναντι τῶν Φιλικῶν καὶ τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἰδίᾳ ἐπαναστάσεως, ἀποδεικνύουν ὅτι οὗτος ἦτο ἡδὴ μεμνημένος καὶ ἐγνώριζεν ἀπὸ πολλοῦ τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς ἐπιδιώξεις τῆς Ἑταιρείας.

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μεγάλης πατριαρχικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, χάρις εἰς τὴν ἐγνωσμένην ἐπιμέλειαν τοῦ λογίου μοναχοῦ πατρὸς Ἀθανασίου, τρεῖς ὁγκώδεις φάκελλοι πλήρεις ἐγγράφων ἐπ' ὀνόματι τοῦ χαρτοφύλακος Νικηφόρου μοναχοῦ τοῦ Ἰβηρίτου. Ἐκ τῶν φακέλλων τούτων οἱ μὲν δύο περιέχουν χρονολογημένην¹ αὐτοῦ ἀλληλογραφίαν τῶν ἐτῶν 1794 - 1839 ἐκ 314 ἐγγράφων, ὁ δὲ τρίτος περιέχει ἀχρονολόγητον ἀλληλογραφίαν, κατὰ τὸ πλεῖστον ἰδιωτικῆς φύσεως, ἐκ τεσσαράκοντα ἐπτά (47) ἐγγράφων.

Τὸν ἄγνωστον εἰσέτι τοῦτον Φιλικὸν Νικηφόρον Χαρτοφύλακα τὸν Ἰβηρίτην καὶ τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν προτιθέμεθα νὰ πραγματευθῶμεν ἐν τῇ παρούσῃ ἐργασίᾳ. Προσέτι δὲ τὴν ἀνέκδοτον αὐτοῦ ἀλληλογραφίαν νὰ φέρωμεν εἰς φῶς, ἥτις πιστεύομεν ὅτι τὰ μάλιστα θὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν μέλλοντα νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀγίου Ὁρους².

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Α. Ο ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΩΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΞ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΙΒΗΡΩΝ

Τις ὁ Νικηφόρος ὁ Χαρτοφύλαξ προτοῦ ἔλθῃ εἰς Ἅγιον Ὅρος οὐδεὶς τῶν ἐπιζώντων μοναχῶν τῆς μονῆς Ἰβήρων, ἔστω καὶ ἐκ παραδόσεως, γνωρίζει. Τὸ κατὰ κόσμον ὀνοματεπώνυμον αὐτοῦ, ἡ καταγωγή του καὶ ἡ ἡλικία του εἶναι εἰσέτι ἄγνωστα εἰς ἡμᾶς. Οἱ «οὐρανοπολῖται» μοναχοί, «οἱ μὴ ἔχοντες φῶς κατοικίαν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦντες», δὲν διαφέρονται διὰ τὸν παρόντα κόσμον, οὔτε διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ οἰκοῦντας.

Ἰωάννης Φαρμάκης. Κατὰ τὴν περὶ τῆς Ἑταιρείας ἀφήγησιν αὐτοῦ ὁ Πατριάρχης «ἔδειξεν εὐθὺς ζωηρότατον ἐνθουσιασμόν» καὶ «ἠὺχῆθη ἀπὸ καρδίας» ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ τῆς Ἑταιρείας, ἡρνήθη ὁμως νὰ δώσῃ τὸν ὄρκον τοῦ Φιλικοῦ εἰπὼν· «ἐμένα μ' ἔχετε ποῦ μ' ἔχετε», διότι ὡς κληρικὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ὀρκισθῇ. Προσέθεσε μάλιστα ὅτι ὁ ὄρκος του ἠδύνατο νὰ βλάψῃ διότι «ἂν ἀποκαλυφθῇ εἰς τὰ βιβλία τῆς Ἑταιρείας τὸ ὄνομά του, θὰ ἐκινδύνευεν ὁλόκληρον τὸ Ἔθνος, τοῦ ὁποίου καίτοι ἐξόριστος προεῖχε πάντοτε» καὶ καλὸν εἶναι «νὰ προσέξωσι πολὺ οἱ Ἑταῖροι μήπως βλάψωσιν ἀντὶ νὰ ὠφελήσωσι τὴν Ἑλλάδα».

1. Ἡ ταξινόμησις τῶν ἐγγράφων ἐγένετο ὑπὸ τοῦ συναδέλφου κ. Ἀντωνίου Ταχιάου.

2. Εὐχαρίστας πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ συνάδελφος κ. Ἰωάννης Μαμαλάκης, ὁ τὸσον ἐντρίβης εἰς τὰ τοῦ Ἀγίου Ὁρους, προτίθεται νὰ ἐκδώσῃ ἱστορίαν αὐτοῦ.

Ὁ οὐρανός, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, εἶναι δι' αὐτοὺς τὸ πᾶν. Δι' αὐτὴν ἐργάζονται νυχθημερόν καὶ αὐτὴν ἐπιποθοῦν νὰ ἀπολαύσουν.

Τὸ μόνον ὅπερ μετὰ βεβαιότητος γνωρίζομεν εἶναι ὅτι ὁ Νικηφόρος ἐνωρίς ἀπέκτησε τὸ ὀφφίκιον τοῦ Χαρτοφύλακος, τὸ ὅποιον ἐδίδετο ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μόνον εἰς μεμορφωμένους καὶ λογίους κληρικούς καὶ μοναχοὺς. Οἱ κληρικοὶ οὗτοι ἐπεμελοῦντο τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ ἐπισκόπου, ἀπετέλουν μέλη τοῦ ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου καὶ ἐξήσκουν ἐποπτείαν ἐπὶ τοῦ βίου τῶν κληρικῶν. Ὡσαύτως ἐπόπτεον τοῦ Ἀρχείου καὶ ἐφύλαττον εἰς ἴδιον κιβώτιον τὰ ἔχοντα ἱστορικὴν ἀξίαν ἔγγραφα. Συνεπῶς καὶ ὁ Νικηφόρος, ὡς συγκαταλεγόμενος μεταξὺ τούτων, διεκρίνετο εἰς μόρφωσιν ὄλων αὐτοῦ τῶν συναδέλφων μοναχῶν.

Ἡ διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς ἀλληλογραφίας ἐξελικτικῶς βελτιωμένη γλῶσσα τοῦ Νικηφόρου τυγχάνει μᾶλλον καθαρά εἰ καὶ οὐχὶ ἄπαιστος. Ἡ διαλεκτικὴ ὁμως τοῦ ἀνδρὸς ἐπιχειρηματολογία τυγχάνει ἀρκούντως ἰσχυρά. Ταῦτα πάντα προδίδουν ἱκανὴν μόρφωσιν τοῦ ἀνδρὸς, ἀλλὰ καὶ ἐπιμελὴ καὶ ἐργῶδη προσπάθειαν πρὸς ἐπιμόρφωσιν διὰ τῆς κατ' ἰδίαν μελέτης. Ὁ διὰ μέσου τῆς ἀλληλογραφίας του ἐπιδεικνύμενος διακαὴς αὐτοῦ πόθος, πρὸς ἀπόκτησιν, δι' εἰδικῶν παραγγελιῶν, βιβλίων καὶ μάλιστα ἐπιστημονικῶν, δηλοῖ τὴν διάθεσιν πρὸς περαιτέρω ἐπιμόρφωσιν καὶ ἱστορικὴν αὐτοῦ κατάρτισιν ἐπὶ ζητημάτων διαφερόντων αὐτόν.

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ ὀνόματος τοῦ Νικηφόρου εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῆς μονῆς Ἰβήρων διαπιστοῦται τὸ πρῶτον εἰς τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 21 Ἀπριλίου 1794 ἔγγραφον τῶν προεστώτων τῆς μονῆς, δι' οὗ ὁ Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ καὶ διδάσκαλος διορίζεται ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτῆς ἐν Βλαχίᾳ πρὸς διευθέτησιν καὶ παρακολούθησιν τῶν ἐκεῖσε ὑποθέσεων καὶ κτημάτων τῆς μονῆς. «Ὁ κτὼρ Νικηφόρος ἐδιωρίσθηκεν παρὰ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ μοναστηρίου νὰ ἀπέλθῃ διὰ τῆς Βασιλεουσῆς εἰς τὸ Βλαχομπογδάνι δι' ὑποθέσεις τοῦ μοναστηρίου»¹. Φαίνεται ὅτι ὁξὺ τι ζήτημα εἶχεν ἀναφυῇ εἰς τὴν Βλαχίαν διὰ τὰ μετόχια τῆς μονῆς καὶ ἐν γένει διὰ τὰ περιουσιακὰ αὐτῆς δικαιώματα, διότι εἰς πολλὰ αὐτοῦ πρὸς τὴν μονὴν τοῦ ἔγγραφα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν ἀλληλογραφίαν τῆς μονῆς, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, ἀπὸ τῆς ἐκεῖσε δηλονότι μεταβάσεώς του μέχρι τοῦ 1805, γίνεται, σὺν τοῖς ἄλλοις, πολὺς ὁ λόγος «περὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν». Εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν μάλιστα ταύτην μετέχουν συχνάκις, ἐκτὸς τῆς μονῆς Ἰβήρων, καὶ ἄλλαι μοναὶ διαφερόμεναι πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος, διότι ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ ἀπαντῶμεν συχνάκις ὑπογράφοντας· «Προηγού-

1. Ἡ μονὴ τῶν Ἰβήρων εἶχε κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἑκατὸν τέσσαρα (104) μετόχια ἀνὰ τὸν κόσμον καὶ διὲν ἀνὰ τὰ ὀρθόδοξα κράτη.

μενος Ἰβήρων Συμεῶν καὶ Ἀγίου Παύλου γέρων Ἀββακούμ» καὶ τοῦτο διότι τὸ μετόχιον «τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν» ἀνήκεν ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὰς εἴκοσι τοῦ ἁγιωνύμου Ὁρους μονάς.

Ὁ Νικηφόρος ἐν τῇ ἐπιμελεῖ αὐτοῦ προσπαθεῖα νὰ ἐπιλύσῃ τὰ ζητήματα ταῦτα καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ ἐκ τῶν κτημάτων συμφέροντα τῆς μονῆς του, ἤλθε προφανῶς εἰς ρῆξιν μὲ δυναμικὰ πρόσωπα, ἴσως δὲ καὶ μὲ πρόσωπα τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἅτινα καὶ κατηγόρησαν καὶ ἐσυκοφάντησαν αὐτὸν καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν Πατριάρχην. Τοῦτο δηλοῦται ἔκ τινος ἐγγράφου τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πρὸς αὐτόν, ὃπερ διαλαμβάνει *«Ἀπαλλάξαντες τῆς ἐνοχῆς καὶ τῆς κατακρίσεως ἀνακτάται ἡ καλὴ σου υπόληψις ὥς τὸ πρῶτον, πάντων τῶν κατὰ σοῦ διατεθυλλημένων διαλυομένων ὡς ἱστὸν ἀράχνης διὰ τῆς φρονίμου καὶ νουνεχοῦς τοιαύτης οἰκονομίας σου . . . θέλομεν σέ ἔχει ὥς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἐν ὑπολήψει ἀγαπῶντες καὶ εὐχόμενοι . . .»*¹. Μάλιστα ὁ αὐτὸς Πατριάρχης εἰς ἐτέραν πρὸς τὸν Νικηφόρον ἐπιστολὴν γράφει μετὰ πολλῆς τρυφερότητος, ἀλλὰ καὶ μετὰ μεγάλης ἐκτιμήσεως διὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτελούμενον ἐκκλησιαστικὸν ἔργον².

Ὅπως δὲ ἴσχυε ὁ Νικηφόρος κατὰ τὰ ἔτη τῆς ἐν Βλαχίᾳ διαμονῆς του ἐμνήθη³ εἰς τὴν ἐν Ρωσίᾳ, Βλαχίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἀναπτυχθεῖσαν δρᾶσιν τῶν Ἑλλήνων τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τὴν ἐξεύρεσιν μέσων πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς ἐπὶ τετρακόσια ὀλόκληρα ἔτη στεναζούσης ὑπὸ τὸν ζυγὸν βαρβάρου καὶ ἀθέου ἔθνους μητρὸς Ἑλλάδος. Ἡ ἐκ Βλαχίας ἀλληλογραφία αὐτοῦ, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἰδίως τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἐν αὐτῇ ἐτῶν, γράφεται ἀνωνύμως, διότι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἐμφανίζεται τὸ ὄνομά του ὄχι μόνον ἐκ λόγων μοναχικῆς ταπεινοφροσύνης, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἐνιαχοῦ ὑπαινιγμούς του περὶ κρύφια τινα ζητήματα. Ἀπὸ δὲ τῆς 5ης Αὐγούστου 1808, ὅτε εὗρίσκομεν αὐτὸν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὀλόκληρος αὐτοῦ ἡ ἀλληλογραφία φέρει ἀντὶ τῆς ὑπογραφῆς τὰς λέξεις: *«ὁ σός», «οἶδας», «οἶδας τὸν σόν», «οἶδας καλῶς», «οἶδας τοὺς σούς», «οἶδας τὸν πάσχοντα», «οἶδας τοὺς πάσχοντας»*.

Εἰς τὴν ἀπὸ 7ης Ἰουνίου ἐπιστολὴν του κάμνει λόγον περὶ τῆς καταλήψεως τῆς Βιέννης ὑπὸ τῶν Γάλλων ὁμοῦ μετὰ τῶν Ρώσων *«Ἐπιληροφρήθημεν ὅτι οἱ Γάλλοι ἐκνέριενσαν τὴν Βιέννην σίγουρα ὁμοῦ μετὰ τῶν Ρώσων»*. Εἰς δὲ τὴν ἀπὸ 12ης Σεπτεμβρίου 1808 ἐπιστολὴν του κάμνει λόγον περὶ τῶν ἐν Φαναρίῳ παρασκηνιακῶν κινήσεων διὰ τὴν ἐκλογὴν οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐπανερχεται δ' ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου καὶ εἰς

1. Ἰδὲ τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14 Μαΐου 1806 ἐγγράφον.

2. Ἐπιστολὴ 16ης Σεπτεμβρίου 1807.

3. Ἡ καθαρῶς ἔθνικοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος μῆσις αὕτη τοῦ Νικηφόρου δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἀργότερον τεκτονικῆς μορφῆς μῆσιν τοῦ Ξάνθου.

τὴν ἀπὸ 1ης Μαΐου 1809 ἐπιστολὴν τοῦ καὶ διεκτραγωδεῖ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐλληνικὴν πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἀκαταστασίαν, εὐχόμενος ὅπως ἐπιστρέψῃ τὸ ταχύτερον καὶ πάλιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ ὁ εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἰβήρων καὶ μονὴν τοῦ ἐξορισθεὶς τὸ πρῶτον ἔθνομάρτυς Πατριάρχης Γρηγόριος Ε'. «*Ἰσως, λέγει εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ, με τὸν ἐρχομὸν τοῦ παναγιωτάτου διορθωθοῦν τὰ πράγματα*». Ἀλλὰ καὶ εἰς ἐτέραν αὐτοῦ ἐπιστολὴν κάμνει λόγον περὶ ἐπιστροφῆς τοῦ Πατριάρχου, μετὰ τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται εἰς μυστικὴν ἐπικοινωνίαν, πληροφορῶν αὐτὸν τὰ ἐν τῷ Φαναρίῳ συμβαίνοντα «*ὁ ἐρχομὸς τοῦ Πατριάρχου θὰ τὰ ξεκαθαρίσῃ*»¹.

Τοιαῦτα εἶναι αἱ εὐφρεῖς τοῦ Νικηφόρου ἐνέργειαι πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ζητημάτων τῆς μονῆς του, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν εἰσέτι τῶν συγκοινοβιατῶν του, ὥστε μετὰ πολλῆς τῆς ἐκπλήξεως ἐπιστολογράφος τοῦ γράφει πρὸς αὐτόν «*δὲν ἐπίστευον νὰ εἶρω εἰς Ἄγιον Ὅρος τοιοῦτον πολιτικόν*»².

Ὁλόκληρον σχεδὸν ἐπιστολὴν ἀφιεροῖ εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν σφαιγῶν καὶ λεηλασιῶν, τὰς ὁποίας ἐπήνεγκον εἰς Κωνσταντινούπολιν οἱ γενίτσαροι κατὰ τὸ κίνημα αὐτῶν τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1808³.

Β. Ο ΦΙΛΙΚΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΩΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΠΑ

Ὁ Νικηφόρος εὐρισκόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ ἑπτὰ συνεχῆ ἔτη, ἦτοι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1808 μέχρι καὶ τοῦ ἔτους 1815, ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ πολλοὺς Φιλικοὺς. Τὸ 1815 ἐπιστρέψας εἰς τὴν μονὴν τῆς μετανόιας τοῦ δὲν ἔπαυσε νὰ ἀλληλογραφεῖ τακτικῶς μετὰ διαφόρων προσώπων τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ πάσης φύσεως ὑποθέσεις, ἀτομικὰς, τῆς μονῆς, τῆς ἱερᾶς ἐπιστασίας, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικὰς.

Ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ ἀλληλογραφία τοῦ αὐτοῦ (τῶν ἐτῶν 1815 - 1818) ἀφεώρα εἰς ἐμβάσματα σεβαστῶν χρηματικῶν ποσῶν προσωπικῶς εἰς αὐτὸν ἀποστελλομένων, τὰ ὅποια, ὡς ἐντέλλεται εἰς ἐπιστολὴν τοῦ, δέον νὰ τῷ ἐμβάζονται δι' ἐμπιστῶν προσώπων ἢ μὲ πόλιτζαν (τραπεζικὸν γραμματίον). Μὴ δὲ νομίσῃ τις ὅτι πάντα τὰ ποσὰ ταῦτα ἀπετέλουν προσωπικὴν τοῦ περιουσίαν, τὴν ὁποίαν εἶχεν οὗτος ἀσφαλίσῃ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Ἐξ ὅσων γράφει σχετικῶς πρὸς τὸν ἐν Σούμλα εὐρισκόμενον προηγούμενον τῆς μονῆς Ἰβήρων Ἀνατόλιον «*τὸν λογαριασμὸν τῆς τε πρὸς με χρεωστι-*

1. Ἐπιστολὴ 27ης Ἰουνίου 1808.

2. Ἐπιστολὴ 2ας Σεπτεμβρίου 1808.

3. Ἐπιστολὴ 10ης Νοεμβρίου 1808.

κῆς, ὡς καὶ τῶν ρουβλίων ἐκείνων . . . νὰ ἀποστείλῃ εἰς ἐμὲ ἐνταῦθα εἰς Κωνσταντινούπολιν . . . νὰ μοι ἐμβάσῃ ἐνταῦθα σῶον αὐτὸν τὸν λογαριασμόν ἢ μὲ ἀσφαλῆ πόλιτζαν . . . ὑπὸ σφραγίδα . . . μὲ σίγουρον . . . »¹, φαίνεται ὅτι τὰ μεγάλα ἐκεῖνα χρηματικά ποσὰ συνελέγοντο ἐν τῇ ἐξωτερικῇ καὶ ἀπεστέλλοντο εἰς αὐτὸν προοριζόμενα δι' ἀνώτερόν τινα σκοπὸν καὶ ὅπως-δήποτε διὰ τὸν ἐλληνικὸν ἀγῶνα.

Τὴν 1ην Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1819, ἀκολουθῶν τὸν διὰ τρίτην ἡδὴ φορὰν ἀποκαθιστάμενον εἰς τὸν θρόνον μαρτυρικὸν Πατριάρχην, ἦλθε καὶ πάλιν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Εἰς ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα προηγούμενον Ἀνατόλιον ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1-1-1819 μᾶς πληροφορεῖ περὶ τῆς ἐσπευσμένης ἀναχωρήσεώς του γράφων τὰ ἑξῆς: «ἐν συντόμῳ γράφω ὅτι ἀναχωρῶ μετὰ τοῦ Παναγιωτάτου Δεσπότη τοῦ κυρίου Γρηγορίου εἰς Κωνσταντινούπολιν »².

Ἐπανελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν λοιπὸν ὁ Νικηφόρος συνέχισε τὴν ἀνωτέρω σημειωθείσαν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀλληλογραφίαν του ὡς καὶ τὰς μετὰ τὸν Φιλικὸν ἐπαφάς του. Εἰς τοῦτο συνετέλει κατὰ μέγα μέρος καὶ ἡ ἐκτίμησις, ἣν ὁ Πατριάρχης ἔτρεφε πρὸς τὸ πρόσωπόν του καὶ τὴν ὁποίαν διαβλέπομεν ἐν τινι ἐπιστολῇ αὐτοῦ ἐν ἣ χαρακτηριστικῶς γράφει: «ἰδοὺ παρακαλῶντας τῇ Παναγιότητι ἔγιναν καὶ αἱ δύο ὑποθέσεις»³.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς χρονικὴν περίοδον ἦλθεν εἰς λίαν στενὴν σχέσιν μετὰ τοῦ ἐκ Σερρῶν φλογεροῦ πατριώτου Ἐμμανουὴλ Παπᾶ⁴. Υἱὸς ἱερέως ὁ Ἐμμ. Παπᾶς, εὐφυής, ἱκανός, ἀλλὰ καὶ τίμιος, ἀνεδείχθη ἔνωρις μεγαλέμπορος, τὸ δὲ 1810 διωρίσθη πρῶτος τραπεζίτης τοῦ Ἰσμαὴλ βέη τῶν Σερρῶν. Διαφωνήσας ὁμως μὲ τὸν διάδοχον καὶ πρεσβύτερον αὐτοῦ υἱὸν Γιουσούφ, ὁ ὁποῖος ἠθέλησε νὰ καταχρασθῇ χρήματα, ἅτινα αὐτὸς καὶ ὁ πατήρ του εἶχον δανεισθῇ παρὰ τοῦ Παπᾶ, καὶ ὁ ὁποῖος ἠπειλήσε καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Παπᾶ ἀκόμη, κατὰ τὴν συνήθη τῶν Τούρκων τακτικὴν,

1. Ἐπιστολὴ 11ης Ἰουνίου 1819.

2. Ὁ Πατριάρχης ἐξαναγκασθεὶς εἰς παραίτησιν τὴν 10ην Ἰουλίου 1808 ἀπεσύρθη εἰς Πρίγκιπον κατ' ἀρχάς καὶ κατόπιν εἰς Ἅγιον Ὅρος (μονὴν Ἰβήρων), ὅπου παρέμεινεν ἀσκητεῶν ἐπὶ ἐννέα συναπτά ἔτη. Τὴν 18ην Δεκεμβρίου 1818 ἀνῆλθεν ἐκ νέου εἰς τὸν οἰκουμένικόν θρόνον διὰ ν' ἀποβῇ μετὰ τρία ἔτη ὁ Ἐθνομάρτυς πατριάρχης. Ὁ Γρηγόριος τρίς ἀνῆλθεν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. Τὸ πρῶτον τὸ 1797 - 1798, τὸ δεύτερον τὸ 1806 - 1808 καὶ τὸ τρίτον τὸ 1818-1821 (ἰδὲ Μ. Γεωργίου, Πατριαρχικοὶ Πίνακες, Κωνσταντινούπολις 1884, σ. 684).

3. Ἐπιστολὴ 9ης Ὀκτωβρίου 1819.

4. Ὁ Ἐμμ. Παπᾶς (Παπᾶ, κατὰ τὸν Ἰω. Μαμαλάκη) ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον ἐγεννήθη εἰς Δοβρίσταν (μετονομασθεῖσαν ἀργότερον εἰς Παπᾶ πρὸς τιμὴν τοῦ ἀνδρός) χωρίον τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται δύο ὥρας ἀνατολικῶς τῶν Σερρῶν (Ἰω. Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας, ἐκδ. β', Θεσσαλονίκη 1950, σ. 63 κέ.).

ἠναγκάσθη τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1817 νὰ ἀναχωρήσῃ κρυφίως καὶ ἄνευ τῆς οἰκογενείας του εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐπέτυχε τὴν ἔκδοσιν φερμανίου, διὰ τοῦ ὁποίου ὑπεχρεοῦτο ὁ Γιουσούφ νὰ ἐξοφλήσῃ μέρος τῶν κεφαλαίων, τὰ ὅποια εἶχε δανεισθῇ. Τὸ ὅλον ζήτημα ἐγένετο, δύναται τις νὰ εἴπῃ, κατὰ θεϊαν οἰκονομίαν, καθόσον ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Παπᾶς ἐμυήθη τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1819 παρὰ τοῦ συμπατριώτου του Ἰωάννου Φαρμάκη καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Παπαδάτου εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν, ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τῆς ὁποίας ἔκτοτε διέθεσε τὴν περιουσίαν του, τὴν ψυχὴν του, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμά του¹. Ὡς πρώτην καταβολὴν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως ἁγῶνα προσέφερε τότε ὁ Ἐμμανουὴλ Παπᾶς τὸ ποσὸν τῶν χιλίων γροσίων καὶ ἀργότερον ὁλόκληρον τὴν μεγάλην περιουσίαν του ἀνερχομένην εἰς τριακοσίας χιλιάδας ταλήρων διστήλων².

Μετὰ τὸν ἀπαγχονισμόν τοῦ Ἐθνομάρτυρος Γρηγορίου Ε' (10 Ἀπρι-

1. Ὁ Φιλικὸς ὡς ἐξῆς ἐκφράζεται περὶ τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ «ἐάν εἶναι μεγαλύτερας τιμῆς ἄξιοι ὅσοι ἐκτίθενται ἐν τοῖς πρώτοις ὑπὲρ πατρίδος, ἔχοντες πλοῦτον καὶ ἄλλα ἀγαθὰ, βεβαίως ἄξιόνται καὶ ὁ Ἐμμ. Παπᾶς τοιαύτης τιμῆς, ὡς ὀρμηθεὶς πρὸς τὸν ἁγῶνα οὐχὶ διὰ μεταβολὴν τύχης, ἀλλὰ δι' ἣν ἔφερε πίστιν ἀληθὴ πρὸς τὸν Θεὸν ὡς χριστιανὸς καὶ πρὸς τὴν πατρίδα ὡς Ἑλλήν» (Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. I σ. 392).

Ὁ γέρον Παχώμιος Ἐσφιγμένιτης εἰς χειρόγραφον ἐργασίαν του περὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ τοποθετεῖ τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ δράσιν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1812 καὶ ἐπομένως πέντε τολάχιστον ἔτη πρὸ τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀναχωρήσεώς του, λόγῳ τῆς διαφωνίας του μετὰ τοῦ Γιουσούφ μπέη· «ὁ ἐκ Σερρῶν Ἐμμ. Παπᾶς, λέγει, ἴσως ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς ἐμπόρου περιήρχετο τὸ μεταξὺ Σερρῶν καὶ Θεσσαλονίκης τμήμα τῆς Μακεδονίας, κατηγὼν τοὺς διανοομένους καὶ διεγείρων τὸ ἐθνικὸν φρόνημα αὐτῶν πρὸς ὑποδοχὴν τῆς σχεδιαζομένης ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως ὑπὲρ ἐλευθερίας τοῦ γένους ἀπὸ τῆς τυραννικῆς δουλείας, ἣ δράσις τοῦ ὁποίου ἀρχεῖται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1812, δηλονότι πρὸ τῆς συστάσεως τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας». Τὴν πληροφορίαν ταύτην ὁ Παχώμιος στηρίζει εἰς τρεῖς ἐπιστολάς πρὸς τὸν τότε ἡγούμενον τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιον, αἱ ὁποῖαι ὁμως νομιζόμεν, ὅτι δὲν ἔχουν σχέσιν μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ Παπᾶ (ἰδὲ τὰς ἐπιστολάς ἐν I. Μ. α. λ. α. κ. η, Νέα στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Χαλκιδικῆς τοῦ 1821, Ἀθῆναι 1960, σ. 426 κέ.).

2. Ὁ Ἀλέξ. Ὑψηλάντης ἀπέστειλε τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1820 πρὸς τὸν Ἐμμ. Παπᾶν τὸ ἐξῆς ἔγγραφον ἀπὸ τοῦ Ἰσμαὴλ τῆς Ρουμανίας· «Φιλογενέστατε κ. Ἐμμανουὴλ Παπᾶ, πληροφορηθεὶς παρὰ πολλῶν καὶ μάλιστα παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου Παπαδάτου, πόσον ἡ εὐαίσθητος ψυχὴ σας καταφλέγεται ἀπὸ τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἐνθεον ἔρωτα, δὲν ἐλπίζω ὅτι θέλετε δεῖξει ἀδιαφορίαν νοθρὰν τώρα, ὅτε ὅλων τῶν τάξεων τοῦ ἑλληνικοῦ γένους τὰ μέλη ἀγωνίζονται ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῆς πατρίδος μας, ἀλλ' ὅτι θέλετε φιλοτιμηθῇ νὰ συνεργήσητε εἰς τὸν ἱερὸν σκοπὸν καὶ νὰ συγκαταλεχθῇτε εἰς τὸν χορὸν τῶν σωτήρων τῆς Ἑλλάδος. Ἀκούσατε λοιπὸν τὰς συμβουλὰς τοῦ κ. Παπαδάτου, ὅστις εἶναι διωρισμένος νὰ σᾶς δεῖξῃ εἰς τί πρέπει νὰ ἐνεργήσητε, καὶ στεφάνους ἀειθαλεῖς τῆς ἐκκλησίας θέλει ἐτοιμάσαι ἡ πατρίς διὰ τὴν ἀξιოსέβαστον κεφαλὴν σας. Ὑγιαίνετε. Ὁ φίλος καὶ ἀδελφὸς Ἀλέξ. Ὑψηλάντης. Ἰσμαὴλ τὴν 8ην Ὀκτωβρίου 1820».

λίου 1821) τὰ ἴχνη τοῦ Χαρτοφύλακος Νικηφόρου χάνονται¹, φαίνεται δ' ὅτι οὗτος ἀκολουθῶν ὀπλαρχηγόν τινα ἢ ἄλλον τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ἐκπρόσωπον ἀνεχώρησε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δι' ἐθνικὴν τινα ἀποστολήν. Τοῦτον συναντῶμεν ἐνωρίτερον εἰς τὴν μονὴν τῆς μετανοίας του καὶ διὴ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἐνθουσιῶντος Φιλικοῦ Ἑμμ. Παπᾶ τὸν Φεβρουάριον ἢ Μάρτιον τοῦ 1821. Εἰς ἐπιστολὴν τοῦ ἀπευθυνομένην πρὸς ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς «σεβασμίαν πανοσιότητα» ὁ Νικηφόρος γράφει τὴν 14ην Ἰουνίου 1821 μετ' ἐθνικῆς ὑπερηφανείας· «*ἡμεῖς ἐνταῦθα εὐφρανόμεθα μανθάνοντες τὰς κατὰ τόπους νίκας τῶν ὁμοπίστων, δὲν λείπομεν ὅμως εὐχόμενοι πρὸς Θεὸν ἀδιαλείπτως, ἵνα καὶ εἰς τὸ τέλος, τῇ δυνάμει τοῦ Σταυροῦ, καταβαλλομένων τῶν ἀπίστων, ἀνεγείρωμεν τὸ τῆς νίκης λαμπρότατον τρόπαιον ἐδοξαζόμενον τοῦ Παναγίου Θεοῦ, διὰ τῶν ἀγαθοευεργετημάτων τῆς περιεκλεοῦς παντοδοξότητός του καὶ τοῦ παρ' αὐτῇ χριστεπωνύμου στρατοῦ. Ἀμήν*»².

Κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς ὁ Ἑμμ. Παπᾶς πιστὸς εἰς τὸν ὄρκον του πρὸς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν ἀνέλαβε νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ὁδηγίας τὰς ὁποίας ἔλαβεν ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν καὶ φίλον του Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην. Ἠγόρασε δι' ἰδίων χρημάτων ὅπλα καὶ πολεμοφόδια, ἐφόρτωσεν αὐτὰ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Χατζῆ Βιζβίκη ἐκ Λήμνου καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ Μαρτίου ἀπέπλευσε διὰ τὸν Ἀθῶ, ὅπου θὰ παρεσκεύαζε τὴν ἐπανάστασιν τῆς Μακεδονίας. Ὁ Ἀθῶς ἦτο διὰ τοὺς Τούρκους τῆς Μακεδονίας ὅ,τι καὶ ἡ Λακωνία διὰ τοὺς Τούρκους τῆς Πελοποννήσου³. Ἐπέλεξε δὲ τὸ τμήμα τοῦτο τῆς Μακεδονίας ὁ Ἑμμ. Παπᾶς, διότι ἀνέμενε τὴν προέλασιν τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντου πρὸς νότον, τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος πρὸς βορρᾶν, ὡς καὶ τὴν κινητοποίησιν τῶν ἄρματολῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, διὰ νὰ διασπασθῶν τοιουτοτρόπως αἱ τουρκικαὶ δυνάμεις. Οὐδέποτε ὅμως ἐπίστευεν ὅτι θὰ ἐγκατελείπετο καὶ ὅτι θὰ ὑπεχρεοῦτο νὰ ἀντικρούσῃ μόνος αὐτὸς ἔστω καὶ τὸν ἐν Μακεδονίᾳ σταθμεύοντα τότε τουρκικὸν στρατόν, ὁ ὁποῖος συγκεντρούμενος ἠδύνατο νὰ καταπνίξῃ τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα τῆς Μακεδονίας. Ἐγνώριζεν ὅμως καλῶς ὁ Παπᾶς ὅτι ἡ θέσις τῆς Μακεδονίας ἡνόνει τὴν ἔγκαιρον ἀποστολήν καὶ ἄλλων ἐνισχύσεων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ θὰ καθίστα τὴν θέσιν του ἔτι δυσκολωτέραν. Ἐπειδὴ δὲ ἀπηγορεύετο δυνάμει παλαιότερων σουλτανικῶν φερμανίων ἢ εἰσόδος τουρκικῶν στρατευμάτων εἰς Ἅγιον

1. Ὁ Σπυρίδων Τρικουπῆς, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, Λονδῖνον 1860, τ. 1 σ. 81, μᾶς παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ φερμανίου περὶ ἐκπτώσεως τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε' «συνοδευόμενος ὁ Πατριάρχης ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου τοῦ πιστοῦ τοῦ ἀρχιεπισκόπου, ἀπήχθη κατὰ διαταγὴν, ὡς φαίνεται μυστικῶς, εἰς τὸ δεσμωτήριον τοῦ Μποσταντήμασι».

2. Ἐπιστολὴ 14ης Ἰουνίου 1821.

3. Φιλήμονος, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 3 σ. 143.

‘Ορος, ὁ τόπος οὗτος ἐθεωρεῖτο πάντοτε ἐπικίνδυνος ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ὥς ἐκ τούτου εἴλκυε ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν των. Τοιοῦτοτρόπος αἱ κινήσεις τῶν Μακεδόνων καὶ ἡ μελετωμένη καθόδος τοῦ Ἑμμ. Παπᾶ εἰς Ἄγιον Ὅρος περιῆλθεν ἐγκαίρως εἰς γνώσιν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ἡ ὁποία καὶ ἔδωκε τὰς δεοῦσας διαταγὰς κινήσεως πρὸς Θεσσαλονίκην εἰς τοὺς διοικητὰς τῶν ἐν Θράκῃ καὶ Πραβίφ στρατευμάτων Μπαϊράμ πασᾶ καὶ Ἀρίφ ἀντιστοίχως, διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς τυχὸν δημιουργηθησομένης καταστάσεως¹.

Τὸ κατάφορτον ἀπὸ ὄπλα καὶ πολεμοφόδια πλοῖον τοῦ Ἑμμ. Παπᾶ ἔφθασεν εἰς Ἄγιον Ὅρος κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1821, τοῦτον δὲ ὑπεδέχθη ὁ ἀπὸ πολλοῦ μεμνημένος εἰς τὴν Φιλικὴν Ἑταιρείαν ἡγούμενος τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου Εὐθύμιος μὲ συγκίνησιν καὶ ἐνθουσιασμόν. Μετὰ τὴν ἐκφόρτωσιν τῶν ὄπλων ὁ Παπᾶς μετέβη εἰς τὰς μονὰς μεγίστης Λαύρας καὶ Ἰβήρων, ἔνθα συναντήσας τὸν παλαιὸν του φίλον καὶ Φιλικὸν Νικηφόρον ἀντήλλαξε γνώμας περὶ τοῦ πρακτέου καὶ κατέστησε τοῦτον ἀπὸ ἐκείνης τῆς στιγμῆς «πληρεξούσιον» του : *«Γράφομεν, γράφει πρὸς τοὺς προϊσταμένους τῶν μονῶν, περὶ τούτου εἰς τὸν ἡμέτερον πληρεξούσιον κύριον Νικηφόρον, χωρὶς τοῦ ὁποίου τὴν εἶδῃσιν καθὼς εἰς πάντα, νὰ μὴν ἐνεργῇται καὶ περὶ τούτου τίποτε»*².

Ἐπὶ πόσον χρόνον διήρκεσαν αἱ συνεννοήσεις τοῦ Παπᾶ μὲ τοὺς γνωστοὺς του καὶ τοὺς προϊσταμένους τοῦ Ἀγίου Ὁρους δὲν γνωρίζομεν. Πάντως βέβαιον εἶναι ὅτι οὗτος ἐξέθεσεν ὅπωςδῆποτε εἰς αὐτοὺς τὸν ἱερὸν τοῦ ἀγῶνος σκοπὸν καὶ τὰς ἐλπίδας αἱ ὁποῖαι ὑπῆρχον διὰ τὴν ἐπιτυ-

1. Ἰδὲ Β α σ δ ρ α β ἑ λ λ η, Οἱ Μακεδόνες, σ. 68.

2. Ἰδὲ γράμμα τοῦ Ἑμμ. Παπᾶ πρὸς τὴν Ἱ. Κοινότητα παρὰ Μ α μ α λ ἁ κ η, Νέα στοιχεῖα, σ. 504. Τοῦτο ἄλλωστε μᾶς τὸ βεβαίαι καὶ ὁ Δοσίθεος εἰς τὴν «Διήγησιν του περὶ Ἀγίου Ὁρους» λέγων· «Κατ’ αὐτὰς λοιπὸν τὰς ἡμέρας ἦλθε καὶ ὁ ἄρχων Μανολάκης ὁ ἐκ Σερρών ἀπὸ Κωνσταντινουπόλιν εἰς Ἄγιον Ὅρος· καὶ πρῶτον ὑπῆγεν εἰς τὴν μεγίστην Λαύραν, ἔπειτα εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων, καὶ ἐκεῖ συνανεστράφη μυστικά μὲ τὸν φίλον του κύρ Νικηφόρον καὶ μὲ ἄλλους φίλους του, καὶ ἀπ’ ἐκεῖ ἐδιωρίσθη νὰ διατρίβῃ εἰς τοῦ Ἑσφιγμένου τὴν μονήν, ὅπου ἐμελλόν νὰ συσκευθῶν (sic) περὶ τῶν πρακτέων· διὰ νὰ κερδίσουν τὸν σκοπὸν των νὰ ἐπαραστατήσουν δηλαδὴ τὸ Ἄγιον Ὅρος».

Ὁ Β α σ δ ρ α β ἑ λ λ η ς, Οἱ Μακεδόνες, σ. 65, δέχεται ὅτι ὁ Παπᾶς μετέβη τὸ πρῶτον εἰς τὴν μονὴν Ἑσφιγμένου, ἔνθα ἔτυχε λαμπρᾶς ὑποδοχῆς «ὀργανοθεΐσης ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ καὶ Φιλικοῦ πιθανότατα Νικηφόρου», ὁ δὲ Σ μ υ ρ ν ἁ κ η ς, Τὸ Ἄγιον Ὅρος, σ. 173, γράφει· «μεταβὰς δὲ (ὁ Παπᾶς) εἰς τὰς μονὰς Λαύρας καὶ Ἰβήρων, ἐνθ’ ἦν ὁ φίλος αὐτοῦ Νικηφόρος... ἀπεφάσισε νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ μονῇ Ἑσφιγμένου».

Ὑπογραφήν τοῦ Νικηφόρου μὲ τὸν τίτλον «ὁ τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ἐπερασιπιστοῦ τῆς Μακεδονίας πληρεξούσιος Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος» εὕρισκόμεν τὸ πρῶτον εἰς ἀπόδειξιν περὶ φορτώσεως κανονιοῦ πρὸς τὴν μονὴν Διονυσίου (Ἰδὲ ἔγγραφον ὑπὸ ἡμερομηνίαν 10 Σεπτεμβρίου 1821).

χίαν του, ἀφοῦ τοῦ ὅλου ἀγῶνος προΐστατο ὁ ἰδιαίτερος ὑπασπιστῆς τοῦ Τσάρου Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης.

Ὁ λόγος οὗτος λοιπόν, ἀλλὰ κυρίως τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ Ἀγιορεῖται βλέποντες ἐπαναστατημένας ὅλας σχεδὸν τὰς ἐλληνικὰς νήσους, αἱ ὁποῖαι διὰ τῶν πλοίων των ἐκυριάρχουν τῆς θαλασσίας περιοχῆς τοῦ Αἰγαίου, ἐπίστευον ὅτι αὐταὶ θὰ ἔσπευδον εἰς βοήθειάν των, ἐὰν παρίστατο ἀνάγκη, μὴ ἐπιτρέπουνσαι τουρκικὴν κατὰ τοῦ Ἀγίου Ὀρους ἐπιδρομήν, ἔκαμεν αὐτοὺς νὰ ἀποφασίσουν ὅπως μετὰσχουν τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος. Συνήλθον ὁθεν οἱ προΐστάμενοι τῶν σπουδαιότερων μονῶν εἰς τὴν μονὴν Ἑσφιγμένου καὶ μὲ προθυμίαν καὶ συγκίνησιν ἠὺλόγησαν πάντες τὸ ἔργον τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀμέσως δέ, λόγῳ τῆς ραγδαίας ἐξελιξέως τῶν γεγονότων, ἤρχισαν μὲ πολλὴν μυστικότητα νὰ στρατολογοῦν ἄνδρας καὶ νὰ κατασκευάζουν φυσίγγα μὲ τὰ ὑλικά τὰ ὁποῖα διέθετον¹. Πόσοι ἐκ τῶν μοναχῶν ἠκολούθησαν τὸν Παπᾶν δὲν εἶναι εἰσέτι ἐξηκριβωμένοι. Ὁ Φιλήμων² ὑπολογίζει αὐτοὺς εἰς «δισχιλίους», ὁ Πύρρος ὁ Θετταλὸς εἰς χιλίους πεντακοσίους, ὁ δὲ Ἰ. Βασδραβέλλης μόνον εἰς χιλίους³.

Κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην συνέλευσιν ἐν τῇ μονῇ Ἑσφιγμένου, ἦτις συνήλθε περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1821, ὁ Παπᾶς φέρεται δανεῖσας εἰς τὴν μονὴν ταύτην 240 μαχμουτιέδες (3.600 γρόσια), οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι τῶν μονῶν ἐψηφίσαν αὐτὸν ὡς ἀρχιστράτηγον τῆς Μακεδονίας⁴. Ἐκ τῆς μονῆς δὲ Ἑσφιγμένου ἀνελθόντες εἰς Καρυὰς περιώρισαν τὸν μοσταντζή

1. Εἰς τὴν ἱστορικὴν περιήγησιν τοῦ Διονυσίου Πύρρου τοῦ Θετταλοῦ ἀναγινώσκομεν· «τότε ὁ Ἐμμ. Παπᾶς ἐπαρακίνησε τοὺς καλογήρους νὰ σηκωθῶσι καὶ αὐτοὶ νὰ χτυπήσωσι τὸν Τοῦρκον καὶ οὕτω νὰ λάβωσι τὴν Θεσσαλονίκην. Οἱ καλόγηροι ἐκεῖνοι, διὰ νὰ μὴ μείνωσι καὶ αὐτοὶ ἔξω τοῦ ἀγῶνος καὶ νὰ καταφρονῶνται ἔπειτα ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς ἤκουσαν τὴν συμβουλὴν τοῦ ἀρχοντος. Αἱ φῆμαι τοῦ Ὑψηλάντου τότε ἔτρεχον παντοῦ ὡς νικητοῦ καὶ τροπαιοῦχος» (ἰδὲ Γ. Ἀλεξάνδρου Λαυριώτου, Ἑγγραφα Ἀγίου Ὀρους τῆς μεγάλης ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως (1821 - 1832), Ἀθῆναι 1966, σ. 56).

2. Φιλήμωνος, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἑπαναστάσεως, τ. 3 σ. 145.

3. Βασδραβέλλης, Οἱ Μακεδόνες, σ. 75.

4. Τὴν νῆφισιν τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ ὡς ἀρχιστράτηγου τῆς Μακεδονίας μᾶς τὴν ἀναφέρει ρητῶς ὁ Δοσίθεος εἰς τὴν «Διήγησιν» του (σ. 230)· «εὐθύς ἐψηφίσαν οἱ εὐρεθέντες τότε προεστώτες εἰς τὴν μονὴν Ἑσφιγμένου, τὸν ἄρχοντα Μανολάκην ἀρχιστράτηγον τῆς Μακεδονίας». Ἀλλὰ καὶ ὁ Δημ. Ὑψηλάντης γράφων ἐκ Τριπολιτζᾶς πρὸς τὸν Ἐμμ. Παπᾶν τὸν καθιστᾷ πληρεξούσιον ἀρχηγὸν καὶ διοικητὴν τοῦ Ἀγίου Ὀρους, τῆς Κασσάνδρας καὶ τῆς Θεσσαλονίκης· «Διὰ νὰ ἐκτελῇς δὲ ἐντονότερον τοὺς ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας καὶ ἀσφαλείας ὁρθοῦς καὶ δικαίους σκοποὺς σου, σὲ κατασταίνομεν δι' ἐνσφραγίστου γράμματος πληρεξούσιον ἀρχηγὸν καὶ διοικητὴν τοῦ Ἀγίου Ὀρους, τῆς Κασσάνδρας καὶ τῆς Θεσσαλονίκης, μὴ ἀμφιβάλλων ὅτι θέλεις ἐξομαλύνει πολλὰ ἀντιβαίνοντα καὶ κατορθώσει πολλὰ συμφέροντα ἐνῶντων τὴν φρόνησιν μὲ τὴν δύναμιν» (ἰδὲ πλήρη τὴν ἐπιστολὴν ἐν Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἔγγρ. 75).

Χασκεὶ Χαλῆλ εἰς τὴν μονὴν Κουτλουμουσίου καὶ εἰς ἐκκλησιαστικὴν τελετὴν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Πρωτάτου, χοροστατοῦντος τοῦ Μαρωνείας Κωνσταντίου, ἀπηύθυναν θερμὴν παράκλησιν πρὸς τὴν προστατίδα τοῦ Ἁγίου Ὁρους Θεοτόκον, ὅπως διαφυλάξῃ αὐτὸ ἀπὸ τοῦς ἀλλοθρήσκους. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἡ Ἱερὰ Κοινότης ἀπεφάσισε καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τῆς παλαιᾶς τετραμεροῦς σφραγίδος διὰ τῆς νέας ἐπαναστατικῆς εἰς σχῆμα ρόμβου μὲ σταυρὸν εἰς τὸ μέσον καὶ κάτωθεν αὐτοῦ τὸ ἔτος 1821, γύρωθεν δ' αὐτῆς τὰς λέξεις «Σφραγὶς τῆς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους»¹.

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ χερσόνησος τῆς Κασσάνδρας εἶχεν ἤδη ἀποφασίσει νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν κατὰ τοῦ τυράννου ἀγῶνα «ἡμεῖς οἱ ἐν Χερσονήσῳ Κασσάνδρα, γράφουν, ἐσηκώσαμεν τ' ἄρματα κατὰ τοῦ τυράννου μας»², προτρέπουν δὲ καὶ τοὺς Ἀγιορείτας νὰ πράξουν τὸ ἴδιον. Ὄταν ὁ Ἐμμ. Παπᾶς ἐπληροφορήθῃ τοῦτο ἀπεφάσισε νὰ ἔλθῃ μὲ τὰ παληκάρια του εἰς τὰ Μαντεμοχώρια καὶ ἐκεῖθεν τῇ ἐνισχύσει καὶ ἄλλων τμημάτων νὰ συνεχίσῃ τὴν προέλασιν πρὸς κατάληψιν τῆς Θεσσαλονίκης³. Θεωρῶν δὲ τὴν Κασσάνδραν «τεῖχος καὶ ὀχύρωμα μέγιστον τοῦ Ἁγίου Ὁρους»⁴, ἀποστέλλει διὰ θαλάσσης τὸν Χαρτοφύλακα Νικηφόρον νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τοὺς ἐξεγερθέντας ἐκεῖ τὴν ἀπόφασίν του, ὅπως ἔλθῃ ἀρωγὸς καὶ τὴν πρὸς τοῦτο ἀναχώρησίν του ἤδη διὰ ξηρᾶς⁵.

Ἀτυχῶς ὅμως ἡ προέλασις αὕτη τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ δὲν εὐδωθή. Τὰ εἰς τὸ στενὸν τῆς Ρεντίνης συγκεντρωθέντα ἔνοπλα τμήματά του ἠναγκάσθησαν τὴν 15ην Ἰουνίου 1821 νὰ ὑποχωρήσουν πρὸ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ

1. Εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς μονῆς Ἑσφιγμένου, εἰς σημείωμα τῆς 3ης Ἰουλίου 1821, ὑπάρχει ἡ πληροφορία περὶ τῆς ἐπαναστατικῆς ταύτης σφραγίδος. Φωτοτυπία αὐτῆς βλεπεῖται ἐν Μ α μ α λ ά κ η, Νέα στοιχεῖα, σ. 469.

2. Τὴν ἐπιστολὴν τῶν ἀνταρτικῶν τμημάτων τῆς Κασσάνδρας ὑπὸ ἡμερομηνίαν 29 Μαΐου 1821 εὐρίσκει τις εἰς τοῦ Φ ι λ ή μ ο ν ο ς, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 3 σ. 431.

3. Πληροφορηθεὶς ταῦτα ὁ διοικητὴς τῆς Θεσσαλονίκης Γεωσοῦφ μπέης ἀπεθριώθη καὶ πρὸς ἐκδίκησιν διέταξε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κρατουμένων Ἑλλήνων, ὥς καὶ τὴν ἀποκεφάλισιν τοῦ Φιλικοῦ ἐπισκόπου Κίτρους Ἰωσήφ, ὅστις ἀνεπλήρω τὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβάντα μητροπολίτην Θεσσαλονίκης.

4. Ἐπιστολὴ τοῦ Παπᾶ πρὸς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, παρὰ Μ α μ α λ ά κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 66.

5. Εἰς τὴν «Διήγησιν» τοῦ Δοσιθέου εὐρίσκομεν τὴν πληροφορίαν ταύτην περὶ Νικηφόρου: «Ἀπεφάσισαν ὁ ἄρχων Μανολάκης νὰ εὐγῇ εἰς τὰ ἔξω τοῦ Ὁρους χωρία, ὁ δὲ κύριος Νικηφόρος νὰ περάσῃ εἰς Κασσάνδραν διὰ θαλάσσης» (αὐτόθι, σ. 230). Μάλιστα εἰς τὴν Ἱερὰν μονὴν Διονυσίου σώζεται ἀπόδειξις, μὲ ὑπογραφὴν τοῦ Νικηφόρου, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀναφέρεται ὅτι οὗτος παραλαμβάνει ἐκ τῆς μονῆς κανόνιον, ὅπερ ἀποστέλλει εἰς Κασσάνδραν πρὸς κατατρόπωσιν τῶν ἐκεῖ ἐχθρῶν: «εἰς παραλαβὴν ἐνὸς μεγάλου κανονίου, τὸ ὁποῖον ἐστάλθηκεν εἰς Κασσάνδραν εἰς κατατρόπωσιν τῶν ἐκεῖ ἐχθρῶν» (τὴν ἀπόδειξιν ἀναδημοσιεύομεν ἐκ τοῦ Μ α μ α λ ά κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 73).

τοῦ Μπαϊράμ πασᾶ, ὅστις καὶ πολυαριθμότερος ἦτο, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀπόψεως ἐξοπλισμοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νά συγκριθῇ μὲ τοὺς ἐπαναστάτας, οἱ ὅποιοι οὐδὲ μαρτυροῦν ἀρκετὸν εἶχον¹. Πρὸ τοῦ κινδύνου νά σφαγοῦν ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ τοῦ πανικοῦ ὅστις κατέλαβε τοὺς πάντας, ἤρχισαν νά καταφεύγουν εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία, ἀκόμη δὲ καὶ οἱ ὑπὸ τὸν Ἑμμ. Παπᾶν Ἀγιορεῖται μοναχοί. Ἀναγκασθεὶς εἰς ὑποχώρησιν ὁ Ἑμμ. Παπᾶς κατηυθύνθη διὰ τοῦ Πολυγύρου εἰς τὴν Κασσάνδραν καὶ ὠχύρωσε τὸν λαὸν τῆς ἀρχαίας πόλεως Ποτειδαίας (Πόρτες) μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν νά ἀναχαιτίσῃ ἐκεῖ τὴν προέλασιν τῶν Τούρκων. Ταυτοχρόνως στέλλει εἰς τὸ στενὸν τοῦ Ἀθωνοῦ τὸν Ρήγαν Μάνθον μὲ τὴν ἐντολὴν ὅπως μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν εἰσοδὸν τῶν Τούρκων εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος. Ἡ πρώτη ὁμως ἐπαφὴ, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ Ρήγας μὲ τοὺς προϊσταμένους τῶν μονῶν εἰς τὰς Καρυὰς, δὲν ἦτο ἐνθαρρυντικὴ. Οἱ Ἀγιορεῖται ἐπηρεασθέντες ἀπὸ τὸν πανικὸν ὅστις εἶχε καταλάβει πάντας τοὺς καταφυγόντας εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος ἀνέμενον ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὴν εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Ἀθῶ εἰσδύρμησιν τῶν Τούρκων. Τόσον ὁμως τὸ μέτωπον τοῦ Ἀγίου Ὁρους ὅσον καὶ τὸ τῆς Κασσάνδρας, ἂν καὶ μετὰ δυσκολίας, ἐκρατήθησαν². Ἐχομεν δὲ τὴν γνώμην ὅτι, ἐάν ταυτοχρόνως μὲ τὴν μάχην τῆς Ρεντίνης ἐκινουῖντο καὶ οἱ ἄρματολοι τοῦ Ὀλύμπου, τῶν Πιερίων καὶ τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, ἀλλοῖα θὰ ἦτο ἡ κατάστασις εἰς τὴν περὶ τὴν Θεσσαλονίκην περιοχὴν ταύτην.

Γ. Ο ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΩΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Μετὰ τὴν δυσμενῆ ἔκβασιν τοῦ ἀγῶνος τοῦ Ἑμμ. Παπᾶ οἱ Ἀγιορεῖται ἀπεφάσισαν νά διαχωρίσουν τὰς ἑναντι τοῦ ἀγῶνος εὐθύναι των καί, ἀνεξαρτήτως τῶν μετὰ τοῦ Ἑμμ. Παπᾶ συμπεφωνημένων, ἀπέδωκαν εἰς τὸν ἀπεσταλμένον αὐτοῦ Ρήγαν Μάνθον τὸν τίτλον τοῦ εὐγενοῦς καὶ «τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ὑπερασπιστοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατεύματος». Οὕτω, καί-

1. Τοῦναντίον ὁ Φιλιππῶν ὡς ἐξῆς ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον ἐκφράζεται περὶ τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὅρει στρατιωτικῆς τότε καταστάσεως: «οὔτε ὀχυρότητος καὶ τηλεβόλων τινῶν, οὔτε ὀπλων ψιλῶν καὶ πολεμοφοδίων ἱκανῶν ἑστεροῦντο τὰ μοναστήρια...δεκάκις χίλιοι μοναχοί, ἰσαριθμούς ἄλλους λαϊκοὺς ὀπλοφόρους ἔχοντες καὶ ὀχυρούμενοι ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ ἠδύναντο νά πολεμήσουν οὐ μόνον κατὰ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ κατὰ πολυαριθμότερου ἐξωτερικοῦ στρατοῦ. Κατὰ θάλασσαν δέ, ὡς ἡ Σάμος ἐσώθη...οὕτω καὶ ὁ Ἀθῶς ἐσώζετο εὐκολώτερον, ὡς μὴ χορηγῶν τοῖς ἐχθροῖς θέσεις ἐιδικῶς δεξιὰς πρὸς ἀποβάσεις» (Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 4 σ. 284).

2. Ἰδὲ Βασδέλλη, Οἱ Μακεδόνες, σ. 78 κέ. Πρβ. καὶ Ἀπ. Βακαλόπουλου, Νέα ἱστορικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴν Ἐπαναστάσιν τοῦ 1821 καὶ 1854 στὴ Μακεδονία, Θεσσαλονίκη 1956, σ. 9 κέ.

τοὶ ὁ τίτλος οὗτος τοῦ Ρήγα δὲν διέφερεν ἐκείνου τοῦ Παπᾶ, ὁ τελευταῖος οὗτος παρεγνωρίζετο τελείως ὑπὸ τῶν προϊσταμένων τῶν μονῶν, εἰς τὸ ἐξῆς δὲ τὴν Κοινότητα διηύθυνε καὶ κατηύθυνεν εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς ὁ Ρήγας, πρὸς μεγάλην λύπην τοῦ Ἑμμ. Παπᾶ¹. Ὁ τελευταῖος πληροφορηθεὶς τὴν εἰς Καρυὰς ἐγκατάστασιν «Διευθυντηρίου» ἐξ ἑπτὰ πληρεξουσίων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἦτο ὁ Ρήγας, καὶ προσκληθεὶς προφανῶς ὑπὸ τῶν παραμερισθέντων προϊσταμένων τῶν μονῶν, ἀπεβίβασθη τὴν 27ην Ἰουλίου μὲ τὸν Χαρτοφύλακα Νικηφόρον καὶ ἐξήκοντα ἄνδρας εἰς τὴν μονὴν Ἑσφιγμένου καὶ ἐκεῖθεν ἀνῆλθεν εἰς Καρυὰς. Ἐκεῖ εἰς σύσκεψιν τῶν ἐκπροσώπων ὅλων τῶν μονῶν, εἰς ἣν παρίστατο καὶ ὁ Ρήγας, μετ' ὀξείαν ἀντίθεσιν καὶ διαμάχην μεταξὺ τῶν δύο ὀπλαρχηγῶν, ὁ Παπᾶς διέταξε τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν τοῦ Ρήγα, ὅπερ ἀποτελεῖ οὐχὶ μόνον λυπηρόν, ἀλλὰ καὶ τραγικὸν σημεῖον εἰς τὴν ὅλην ἱστορίαν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ἀγίου Ὁρους. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ὁ Παπᾶς εἰς ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν εἰς βάρος τῆς ζωῆς τοῦ Ρήγα ἐνέργειάν του ταύτην, ὁ δὲ Σ μ υ ρ ν ά κ η ς², πρὸς ὃν συμφωνεῖ καὶ ὁ Β α σ δ ρ α β έ λ λ η ς, δέχεται ὅτι ὁ Παπᾶς προέβη εἰς τοῦτο εὐρεθεὶς ἐν ἀμύνη, καθόσον ὁ Ρήγας διαφωνήσας εἰς ὀρισμένα σημεῖα τακτικῆς ἐπετέθη ἐναντίον του διὰ νὰ τὸν φονεύσῃ³. Πάντως ἡ φοβερά αὕτη ἐνέργεια τοῦ Ἑμμ. Παπᾶ εἰς βάρος τῆς ζωῆς τοῦ πολυτίμου ὑπηρεσίας προσενεγκόντος εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ Ἑθνους Ρήγα παραμένει εἰσέτι ἀδικαιολόγητος.

Μετὰ ταῦτα εἰς τὴν νέαν σύνθεσιν τῆς διοικητικῆς μορφῆς τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ὅσον τοῦλάχιστον ἀφεώρα εἰς τὰ ζητήματα στρατηγικῆς, ἐξέχουσιν θέσιν κατέλαβεν ὁ «ἀνδρεῖος πολεμιστῆς καὶ ἔντιμος πατριώτης», ἔμπιστος τοῦ Παπᾶ, Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος, τὸν ὁποῖον, ὡς ἀνωτέρω ἐλέγχθη, ἔειχε μαζί του εἰς Κασσάνδραν. Τοῦτον ὁ Παπᾶς διώρισε «πληρεξούσιόν» του, μὲ τὴν ἐντολὴν ὅπως παρευρίσκηται πάντοτε ἐκεῖ, ὥστε

1. Ἰδὲ Μ α μ α λ ά κ η, ἔ.ἀ., σ. 56 κέ.

2. Σ μ υ ρ ν ά κ η, Τὸ Ἅγιον Ὅρος, σ. 175 κέ.

3. Β α σ δ ρ α β έ λ λ η, Οἱ Μακεδόνες, σ. 83.

4. Ἰδὲ Μ α μ α λ ά κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 63. Τὰ αὐτὰ περίπου διαλαμβάνει διὰ τὸν Χαρτοφύλακα Νικηφόρον καὶ ὁ Δ ο σ ί θ ε ο ς εἰς τὴν«Διήγησιν»αὐτοῦ περὶ Ἀγίου Ὁρους (σ. 230). «Τότε λοιπὸν μὲ θέλημα τοῦ Ἀρχοντος καὶ τῶν πατέρων τοῦ Ὁρους ἐψηφίσθη ὁ κύρ Νικηφόρος Διοικητῆς καὶ Κριτῆς τοῦ Ἀγίου Ὁρους, τὰ ὁποῖα αὐτὰ ἀπεφασίσθησαν τὸ δεύτερον ὅταν ἦλθον εἰς τὴν σεβασμίαν μονὴν τοῦ Κουτλουμουσίου, ὁ Ἀρχων καὶ ἡ ἱερὰ Σύναξις· νὰ εἰσακούεται ὁμως ὁ κύρ Νικηφόρος μὲ τὴν κοινὴν Σύναξιν τοῦ Ὁρους καὶ μὲ τοὺς ἀγίους ἐπιστάτας, νὰ κρίνῃ δηλαδὴ καὶ νὰ διορθώῃ τοῦ καθένα μὲ φόβον Θεοῦ, καὶ διάκρισιν πολλήν, ὡς ἐπίσταται».

«νὰ διενεργῶνται αἱ ἐκ τοῦ κοινοῦ ὑποθέσεις διὰ τῆς παροσιότητός του, ὡς ἐπέχοντος τὸν ἡμέτερον τόπον, τακτικώτερον καὶ νὰ ἐκτελῶνται ταχύτερον». Ἐδῶκεν ἐπίσης ἐντολὴν ὅπως οἱ προϊστάμενοι τοῦ Ἁγίου Ὁρους ὑπακούουν εἰς αὐτὸν καὶ οὐδέποτε νὰ γίνηται τι ἄνευ τῆς γνώμης του: «Ὅθεν καὶ ὑμεῖς ἅπαντες κοινῶς κατὰ χρέος νὰ τὸν ὑπακούετε καὶ νὰ διενεργῇτε πᾶν ὅ,τι κοινωφελῶς καὶ συμφέρον τῇ ἀποφάσει τῆς παροσιότητός του, χωρὶς νὰ δύνασθε νὰ ἀποφασίζητε τὸ παραμικρὸν ἄνευ τῆς γνώμης αὐτοῦ». Τοιούτοτρόπως ὁ Νικηφόρος μετ' ἀπόφασιν τοῦ Παπᾶ καὶ τῶν προϊσταμένων τοῦ Ἁγίου Ὁρους διορίσθη «Διοικητὴς καὶ κριτὴς τοῦ Ἁγίου Ὁρους», ὁ δὲ Παπᾶς καθησυχάσας πῶς τὴν δεξιότητα τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὁρει καταστάσεως ἐπέστρεψε περὶ τὰ μέσα τοῦ Αὐγούστου διὰ θαλάσσης εἰς Κασσάνδραν¹.

Μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἀναχώρησιν τοῦ Ἑμμ. Παπᾶ ὅμως ἤρχισαν οἱ προϊστάμενοι τῶν μονῶν νὰ προβαίνουν εἰς ἐνεργείας ἀποσκοπούσας εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τῶν μονῶν τῶν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν ἐπωφελῇ ἐκβασιν τῆς ἐπαναστάσεως. Τοῦτο καὶ μάλιστα ἡ ἄρνησις τῆς μονῆς Λαύρας καὶ ἄλλων τινῶν νὰ πληρώνουν τὰ χρήματα, ἅτινα ταῖς ἐζητοῦντο χάριν τοῦ ἁγῶνος, ἐξηνάγκασε τὸν Παπᾶν νὰ ἀποστείλῃ πρὸς τοὺς προϊσταμένους τῶν μονῶν δριμεῖαν ἐπιστολὴν, ἥτις, ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὴν πρόσφατον εἰσέτι ἐκτέλεσιν τοῦ Ρήγα, μεγάλως ἐνίσχυσε τὴν θέσιν τοῦ «Ἀρχηγοῦ» Χαρτοφύλακος Νικηφόρου, δυναμένου εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν θέλησιν του ὡς θέλησιν τοῦ Ἑμμ. Παπᾶ καὶ τοῦ ὅλου ἐλληνικοῦ ἁγῶνος· «Ὁ δὲ κὺρ Νικηφόρος καθίσας εἰς τὸν τόπον τοῦ ἄρχοντος... ἔρριπεν εὐθὺς δόσιμον εἰς τοὺς καλογήρους, καὶ εἰς τὸ δόσιμον αὐτὸ ἐφύλακίσθησαν πολλοί»². Ὁ Νικηφόρος δηλαδὴ μὲ τὰ νέα του δικαιώματα ἐπέβαλε γενναίαν ἀναγκαστικὴν εἰσφοράν, «δόσιμον», εἰς τὰς μονάς, καὶ διὰ τοῦτο μερικοὶ ἐκ τῶν προϊσταμένων αὐτῶν (ὡς τῆς Λαύρας, τῶν Ἰβήρων, τοῦ Παντοκράτορος κ. ἄ.) ἀπεφάσισαν νὰ μεταφέρουν τοὺς θησαυροὺς τῶν ὑπ' αὐτοὺς μονῶν εἰς τὰς νήσους Σκόπελον, Σκιάθον καὶ Ὑδραν, φοβούμενοι ρευστοποίησιν αὐτῶν³.

Ἡ ἐκ τῆς βαρείας ταύτης φορολογίας δημιουργηθεῖσα δυσἀρέσκεια ὅμως εἰς ἀπάσας τὰς μονάς, ἡ προηγηθεῖσα ἐκτέλεσις τοῦ Ρήγα, ὁ παραμερισμὸς τινῶν τῶν προϊσταμένων ἐκ τῆς κοινῆς Συνάξεως, τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ ἐπαναστάται δὲν εἶχον ἐπιτυχίας καὶ αἱ δελεαστικαὶ προτάσεις τῶν Τούρκων περὶ συνθηκολογήσεως, ἤρχισαν νὰ ἐμβάλλουν τοὺς Ἀγιορείτας εἰς σκέψεις διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τρόπου, ὥστε νὰ ἐπανεῦρῃ τὸ Ἅγιον Ὅρος

1. «Ταῦτα λοιπὸν καλῶς διορθώσας ὁ Ἀρχὼν Μανολάκης... καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπέστρεψε πάλιν εἰς Κασσάνδραν» (Δοσιθεοῦ, «Διήγησις», σ. 231-232).

2. Δοσιθεοῦ, «Διήγησις», σ. 232.

3. Ἰδὲ Ἀ. Λιγνῶ, Ἀρχεῖον τῆς Κοινότητος Ὑδρας, Πειραιεὺς 1921-1932, τ. 8 σ. 194.

τὴν παλαιάν ἡσυχίαν του, ἣς ἀπέλαυνεν ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν¹.

Τοὺς φόβους καὶ τὰς ἀνησυχητικὰς σκέψεις τοῦ Ἑμμ. Παπᾶ περὶ τῆς περαιτέρω στάσεως τῶν Ἀγιορειτῶν ἔναντι τοῦ ἀγῶνος² ἠῤῥησαν ἔτι πλέον ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ ἀπροθυμία τῶν μονῶν νὰ τοῦ ἀποστείλουν μαρτυροῦν καὶ σίτον, ἀκόμη καὶ ἐπὶ ἐπιστροφῇ «μὲ προσθήκην περισσοτέραν», καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀπροθυμία ἀποστολῆς ἐνισχύσεων, εἰς τὰς ὁποίας πολὺ ἠλπίζεν³ ἐκ μέρους τοῦ Διαμαντῆ⁴ τῆς περιοχῆς τοῦ Ὀλύμπου, καθὼς ἐπίσης καὶ ἐκ Ναούσης καὶ Σερρών, διὰ τοῦ Φιλικοῦ μητροπολίτου Χρυσάνθου.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ κατάστασις εἰς τὴν Κεσσάνδραν εἶχε καταστῆθαι δεινὴ. Οἱ πολεμισταὶ τῆς ὑπέφερον πολὺ ἀπὸ ἑλλειψιν τροφίμων, τὰ δὲ ἐπαναστατικὰ πλοῖα, μὴ λαμβάνοντα πλέον ἄρκετὰ χρήματα καὶ εἶδη, ἐγκατέλιπον τὸν Θερμαϊκόν. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἦτο ἀναπόφευκτος ἡ πτώσις τοῦ μετώπου αὐτοῦ πρὸ τῆς ραγδαίας προελάσεως τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἀμποῦλ Ἀβουδ τὴν 31ην Ὀκτωβρίου τοῦ 1821.

Ἡ πτώσις τῆς Κασσάνδρας ἐδημιούργησε μεγάλην ταραχὴν εἰς τὸν Ἄθω. Αἱ γυνῶμαι τῶν Ἀγιορειτῶν ἐδιχάσθησαν. Διαβλέποντες οὗτοι σκληρὰν τὴν τιμωρίαν ἐκ μέρους τῶν Τούρκων ἀπετάθησαν εἰς τὸν Ἀρχιστράτηγον ζητοῦντες νὰ ἀποστείλῃ πρὸς φύλαξιν τοῦ Ἁγίου Ὅρους τοὺς ὑπὸ τοῦ Παπᾶ ἀναμενομένους, πλὴν οὐδέποτε φθάσαντας, ἄρματολούς τοῦ Διαμαντῆ (ἴνα, καθὼς ἔγραφον, προφθάσῃ αὐτὴ ἡ δύναμις νὰ ἐξοστρακίσωμεν τῇ βοηθείᾳ τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου τοὺς ἐχθροὺς μας βαρβάρους)⁵.

1. Ἡ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἀντικατάστασις τῆς ἐπαναστατικῆς τοῦ Ἁγίου Ὅρους σφραγίδος διὰ τῆς παλαιᾶς τετραμεροῦς τοιαύτης εἶχε τὴν ἔννοιαν ὅτι οἱ Ἀγιορεῖται ἐπεθύμουν νὰ ἐξαφανισθῇ πᾶν ἔγγραφον, ὅπερ ἔφερε τὴν παλαιάν σφραγίδα, ἵνα μὴ ἀποτελέσῃ τοῦτο ἀναμφισβήτητον ἀπόδειξιν περὶ ἐνεργοῦ συμμετοχῆς τῶν Ἀγιορειτῶν εἰς τὴν ἐπανάστασιν.

2. Ὁ Ἑμμ. Παπᾶς εὐρίσκόμενος ἐν ἀπογνώσει ἠναγκάσθη νὰ γράψῃ πρὸς τοὺς Ἀγιορεῖτας «ἔχοντες γράψαι τῷ ἡμετέρῳ πληρεξουσίῳ κυρίῳ Νικηφόρῳ νὰ μᾶς στείλῃτε πεντακοσίας ὀκάδας μολύβδου, καὶ εἰσέτι δὲν τὸ εἶδομεν. Ὅθεν ἀνάγκη πᾶσα νὰ μᾶς ἐξαποσταλῇ τὸ συντομώτερον, καὶ ἔπειτα νὰ μᾶς ἐτοιμάσῃτε ἄλλας πεντακοσίας ὀκάδας διὰ νὰ μᾶς τὸ στείλῃτε ἐπομένως, διότι ἔχομεν ἀνάγκην μεγάλην περὶ τούτου. Τὸ περιμένον ἄφευκτα ἀπ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ καὶ εἰς ἄλλο μέρος δὲν εὐρίσκεται, καὶ ἄς μὴ σᾶς περιράξῃ τίποτε, διότι ὕστερον αὐτὸ καὶ αὐθὺς τὸ ἐπιστρέψομεν μὲ προσθήκην περισσοτέραν» (Μ α μ α λ ἁ κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἔγγρ. 74).

3. «Ἐως αὖριον περιμένοντες καὶ τὰ ἀπὸ Ὀλύμπου στρατεύματα, διὰ τὰ ὁποῖα καὶ ἐστείλαμεν αὐτοῦθεν πλοῖα διὰ τὴν μετακόμισιν των.» (Μ α μ α λ ἁ κ η, ἔ. ἀ., ἀριθμ. ἔγγρ. 33).

4. «Τὸ νὰ στείλωμεν κατὰ τὸ παρόν, ὥς μᾶς γράφετε, βοήθειαν δὲν μᾶς συμφέρει κατὰ τὸ ἐδικόν μας πλάνον.» (Φ ι λ ἡ μ ο ν ο ς, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 4 σ. 489).

5. Ἰδὲ Ἀ λ ε ξ ἂ ν δ ρ ο υ Λ α υ ρ ι ῶ τ ο υ, Ἐγγραφα Ἁγίου Ὅρους, σ. 46.

ἀπὸ δὲ τὸν Δημ. Ὑψηλάντην ζητοῦντες τὴν ἀποστολὴν ἐνισχύσεων καὶ ἰδίως διὰ πλοίων¹. Τινὲς μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἐσκέφθησαν νὰ ἀμυνθοῦν καὶ ἤρχισαν νὰ προβαίνουν εἰς ἐτοιμασίας.

Ἡ θαρραλέα ὁμως διάθεσις αὐτῶν παρέλυσε καὶ ἀπεπνίγη πρὸ τοῦ φόβου τῶν ἄλλων, οἱ ὅποιοι καὶ περισσότεροι ἦσαν καὶ ἀποφασισμένοι νὰ δεχθοῦν τὰς δελεαστικὰς προτάσεις, τὰς ὁποίας ἐκόμισαν ἀπεσταλμένοι τοῦ Ἀμποῦλ Ἀβουδ. Μεταξὺ τῶν ἀπεσταλμένων αὐτοῦ μάλιστα ἦσαν καὶ Ἑβραῖοι ἐκ Θεσσαλονίκης², τοὺς ὁποίους ὠδήγησεν εἰς τὴν ἐπονείδιστον ταύτην πρᾶξιν ὁ οἰκονομικὸς ἀνταγωνισμὸς πρὸς τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον καὶ γενικῶς πρὸς τὸ ἐπιχειρηματικὸν τοῦ Ἑλληνος πνεῦμα. Οὗτοι ἦλθον ἀρχικῶς εἰς τὴν μονὴν Χιλανδαρίου τὴν 8ην Νοεμβρίου 1821, οἱ δὲ Χιλανδαρινοὶ ἀνέλαβον νὰ εἰδοποιήσουν τοὺς προϊσταμένους τῶν ἄλλων μονῶν, οἵτινες καὶ ἀπεφάσισαν μετὰ σύσκεψιν νὰ ἀποστείλουν ἀντιπροσώπους τῶν εἰς Καρυὰς πρὸς ἐξέτασιν τῆς καταστάσεως, ὡς αὕτη διεμορφώθη μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κασσάνδρας, καὶ λήψιν ἀναλόγων ἀποφάσεων. Ἐκεῖνο ὁμως ὅπερ κυρίως ἀπησχόλει αὐτοὺς ἦτο νὰ ἐπιτύχουν τὴν ὑποταγὴν μὲ ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον ὀδυνηροὺς ὁρους. Ἡ σύσκεψις τῶν ἐκπροσώπων τῶν μονῶν ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν μονὴν Κουτλουμουσίου τὴν νύκτα τῆς 8ης πρὸς τὴν 9ην Νοεμβρίου, δὲν ἐκλήθη δὲ νὰ λάβῃ μέρος εἰς αὐτὴν ὁ πληρεξούσιος τοῦ Ἑμμ. Παπᾶ Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος.

Εἰς τὴν σύσκεψιν ἐκείνῃν ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ τοῦ πασᾶ μὴ διασωθεῖσα³ καὶ μετὰ συζήτησιν ἀπεφασίσθη νὰ ἐπιρριφθῇ ὅλη ἡ εὐθύνη τῆς δημιουργηθείσης ἐν Ἀγίῳ Ὅρει καταστάσεως εἰς τὸν Ἑμμ. Παπᾶν, εἰς τὸν πληρεξούσιον αὐτοῦ Χαρτοφύλακα Νικηφόρον καὶ εἰς τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς Ἐσφιγμένου Εὐθύμιον. Ὡσαύτως ἀπεφασίσθη νὰ ἀφεθῇ ἐλεύθερος ὁ Τοῦρκος διοικητής, νὰ εἰδοποιηθοῦν οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ πασᾶ ὅτι δέχονται τὰς διαπραγματεύσεις καὶ νὰ ἐξευρεθῇ τρόπος ἀποστολῆς εἰς τὰς νήσους 5-6 χιλιάδων προσφύγων καὶ κυρίως γυναικοπαίδων, τὰ ὅποια εἰχον καταφύγει εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος ἐκ τῶν πέραξ ἐπαρχιῶν⁴.

Πόσον ὁμως ἄστατος τυγχάνει ἡ τύχη τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων! Ὁ

1. Λιγνοῦ, Ἀρχεῖον Ὑδρας, τ. 7 σ. 271. Ἰδὲ καὶ Φιλήμονος, ἔ.ἀ., τ. 4 σ. 121.

2. Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες, σ. 273, καὶ τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Θεσσαλονικὴ κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας, Θεσσαλονικὴ 1946, σ. 18 κέ. Ὁ Γάλλος ἱστορικὸς F. Rouqueville, εἰς τὸ ἔργον του Histoire de la régénération de la Grèce, Paris 1824, τ. 3 σ. 263, γράφει ὅτι διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐβλεπε τοὺς Ἑβραίους νὰ φέρουν στρατιωτικὰς στολὰς.

3. Ὡσὼς ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνῃ νὰ ἦτο ὁμοία μὲ τὴν σταλείσαν πρὸς τοὺς Κασσανδρινούς, τὴν ὁποίαν εὕρισκε τις παρὰ Βασδραβέλλη, Οἱ Μακεδόνες, σ. 91.

4. Ἰδὲ Παν. Χρήστου, Ἀθωνικὴ πολιτεία, Θεσσαλονικὴ 1963, σ. 66 κέ. Πρβ. καὶ Β. Α. Βασιλικοῦ, Χαλκιδική, Θεσσαλονικὴ 1938, σ. 31.

μέχρι χθὲς κηρυσσόμενος ὑφ' ὧν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν μονῶν «θεόπεμπτος καὶ σωτήρ» ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἐλπίς ὅτι θὰ νικήσῃ, σήμερον στιγματίζεται ὡς κακοῦργος, διότι ἐφάνη ἡττηθεῖς! Εὐτυχῶς, ἐνθ' ἐπερρίπτετο πλήρης ἡ εὐθύνῃ εἰς τοὺς τρεῖς πρωτεργάτας τῆς ἀγιορειτικῆς ἐπαναστάσεως, ταυτοχρόνως ἐλαμβάνετο μέριμνα, ὅπως εἰδοποιηθοῦν οὗτοι ἐγκαίρως, ἵνα δυνηθοῦν νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ Ἅγιον Ὅρος πρὶν ἢ εἰσέλθουν εἰς αὐτὸ οἱ Τοῦρκοι¹. Μάλιστα διὰ νὰ παραπλανήσουν τὸν ἤδη ἐλευθερωθέντα Τοῦρκοιο διοικητὴν, πείθουν αὐτὸν νὰ γράψῃ ἐπιστολὴν πρὸς τὴν μονὴν Ἑσφιγμένου, ἵνα συλλάβωσι τοὺς πρωταίτιους τῆς ἐπαναστάσεως, οἱ ὅποιοι δῆθεν εἶχον δραπετεύσει ἐκ Καρυῶν. «Σήμερον ἀπ' ἐδῶ ταῖς Καρυαῖς ἔφυγε, γράφει ὁ Τοῦρκος διοικητής, ὁ λεγόμενος Ἀρχοντας μετὰ τοῦ ἐπαρτάου καὶ ὁ παδοῦ του Νικηφόρου».

Ὁ Ἑμμ. Παπᾶς μὴ ἐλπίζων πλέον εἰς βοήθειαν παρ' οὐδενὸς ἀντελήφθη ὅτι πᾶσα περαιτέρω ἀντίστασις εἰς οὐδὲν θὰ ὠφέλει, μᾶλλον δὲ θὰ ἐγίνετο αἰτία καταστροφῆς καὶ βεβηλώσεως τῶν ἱερῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ὅπερ οὐδόλως ἐπεθύμει². Ἡναγκάσθη λοιπὸν μὲ πόνον ψυχῆς νὰ ἐγκαταλεί-

1. Ὁ Ἑμμ. Παπᾶς μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κασσάνδρας εἶχεν ἔλθει εἰς Ἅγιον Ὅρος καὶ δι' εἰς τὴν μονὴν Ἑσφιγμένου, ἵνα συσχεφθῇ μετὰ τῶν προϊσταμένων περὶ τοῦ πρακτέου μετὰ τὰς ἀντιχεις ἐπιχειρήσεις. Μάλιστα ὁ Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος μὲ πολλὴν πικρίαν γράφει ἀργότερον κατὰ τῶν Πατέρων καὶ ἀδελφῶν τοῦ Ἁγιορειτῶν «Ἀφοῦ ἐβγήκαν, λέγει, εἰς τοιοῦτον στοχασμὸν, διὰ νὰ προσκυνήσουν τὸ Ἅγιον Ὅρος, πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν Ὁθωμανικὴν ἐξουσίαν... ἐνέκριναν εἰς ἀποφυγὴν κοινοῦ κινδύνου ἐμὲ τὸν ἀδελφόν των καὶ... ἀπεφάσισαν ὅπως τῇ ἐπιούσῃ πρωτὶ μὲ πιάσωσι καὶ μὲ παραδώσωσιν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν... μαθὼν δὲ τὴν ἐπιβουλὴν ταύτην μόλις διέφυγον τὸν τοιοῦτον κίνδυνον φεύγων ἀπὸ Καρυᾶς». (Ἐπιστολὴ πρὸς ὁσιώτατον Γαβριὴλ Ἰβηρίτην, 20 Ἀπριλίου 1824). Ὁ Νικηφόρος ὅντως εἶχε πιστεύσει ὅτι οἱ Ἁγιορεῖται ἐπεδιώξαν νὰ τὸν συλλάβουν, τὸ τοιοῦτον δὲ μὴ δύνανται νὰ εὐσταθήσῃ λογικῶς, διότι ἂν ὄντως οἱ προϊστάμενοι ἐπεθύμουν τὴν σύλληψιν αὐτοῦ θὰ τὴν ἐπραγματοποιοῦν ἀμέσως καὶ δὲν θὰ τὴν ἀνέβαλον διὰ τὴν ἐπομένην, ὡς ἀπεφάσισαν οἱ προϊστάμενοι, ἵνα μὴ ὁ Νικηφόρος ἐκ φόβου ἐγκαταλείψῃ τὸ ταχύτερον τὸ Ἅγιον Ὅρος, ὁ δὲ Τοῦρκος πιστεύσῃ ὅτι ὄντως ἐπεδιώχθη ἡ σύλληψις αὐτοῦ. Εἰς τὸ ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον δημοσιεῖται ὁ Λαυρεντίου, σ. 55, βλέπομεν ὅτι ὁμᾶς μοναχῶν εἶχε μεταβῆ εἰς Ἅγιον Μάμαντα μὲ σκοπὸν νὰ προσκυνήσῃ τὸν παστᾶν.

2. Τὴν βεβηλώσιν ταύτην ἐκφράζει μὲ τὰ μελανώτερα χρώματα εἰς ἐπιστολὴν τοῦ ὁ Νικηφόρος, τὴν ὁποῖαν εὕρισκόμεν παρὰ Σμυρνᾶκος, τὸ Ἅγιον Ὅρος, σ. 183-184. Καὶ ὅς πρὸς τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον ὑπεχρέωθησαν οἱ τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους προϊστάμενοι νὰ πληρῶσουν εἰς τὸν κατακτητὴν, ἔχομεν διδιστάμενας πληροφορίες. Ὁ Τρικώπης καὶ ὁ Φιλιππῶν ἀναφέρουν τὸ ποσὸν τῶν δύο μισοῦ ἑκατομμυρίων γρυσίων, ὁ δὲ Σμυρνᾶκος καταβιβάζει αὐτὸ εἰς ἐνάμισυ ἑκατομμύριον. Ἄλλοι δὲ ἐμφανίζουν ἄλλα ποσά. Ἐκ τοῦ γεγονότος ὅμως ὅτι εἰς τὸ πρὸς τοὺς μοναχοὺς φερμάνι οὐδὲν ἀναφέρεται περὶ φόρων καὶ ἀποζημιώσεων, ἀγόμεθα εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐν ἀρχῇ δὲν ἐγένετο λόγος περὶ ἀποζημιώσεων καὶ μόνον ὅταν ἐσταθεροποιήθησαν οἱ Τοῦρκοι ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἤρχισεν νὰ αὐξάνῃ κατὰ βούλησιν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὸ πληρωτέον ποσόν (ἰδὲ Βασίλειου, ἔ. ἀ., σ. 30).

ψη μετὰ τοῦ ἡγουμένου Εὐθυμίου τὸ Ἅγιον Ὅρος, κατευθυνόμενος πρὸς τὴν Ὑδραν, παρὰ τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 24-10-1821 συγκινητικὴν ἐκκλησίαν τῶν ἐπιζώντων ἡρώων τῆς Κασσάνδρας¹, ὅπως παραμείνῃ πλησίον αὐτῶν, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅπως συνεχίσῃ ὑπὸ εὐνοϊκωτέρους ὁρους τὸν κατὰ τοῦ κατακτητοῦ ἀγῶνά του. Αἱ συγκινήσεις δὲ τὰς ὁποίας ὑπέστη διὰ τὸ ἀτυχὲς τέλος τοῦ ἀγῶνός του, αἱ στερήσεις καὶ αἱ πικρίαι, τὰς ὁποίας ἐδοκίμασε κατ' αὐτόν καὶ σὺν τούτοις ἡ διαρκὴς σκέψις ὅτι ἀπώλεσε τὴν Κασσάνδραν καὶ τὴν νύμφην τοῦ Θερμαϊκοῦ, τὴν Θεσσαλονίκην, συνετέλεσαν ὥστε ἡ εὐγενικὴ καὶ πατριωτικὴ του καρδιά νὰ παύσῃ νὰ κτυπᾷ, ἐνῶ ἀκόμη εὐρίσκετο ἐν πλῶ πρὸς τὴν Ὑδραν, ὅπου ἐπίστευεν ὅτι θὰ εὕρισκεν ἐνισχύσεις πρὸς συνέχισιν τοῦ ἀγῶνός της Μακεδονίας. Τοὺς ὀφθαλμούς του ἐκλείσεν ὁ συνοδεύων αὐτὸν υἱὸς τοῦ Ἰωάννης², τὴν δὲ πρώτην εὐχὴν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς του ἀνέπεμψεν εἰς Κύριον ὁ ἡγούμενος Εὐθύμιος. Ὁ νεκρὸς του μεταφερθεὶς εἰς Ὑδραν ἐκδεύθη μὲ τιμὰς ἀντιστρατήγου.

Τὸ θλιβερὸν τέλος τοῦ ἀγῶνος τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ, ὀφείλεται ἐν πολλοῖς εἰς τὸ γεγονός ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην οὐδεὶς ὑπεύθυνος ἀρχηγὸς εὐρίσκετο ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ ὅλου ἀγῶνος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ ὁποῖος ἐκτιμῶν τὴν σημασίαν τῆς ἐν Χαλκιδικῇ ἐπαναστάσεως νὰ ἀπέδιδε τὴν ἐμπρέπουσαν εἰς αὐτὴν προσοχήν. Μόνον μετὰ διетίαν, ὅτε ἐσυστηματοποιήθη ὁ ἀγὼν ἐν Πελοποννήσῳ, διέγνωσαν οἱ ἰθύνοντες πόσον ἐξυπηρετικὴ θὰ ἦτο διὰ τὸ ἔθνος ἡ ὑπαρξίς ἰσχυρᾶς ἐπαναστατικῆς ἐστίας εἰς τὴν Χαλκιδικήν, ἥτις θὰ ἀπετέλει διαρκὴ ἀπειλὴν κατὰ τῶν νώτων τῶν Τούρκων. «Ἐὰν συγχρόνως ἐκινούντο οἱ Ὀλύμπιοι, λέγει ὁ ἐθνικὸς μας ἱστορικὸς Κων. Παπαρρηγόπουλος, τὸ ἐπιχειρήμα ἡδύνατο νὰ εὐδοκιμήσῃ»³.

Φαίνεται ὅμως ὅτι μέγα μέρος τῆς εὐθύνης διὰ τὸ ἄδοξον τέλος τοῦ ἀγῶνος τῆς Χαλκιδικῆς φέρουν καὶ οἱ προϊστάμενοι τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, οἱ οἱ ὁποῖοι ὑποκύψαντες εἰς ψυχικὴν ἀδυναμίαν καὶ φεισθέντες τοῦ πλοῦτου

1. Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 87.

2. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ Ἰωάννης πίπτει ἀργότερον μαχόμενος εἰς τὸ Νεόκαστρον. Ἐκ τῆς αἰτήσεως δὲ τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ υἱὸς τοῦ Παπᾶ Κων/νος τῇ 1865 πρὸς ἀπονομὴν συντάξεως, πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ Ἐμμ. Παπᾶς εἶχε πολλοὺς υἱούς· «μαθόντες δὲ οἱ ἐπίλοιποι ἀδελφοὶ οἱ ἐν Βιέννῃ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς μας καὶ παραλαβόντες ἐκ τοῦ ἐκεῖ καταστήματος τὴν λοιπὴν περιουσίαν, ἔσπισαν ἐνταῦθα, καὶ ἀρπάσαντες τὰ ὅπλα ἐμάχοντο παντοῦ ὑπὲρ τῆς κοινῆς Ἑλευθερίας μέχρις ὅτου ὁ μὲν Ἀθανάσιος πολεμῶν εἰς Ἀταλάντην καὶ συλληφθεὶς παρὰ τῶν ἐχθρῶν ἀπήχθη εἰς Χαλκίδα, ὅπου ἀπεκεφαλίσθη ... καὶ ὁ Νικόλαος καταπολεμῶν καὶ κατατροπῶν ἀνδρείως τοὺς ἐχθροὺς εἰς Καματερόν ἀπώλεσθη» (ἐκ τοῦ ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ φακέλλου τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ).

3. Κων. Παπαρρηγόπουλος, Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τ. 7, Ἀθήναι 1932, σ. 61.

τῶν μονῶν «οὔτε προθυμίαν οὔτε καρτερίαν ἱκανὴν ἔδειξαν»¹ καὶ ἐδέχθησαν νὰ ἔλθουν εἰς κρυφίας διαπραγματεύσεις μὲ τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ ἐχθροῦ. Τὴν ἀχαρκτήριστον ταύτην πρᾶξιν των ἐμέμφθησαν τόσον ἡμέτεροι², ὅσον καὶ ξένοι ἱστορικοί.

Βεβαίως οὐδεὶς ἀρνεῖται τὴν ὑπηρεσίαν, τὴν ὁποίαν τὸ Ἅγιον Ὅρος προσέφερε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας εἰς τὸ ἔθνος διὰ τοῦ ἔργου τῶν μοναχῶν, τῶν διδασκάλων τοῦ Γένους, διὰ τῆς καλλιιεργείας τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν πρὸς διατήρησιν τῶν παραδόσεων τῆς φυλῆς μας καὶ ἰδίᾳ τῆς θρησκείας καὶ τῆς γλώσσης ἡμῶν. Ὅμως, ὅτε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπαναστάσεως ἐπεστρατεύθη τὸ Ἅγιον Ὅρος διὰ τὸν καθολικὸν τοῦ ἔθνους ἀγῶνα, ὅπως εἶχεν ἐπιστρατευθῇ σύμπας ὁ Ἑλληνισμός, ὥφειλε νὰ προσφέρῃ περισσότερα ἀπὸ ὅσα τοῦ ἐζητήθησαν³ διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι ἂν ἀπέθνησκεν ἡ Πατρίς οὐδεὶς λόγος διασώσεως τῶν μονῶν ὑπῆρχεν· «ὄλα τὰ ἱερά μοναστήρια, ἡ δόξα, ἡ ἡσυχία, ἡ ζωὴ τῶν μοναχῶν, τὰ πάντα κρέμονται ἀπὸ τὴν σωτηρίαν τοῦ Γένους, καθὼς καὶ τὰ πάντα κινδυνεύουν μὲ τὸ Γένος, ἐὰν κακῶς συλλογιζόμενοι ἀμελήσωμεν . . . καὶ αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς χρυσοῦς καὶ ἀργυροῦς κόσμους τῶν ἱερῶν εἰκόπων πρέπει νὰ τοὺς μεταχειρισθῇ κατὰ τῶν ἀσεβεστάτων εἰκονομάχων»⁴.

Δέον, τέλος, νὰ τονισθῇ, ὅτι ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ἀγίου Ὁρους καὶ τῆς Χαλκιδικῆς, καθὼς καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1821, δὲν παρήχθη ἐκ τύχης, οὔτε ὑπῆρξε δημιούργημα πρόχειρον τοῦ Ἑμμ. Παπᾶ, ἀλλ' ἦτο ἀναπόδραστον ἀποτέλεσμα ὅλων τῶν προηγουμένων περιστάσεων, πόθων καὶ ἐνεργειῶν τοῦ ἔθνους μας, εἰς τοιοῦτον μάλιστα σημεῖον, ὥστε νὰ ἀναγκασθῇ ὁ ἐθνικός μας ἱστορικός Κων. Παπαρρηγόπουλος νὰ εἰπῇ· «ὅτι ἐπέτυχεν ἡ ἐπανάστασις δὲν ἐπέτυχεν ἀργότερον ἢ ἐλευθερία καὶ τοῦτο διότι δὲν διεπλάσθησαν ἐπιτηδείως αἱ νέαι δυνάμεις, ὥστε νὰ συμπληρώσωσιν αὗται καὶ νὰ ἀσφαλίσωσι τὸ ἔργον τῶν πατέρων ἡμῶν»⁵.

1. Κων. Παπαρρηγοπούλου, αὐτόθι.

2. Ἰδὲ Τρικούπη, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 1 σ. 125 κέ., Φιλήμονος, Δοκίμιον περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τ. 4 σ. 284, 489 κέ. Παπαρρηγοπούλου, ἔ. ἀ., τ. 7 σ. 61.

3. Ἰδοὺ τί ἔγραφε πρὸς τὸν Ἑμμ. Παπᾶν περὶ τῶν Ἀγιορείτων ὁ ἀπεσταλμένος του Ρήγας Μάνθος· «μὰ τί νὰ κάμη κανεὶς μὲ τὴν μικρολογίαν τῶν ἁγίων πατέρων;...αὐτὴ ἡ στυγερά ἀνελευθερίότης καὶ μικροπρέπεια αὐτῶν μᾶς ἐμπόδισεν ἀπὸ πολλὰ ὠφέλιμα καὶ ἀπὸ πολλὰ ἀναγκαῖα...Ἐχουν τὰ φρονήματά των, τὰ ὁποῖα μόνον ἐγκρίνουν διὰ καλὰ...καὶ φροντίζουν μόνον διὰ τὴν συστήρησιν τῶν ἰδίων των ὑποκειμένων καὶ μόνον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν αὐτῶν ὑποκειμένων των» (ἰδὲ Φιλήμονος, ἔ. ἀ., τ. 4 σ. 439-440).

4. Αὐτὰ ἔγραψεν ὁ Δημ. Ὑψηλάντης πρὸς τοὺς Ἀγιορείτας διὰ τῶν ἀπεσταλμένων των (ἰδὲ Μαμαλάκη, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἐγγρ. 24).

5. Παπαρρηγοπούλου, Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, τ. 5 μέρ. β', σ. 229.

Δ. ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΙΚΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ

Ὁ Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος μετὰ τὴν ἐκ Καρυῶν φυγὴν τοῦ δὲν ἐπρόφθασε τὸν Ἑμμ. Παπᾶν καὶ τὸν ἡγούμενον Εὐθύμιον καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔφυγε μαζί με αὐτούς. Τοῦτο εἰκάζομεν ἄλλως τε καὶ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς του, εἰς τὴν ὁποίαν μεταξὺ ἄλλων ἀναγράφει *«φεύγων ἀπὸ Καρυᾶς διεσώθην εἰς Ἑσφιγμένον. . . καὶ ἀπεράσας ἀπὸ Ἑσφιγμένον διὰ θαλάσσης νυκτὸς εἰς Πρόβλακα, ἐσιγουραρίσθην εἰς τὸ ἐκεῖ εὐρισκόμενον λήμιον πλοῖον»*¹.

Ποῦ ἀκριβῶς κατηυθύνθη ὁ Νικηφόρος ἀπὸ τὸν Πρόβλακα δὲν γνωρίζομεν εἰσέτι. Ἐξ ἐπιστολῆς ὅμως τὴν ὁποίαν ἔπεμψεν οὗτος τὴν 20ὴν Ἀπριλίου 1824 πρὸς τὸν ὁσιώτατον Γαβριὴλ τὸν Ἰβηρίτην, ἀνεψιὸν τοῦ πρῶην Κορίνθου, πληροφοροῦμεθα ὅτι οὗτος μετὰ λήμιον πλοῖον ἔφθασεν εἰς Σκόπελον καὶ παρέμεινεν ἐν τῷ πλοίῳ εἰς μικρὸν λιμενίσκον, Πάνερμον δνόματι, δύο ὁλοκλήρους χειμῶνας. *«Ἐσιγουραρίσθην, λέγει, εἰς τὸ ἐκεῖ εὐρισκόμενον Λήμιον πλοῖον, πρίκιον, διοικούμενον παρὰ καπετάνου, ἀνδρὸς ἀγαθωτάτου, μετὰ τὸν ὁποῖον ἀναχωρήσας ἀπὸ Πρόβλακος κατ' εὐθείαν χωρὶς νὰ σταθῇ τρόπος ἀπὸ τὸν καιρὸν νὰ σταθῶμεν ἀπὸ τὰ ἡμέτερα. Διέτριβον εἰς αὐτό, κατὰ συμπάθειαν καὶ φιланθρωπειάν τοῦ καπετάνιου εἰς διάστημα δύο ἡμῶν χρόνων συμπαραχειμῶζον ἐν αὐτῷ εἰς Σκόπελον, δύο χειμῶνας, εἰς πόρτον ἐκεῖσε ἔρημον κατὰ τὴν ὀνομασίαν καλούμενον Πάνερμον, ἀπέχον τῆς ἐκεῖ χώρας δύο ὥρων διάστημα, συμπλέων μετὰ αὐτὸ καὶ εἰς ἄλλα μέρη»*.

Ἐν πλῶ ἢ εἰς Σκόπελον θὰ ἐπληροφορήθῃ μετὰ πολλὴν θλίψιν ὅτι μετὰ τὴν ἀπόλειπον τῆς Κασσάνδρας καὶ τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἀπώλεσε καὶ τὸν πεφιλημένον Φιλίκον τοῦ Ἑμμ. Παπᾶν².

Σιγὴ καλύπτει τὴν δρᾶσιν τοῦ Νικηφόρου ἀπὸ τότε (μέσα Νοεμβρίου 1821) μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1831, ἥτοι ἐπὶ δέκα συναπτά ἔτη, ὁπότε ἐμ-

1. Ἐπιστολὴ πρὸς ὁσιώτατον Γαβριὴλ Ἰβηρίτην (20 Ἀπριλίου 1824). Τὴν θλιβεράν ἀποτυχίαν τῆς Κασσάνδρας ἐπλήρωσαν πολὺ ἀκριβὰ καὶ οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἀγίου Ὁρους, παρὰ τὰς ἐλπίδας καὶ τὰς προσπαθείας τῶν νὰ ἐξευμενίσουν τὸν νικητὴν. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν μονῶν κατέβαλον εἰς τὸν Ἀμποῦλ Ἀβουδ τὴν ἀποζημίωσιν τῶν θυμίσου ἑκατομμυρίων γροσίων εἰς χρῆμα καὶ εἰς ἐκκλησιαστικὰ ἀφιερώματα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ παρέδωκαν καὶ τὰ ὅπλα καὶ τοὺς ζητηθέντας ὁμήρους. Ὅμως ὁ Τοῦρκος κατακτητὴς δὲν ἠρέσθη εἰς τὰῦτα, διέταξε νὰ συλληφθοῦν πολλοὶ κληρικοὶ, ἐνθ' συγχρόνως τμήματα στρατοῦ κατελάμβανον τὰς μονὰς καὶ πολλὰ κειμήλια διηρπάγησαν. Οἱ συλληφθέντες μετεφέρθησαν εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου οἱ περισσότεροι ἀπέθανον μαρτυρικῶς, ἐνθ' εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος ἐγκατεστάθῃ τουρκικὴ φρουρὰ ἐκ τριῶν χιλιάδων ἀνδρῶν, ἡ ὁποία διεδρέφετο εἰς βάρος τῶν μονῶν καὶ κατετυράννησε τοὺς μοναχοὺς μέχρι τέλους τῆς Ἐπαναστάσεως ἐπὶ ἐννέα ὁλόκληρα ἔτη (ἰδὲ Παπαρηγόπουλου, Ἱστορία τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, τ. 7 σ. 61).

2. Ἐσφαλμένη ἐν προκειμένῳ τυχάνει ἡ πληροφορία τοῦ Συρνακη, Τὸ Ἅγιον Ὅρος, σ. 176, καθ' ἣν ὁ Νικηφόρος ἔφυγεν ἐξ Ἀγίου Ὁρους ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἑμμ. Παπᾶ.

φανίζεται εἰς τὸ Ναύπλιον. Τοῦτο πληροφοροῦμεθα ἐξ ἐπιστολῆς του «τῷ ὁσιολογιωτάτῳ Γέροντι ἐπιτρόπῳ τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων κυρίῳ Ὁνουφρίῳ», ἐν ἣ ἀναγινώσκωμεν· «Καὶ αὖθις· Ἐκ τῶν περιχλειομένων πληροφορεῖσαι τὰ πάντα, καὶ δὲν ταυτολογῶ, ἀλλὰ παρακαλῶ μόνον νὰ μὴ λείψῃ ἡ παρὰστάσις τῆς εἰς τὸ νὰ μοι γίνῃ, πρὶν χειμὼν καταλάβῃ, ἡ ἀποστολὴ τῶν χρημάτων μοι καὶ πραγμάτων, ὥς δὲν ἀμφιβάλλω εἰς τὴν προθυμίαν τῆς . . . διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου δύναται νὰ μοι στείλῃ . . .»¹.

Ὡσαύτως ἐξ ἐπιστολῆς του ἐκ Ναυπλίου, γραφείσης πρὸς τὸν αὐτὸν «ὁσιολογιώτατον Διδάσκαλον κυρ Γαβριὴλ Ἰβηρίτην, εἰς Μαραθωνῆσιν»², πληροφοροῦμεθα τὴν κίνησιν μοναχῶν ἀντιπροσώπων τῶν κατὰ Ἄθω μονῶν, οἵτινες ἦλθον εἰς Ναύπλιον, κομίζοντες χρηματικά ποσὰ καὶ ἄλλα εἶδη διὰ τὸν ἀγῶνα. Μετὰ τὴν παράδοσιν πάντων τούτων εἰς τὸν ἐμπιστον ἐκπρόσωπον τῶν μονῶν Χαρτοφύλακα Νικηφόρον, ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν διὰ τὰ ἴδια. Κατὰ τὴν ἀποστολὴν ταύτην ἡ τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων ἀντιπροσωπεία θὰ ἔφερε μεταξὺ τῶν ἄλλων αὐτῆς πολυτίμων προσφορῶν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ Ἀγῶνος καὶ τὴν περίφημον ἐπτάφωτον λυχνίαν (λεμονέαν), δῶρον τῆς ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας πρὸς τὴν Πορταίτισσαν Θεομήτορα. Ὅταν κατ' ἐντολὴν τῆς μονῆς μετεφέρθησαν πάντα ταῦτα εἰς Ὑδραν καὶ ὁ ναυαρχος Κουντουριώτης ἀντίκρυσε μεταξὺ τῶν ἄλλων τὴν ἐπτάφωτον λυχνίαν, ἀφοῦ ἐπληροφορήθη προηγουμένως τὸ ἱστορικὸν αὐτῆς, φέρεται εἰπὼν εἰς τὸν Νικηφόρον· «Ὅχι, δὲν θὰ πειράξωμεν τὴν λυχνίαν αὐτὴν παρὰ θὰ τὴν ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν μονὴν τῆς, ἵνα, ἡ ὑπ' αὐτῆς φωτιζομένη Πορταίτισσα μεσιτεὺν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν ἔκβασιν τοῦ Ἀγῶνός μας»³. Ὅπερ καὶ ἐγένετο· ἔκτοτε δὲ ἡ περίφημος αὕτη ἐπτάφωτος λυχνία ἀποτελεῖ ἐν τῶν σπουδαίων κειμηλίων τῆς μονῆς, κειμένη πάντοτε εἰς τὸ ἀριστερόν τοῦ Καθολικοῦ αὐτῆς καὶ φωτίζουσα τρεῖς τοῦ ἔτους, τὰ Χριστούγεννα, τὸ Πάσχα καὶ τὸν Δεκαπενταύγουστον καὶ ἐπὶ ὀκτῆμερον, τὴν διὰ τὰς ἡμέρας ταύτας μετakinουμένην θαυματουργὸν Εἰκόνα, ἐκ τοῦ ναϊδίου αὐτῆς εἰς τὸ Καθολικόν, τῆς Παντανάσσης Πορταίτισης, ἵνα αὕτη παρακαλῇ καὶ μεσιτεύῃ εἰς

1. Ἐπιστολὴ 3ης Ὀκτωβρίου 1831.

2. Ἐπιστολὴ 10ης Φεβρουαρίου 1832.

3. Παντανάσσα Πορταίτισσα! Ποῖος μέχρι σήμερον ἐγονάτισε πρὸ τῆς σεπτῆς Σου εἰκόνης καὶ προσεκύνησε αὐτὴν καὶ δὲν ἡσθάνθη χαρὰν καὶ ἀγαλλίαςιν. Ποῖος ἔχυσε θερμὰ δάκρυα πρὸ Αὐτῆς καὶ δὲν εὔρε παρηγορίαν καὶ ἀνάπαυσιν. Εἰς τὸν νοῦν μου ἔρχονται οἱ λόγοι τοῦ αἰοδίου ἡμῶν καθηγητοῦ Ἰωάννου Μεσολωρᾶ· «Ὅπως προσηυχῆθημεν πρὸ τῆς ὄντος ἱερᾶς ἐκείνης εἰκόνης τῆς Πανάνγου Μαρίας τῆς εὐρισκομένης ἐν τῇ μικρᾷ παρὰ τὴν θύραν τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων ἐκκλησίᾳ, οὐδέποτε ἄλλοτε προσηυχῆθημεν, οὐδέποτε κατελήφθημεν ὑπὸ ἱερωτέρου ἐνθουσιασμοῦ, ὃν ζωηρῶς ἡσθάνθημεν, ἀλλ' ὅστις δὲν περιγράφεται» («Ἀνάπλasis», 15 Αὐγούστου 1893).

Κύριον οὐ μόνον διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς μονῆς Ἰβήρων, ἀλλὰ καὶ τοῦ Γένους ὁλοκλήρου ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων¹.

Εἰς τὴν ἀπὸ 10ης Φεβρουαρίου 1832 ἐπιστολὴν εὐρίσκομεν τὸ πρῶτον, ἐπὶ τὸ ἐπισημότερον εἰς τὰς ἐπιστολάς του, τὴν αἰτίαν τῆς κρύφα ἐκ τῆς μονῆς ἀναχωρήσεώς του, συνεπεῖα τῆς ὁποίας δὲν ἡδυνήθη νὰ παραλάβῃ οὐδὲ τὰ στοιχειωδῶς ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ εἶδη· «*μὲ ἀποστολὴν τινῶν ἐκ τῶν ἐκεῖ ἀπάντων ἐναπομεινάντων εἰδῶν μου, ὅπου εἶχον φύγει ἐκεῖθεν γυμνός . . . μὲ τοιαύτην θανάσιμον πρὸς με καταδρομὴν . . . ὡς ἔμαθες ἤδη τὰ κατ' ἐμὲ πάντα*»².

Παρὰ τὴν ἱκανοποίησιν ὅμως καὶ τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν ὁποίαν ἡσθάνετο ὁ Νικηφόρος διὰ τὰς ὑπ' αὐτοῦ προσφερομένας ἐθνικὰς ὑπηρεσίας πρὸς τὴν πατρίδα καὶ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός του πρὸς τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν ἀγίαν, νοσταλγεῖ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν μετάνοιάν του, εἰς τὴν μονήν, εἰς τὸ «*περιβόλι τῆς Παναγίας*», ὡς λέγει, ἵνα συμπροσευχηθῇ μὲ τοὺς ἁγίους ἀδελφούς του, ὅχι μόνον διὰ τὴν προσωπικὴν του σωτηρίαν καὶ λύτρωσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ Ἔθνους μας, τοῦ Γένους μας ὁλοκλήρου τὴν σωτηρίαν. Ἐλλάς καὶ Ἑσταυρωμένος ἔχουν τόσον ἐνωθῇ εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ὥστε δὲν δύναται νὰ διαχωρίσῃ τὰ δύο ταῦτα σύμβολα καὶ διὰ τοῦτο ἀγωνίζεται καὶ διὰ τὰ δύο ὁμοίως· «*τὰ εἰς ἐμέ, γράφει, αὐτὸ εἶναι τὸ ἐπιθυμότερον νὰ ἀπέλθω καὶ νὰ ἀπολαύσω τὴν φίλην μοι ἡσυχίαν, ἐν τῇ ἱερᾷ μοι μετανοίᾳ καὶ κατοικίᾳ μου ἐκείνῃ τῇ ἐπὶ τῇ θαλάσῃ· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος δι' ἐμὲ μόνον, κρῖνω νὰ διαμεῖνω εἰσέτι εἰς τὰ ῥῆδε, ὅπου τὸ ἐμὸν συμβὰν ἐστάθῃ διαφορετικὸν καὶ δὲν ἀποτολμῶ ἐνκόλως, ζῶ ἐνταῦθα οὐχ ὡς θέλω, ἀλλ' ὡς δὲν δύναμαι*»³. Χαίρει ὅμως ἐν ταυτῇ ἰδιαίτερως πληροφορούμενος, ὅτι πᾶσαι αἱ ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὅρει μοναὶ διαβιοῦσιν ἡσύχως μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ κατακτητοῦ· «*Ὁ Ἰάκωβος μοι ἐδηγῆθη ὅτι*

1. Ἡ προστάτις τῆς μονῆς Ἰβήρων εἰκὼν τῆς Παναγίας τῆς Πορταϊτίσσης μεταφέρεται, ὡς μᾶς ἐπληροφόρησεν ὁ πατὴρ Ἀθανάσιος, ἐν μεγάλῃ πομπῇ, τρεῖς τοῦ ἔτους, ἐκ τοῦ ἰδιαίτερου αὐτῆς ναοῦ εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς μονῆς, ὁπότε καὶ πρὸ αὐτῆς, καθ' ὅλον τὸ ὁκταήμερον τῆς ἐν τῷ Καθολικῷ παραμονῆς της, καίει ἡ ὡς ἄνω περιφέρμος ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πεποικιλμένη ἐπτάφωτος λυχνία.

2. Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν 1ης Ὀκτωβρίου 1833, 27ης Νοεμβρίου 1835 καὶ 10ης Ἰουνίου 1839 πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ἐδάνεισε σεβαστὰ χρηματικά ποσὰ οὐ μόνον εἰς τὴν μετάνοιάν του, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κοινότητα τοῦ Ἀγίου Ὁρους, προφανῶς διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἀγῶνος.

3. Ἐπιστολὴ 3ης Μαΐου 1832. Διὰ τῆς τελευταίας του φράσεως «*ζῶ ἐνταῦθα οὐχ ὡς θέλω, ἀλλ' ὡς δὲν δύναμαι*» ἡ ἐννοεῖ ὅτι ὡς ἐκ τῆς δημιουργηθείσης ἐν Ἀγίῳ Ὅρει καταστάσεως, συνεπεῖα τῆς συνεργασίας του μετὰ τοῦ Ἐμμ. Παπᾶ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Μακεδονίας, δὲν δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτό, ἡ ἐννοεῖ ὅτι τοσαύτη εἶναι ἡ ἀναγκαῖότης τῆς ὑπηρεσίας, ἣν εἰσέτι ἐπιτελεῖ, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτήν, τοῦτο δ' ἄλλως τε διευκρινίζει εἰς ἄλλας αὐτοῦ ἐπιστολάς.

πολλὰ καλὰ ἀπερνοῦν ἤδη ἐκέισε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων»¹.

Ἀλλὰ καὶ εἰς ἑτέραν ἐκ Ναυπλίου ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τὸν πανοσιώ-
τατον ἀρχιμανδρίτην καὶ ἐπίτροπον τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ κύρ Θεοδόσιον
ἐκφράζει τὴν αὐτὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν μετάνοιάν του, ὅμως
λόγοι ἐθνικοὶ ἐπιβάλλουν τὴν ἐκεῖ παραμονήν του: «... *Εὐγνωμονῶν διὰ
τὴν τοιαύτην πρὸς με ἀδελφικὴν τῆς διάθεσιν, τῇ λέγω ὅτι καὶ ὁ ἴδιος τὸν αὐτὸν
πόθον ἔχω διὰ νὰ ἀπολαύσω τὴν μετάνοιάν μου καὶ τὴν ἐν Χριστῷ πεφιλημέ-
νην ἀδελφότητα, τὰ αἷτια ὅμως ὅπου μὲ ἐμποδίζουν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι
γνωστὰ τῇ ἀδελφότητι καὶ ἡ ἀγάπη τῆς ἐπληροφορήθη βέβαια ταῦτα μέχοι
τοῦδε* διὸ καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι με δικαιοῖ εἰς τὸν σκοπόν μου, τὸν ὁποῖον
περισσότερον ἐβεβαίωθη παρὰ τῶν ὁσιολογιωτάτων δύο ἀδελφῶν . . . ὅπου ἡ
ὁσιολογιότης των ἐλπίζω ἄνεν τινὸς ἀμφιβολίας ὅτι καὶ τῇ τὸν ἐξήγγισαν σα-
φῶς καὶ ἐν πολλοῖς εἰς πλάτος»².

Μάλιστα παραπονούμενος διὰ τὴν μὴ εἰσέτι ἀποστολὴν εἰς αὐτὸν
χρημάτων, ἅτινα δικαιούται ἐκ τῆς μονῆς, γράφει εἰς τὴν πρὸς τὸν αὐτὸν
ὁσιολογιώτατον Θεοδόσιον ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1ης Ὀκτωβρίου 1833 ἐπι-
στολὴν τοῦ καὶ πληροφορεῖ εἰς ἡμᾶς ἐμφανῶς πλεον τοὺς λόγους διὰ τοὺς
ὁποίους ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν μονὴν του: «*φυγὼν γυνὸς αὐτόθεν
διοκόμενος τοῦ συλλαβεῖσθαι καὶ παραδοθῆναι πρὸς τὸν Ἀπουλαποῦν πασάν
εἰς ἑαυτὸν σωτηρίαν τὼν καταδικνόντων με*».

Ἡ ὑπὸ τῶν Ἀγιορειτῶν ἀδικαιολόγητος παρεξήγησις τοῦ ἐθνικοῦ
ἔργου τοῦ Νικηφόρου καὶ ὁ εἰς τὴν αἴτησιν τῶν προΐσταμένων τῶν μονῶν
ἄδικος χαρακτηρισμὸς αὐτοῦ ὑπ' αὐτῶν πρὸς τὸν σουλτάνον ὡς «*θεοργίστου
ἀποστάτου*»³ ἐλέγχεται δριμύτατα εἰς τινὰ ἐπιστολὴν Κυρίλλου τινὸς
ἐπισκόπου⁴ πρὸς τὸν Ἰβηρίτην ἀρχιμανδρίτην Θεοδόσιον. Ἐν αὐτῇ ἀνα-
γινώσκομεν: «*Ἀπορῶ, ἀγαπητέ, πῶς οἱ πατέρες ἠθέλησαν νὰ φερθοῦν
ἐναντίον τῆς συνειδήσεώς των πρὸς τὸν κύρ Νικηφόρον . . . τὴν ἄδικον
ἐπιμονὴν ὅπου ἐκάματε εἰς τὰ δίκαια τοῦ κύρ Νικηφόρου καὶ ἐπομένως τὴν*

1. Αὐτόθι. Ὁ τουρκικὸς στρατὸς ἀπεχώρησε τοῦ Ἀγίου Ὁρους τὴν Κυριακὴν τοῦ
Θωμᾶ τοῦ 1830.

2. Ἐπιστολὴ 20ης Δεκεμβρίου 1832

3. Οἱ ἄγιορεῖται μοναχοὶ εἰς τὴν αἴτησίν των πρὸς τὸν σουλτάνον, ἀφοῦ ζητοῦν
νὰ δικαιολογηθοῦν διὰ πᾶν ὅ,τι τοὺς εἶχον ἐξαναγκάσει νὰ κάμνουν οἱ «ἀποστάται»
ὁμογενεῖς των συνεχίζουσιν: «οὕτω παρηγορηθέντες καὶ ἡμεῖς μὲ τὴν παρουσίαν τοῦ πολυχρο-
νίου βεζίρη τῆς, προστρέχομεν εἰς τὸ πολυεὐσπλαγχνον ἔλεος τῆς συμπαθεστάτης μεγα-
λοκρατίας τῆς ζητοῦντες δακρυρρόως τὴν συγχώρησιν καὶ ἄφεσιν εἰς ὅσα εἰς Θεὸν καὶ
εἰς θεόσκεπον κράτος ἐπαΐσαμεν ἑκουσίως καὶ ἄκουσίως καταδυναστευόμενοι ὑπὸ τῶν
θεοργιστῶν ἐκείνων ἀποστατῶν.» (Μ α μ α λ α κ η, Νέα στοιχεῖα, ἀριθμ. ἔγγρ. 103).

4. Ἐπιστολὴ 7ης Ὀκτωβρίου 1833.

ζημίαν, τὴν ὁποίαν προξενοῦν εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριόν τους»¹. Τὰ αὐτὰ διὰ τὸν Νικηφόρον Χαρτοφύλακα γράφει εἰς δριμὺν τόνον καὶ μοναχὸς τις Μελέτιος εἰς ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν αὐτὸν Ἰβηρίτην μοναχὸν Θεοδόσιον, καυτηριάζων τὰς δικτατορικὰς τῶν προεστώτων τῆς μονῆς ἀποφάσεις· «Περὶ δὲ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Νικηφόρου κοιτάξετε νὰ δώσητε ἐν τέλει καὶ νὰ ἀναπαύσητε τὸν ἀδελφόν, μὴν τὸ πηγαίνωμεν μὲ τὸ σήμερον καὶ τὸ αὔριον, καθ' ὅτι δὲν εἶναι ὠφέλιμον»². Καὶ εἰς δευτέραν πρὸς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐπιστολὴν εἰς δριμύτερον τόνον γράφει ὁ αὐτὸς μοναχός· «περὶ τῆς τοῦ Νικηφόρου ὑποθέσεως ἀκόμη θὰ γράψετε».

Δύο ἔτη σιωπῆς μόλις εἶναι ἱκανὰ νὰ μετριάσουν πὺξ τὸν ἐκ τῆς ἀδικαιολογήτου διαγωγῆς τῶν συγκοινοβιατῶν του προελθόντα πόνον. Τὸ ἐκ μέρους τῶν συναδέλφων του μοναχῶν ἐτοιμασθέν, κατόπιν τῆς δυσμενοῦς καὶ ἀδίκου μεταχειρίσεως αὐτοῦ, πικρὸν ποτήριον ἔπιεν ὁ Νικηφόρος μέχρι τρυγὸς διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι κοινὴ εἶναι ἡ μοῖρα τῶν ἐν τῇ παρόντι κόσμῳ ἐπιτελούντων τὸ καθήκον των.

Τὸ 1835 ἀκούομεν καὶ πάλιν τὴν γλυκεῖαν αὐτοῦ φωνὴν ὅμως οὐχὶ πλέον ἐκ Ναυπλίου, ἀλλ' ἐκ τῆς πόλεως τῆς Παλλάδος Ἀθηνῶν. Τὴν 27ην Νοεμβρίου 1835 ἀποστέλλει περίφημον μακροσκελὴ ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς πανοσιωτάτους ἁγίους Ἐπιτρόπους τῆς μονῆς Ἰβήρων, ἐν τῇ ὁποίᾳ μετὰ πολλῆς τῆς ὁδύνης γράφει· «Πολλάκις ἔγραφα ὑμῖν καὶ οὐδέποτε ἤξιώτην μέχρι σήμερον ἀδελφικῆς ὑμῶν ἀπαντήσεως. Γνωρίζω ὅτι πρὸς τὰ λοιπὰ μοι δεῖνὰ καὶ ἡ στέρησις τῆς μετανοίας μου προέρχεται ἐξ ἁμαρτιῶν μου». Ἀκολουθεῖ καὶ οὗτος τὴν κοινὴν μοῖραν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐπιτελέσαντες εἰς τὸ ἀκέραιον τὸ καθήκον των ἡσθάνθησαν καὶ ἐδοκίμασαν εἰς τὸ τέλος πικρίαν καὶ ἀπογοήτευσιν. Παραπονεῖται ὅμως μετὰ ἰσχυρᾶς ἐπιχειρηματολογίας διὰ τὴν τοιαύτην τῶν μοναχῶν τῆς μονῆς του διαγωγὴν καὶ παρακαλεῖ αὐτοὺς, βρέχων ἀσφαλῶς διὰ δακρῶν τὴν ἐπιστολὴν του, ἵνα δείξουν τὴν ἀδελφικὴν αὐτῶν ἀγάπην. «Παρακαλῶ νὰ δείξητε τὴν ἀδελφικὴν ὑμῶν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην... δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλετε μὲ ἀξιώσει τῆς ἀδελφικῆς ὑμῶν κοινῆς ἀπαντήσεως».

Ἐπὶ ἔν ἔτος ὁ Νικηφόρος γράφει καὶ παρακαλεῖ καὶ ἰκετεύει τοὺς προεστώτας τῆς μονῆς αὐτοῦ καὶ χύνει πικρὰ πρὸς τοῦτο δάκρυα, δηλῶν εἰς αὐτοὺς ὅτι οὐδὲν τὸ κακὸν ἔπραξε κατὰ τὸν χρόνον τοῦ Ἀγῶνος καὶ παρακαλεῖ διὰ πολλοστὴν φορὰν νὰ τοῦ γράψουν καὶ νὰ τὸν λυπηθοῦν. Ἡ ὑπομονητικὴ αὐτοῦ εὐγενὴς ψυχὴ δὲν κάμπτεται πρὸς τῆς ἐσκεμμένης σιωπῆς τῶν προεστώτων. Κρούει συνεχῶς τὴν θύραν καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ ἐξεύρῃ ἀφορμὴν πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν μετὰ τῆς μονῆς τῆς

1. Ἐπιστολὴ 7ης Ὀκτωβρίου 1833.

2. Ἐπιστολὴ 16ης Δεκεμβρίου 1833.

μετανοίας του σχέσεων. Ἡ ἀφορμὴ ἐδόθη· ἦσαν οἱ θησαυροὶ τῆς μονῆς του, οἱ ὅποιοι εἶχον μεταφερθῇ εἰς Μοσχονήσια, ἵνα μὴ διαρπαγοῦν ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ οἱ ὅποιοι θὰ ἐξηφανίζοντο ὡπσοδίποτε, ἂν δὲν ἐχειρίζετο τὸ ὅλον ζήτημα ὁ δεξιὸς τοῦ Νικηφόρου νοῦς, «ὁ διαφόρους τρόπους μεταχειρισθεῖς»¹.

Εἰς ἐπιστολὴ τῶν προεστώτων ὑπὸ ἡμερομηνίαν 27ης Ἀπριλίου 1836 παρακαλεῖται οὗτος νὰ διαφερθῇ διὰ τὴν διάσωσιν τῶν εἰς τὴν μονὴν ἀνηκόντων θησαυρῶν τῶν Μοσχονησίων, τοὺς ὁποίους παρέλαβε μεθ’ ἑαυτοῦ ὁ εἰς Σάμιον, ἵνα διασώσῃ ἑαυτόν, καταφυγὼν ἀδελφὸς τῆς μονῆς, Γρηγόριος ὀνόματι, καὶ ὁ ὁποῖος πρὸς πληρεστέραν αὐτῶν ἀσφάλειαν παρέδωκεν εἰς τὸν μητροπολίτην Σάμου Κύριλλον. Μεταξὺ τῶν θησαυρῶν συγκατελέγοντο, ὡς ἀναφέρει ἡ ἐπιστολὴ, καὶ ἅγια λείψανα. Ὡσαύτως νὰ διαφερθῇ διὰ τὴν εἰς τὴν μονὴν ἐπιστροφὴν μιᾶς πλήρους ἀρχιερατικῆς στολῆς, τὴν ὁποίαν οἱ προεστώτες τῆς μονῆς ἔδωσαν εἰς τὸν ἐπίσκοπον Ἑλασσόνος, «ὅστις κατὰ τὴν παρελθούσαν ἀνωμαλίαν ἐλθὼν διέτριβεν ἐνταῦθα εἰς Ἅγιον Ὅρος ἐφ’ ἱκανὸν καιρόν...καὶ ὅστις ἀηδῶς φερόμενος κρυφίως ἀνεχώρησεν ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἵνα ἔλθῃ αὐτόσε εἰς τὴν Ἑλλάδα, παραλαβὼν μεθ’ ἑαυτοῦ καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν καὶ ποῦ ἔως τώρα διατρίβει δὲν γνωρίζομεν»².

Τὸ γεγονός ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν σχέσεων αὐτοῦ καὶ τῆς μονῆς δὲν ἐπιστρέφει εἰς τὴν μετάνοιάν του, δεικνύει ὅτι τὸ ὑπ’ αὐτοῦ ἐπιτελούμενον ἔθνικὸν ἔργον ἦτο τι τὸ μυστικόν, συνυφασμένον μὲ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα μυστικά, ἅτινα καὶ τοῦ Θεοῦ συνεργῶντος κατάρθωσαν καὶ ὠδήγησαν εἰς τὴν ἐκ τῆς τῶν Τούρκων βαρβάρου φυλῆς λύτρωσιν τοῦ Γένους ἡμῶν. Καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς ὁ Νικηφόρος δὲν παύει νὰ διαφέρηται διὰ τὰ συμφέροντα τῆς μονῆς του, ἀκόμη δὲ καὶ διὰ τὰ ἀτομικὰ τῶν ἀδελφῶν

1. Ἐπιστολὴ 10ης Ἰουνίου 1839. Παρὰ τὰς ὑποσχέσεις τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ πασᾶ, ὅτι δὲν θὰ εἰσήρχετο τουρκικὸς στρατὸς εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος, ἐκτὸς μικρᾶς ὁμάδος, ἥτις θὰ διεπίστωνε, ἂν ὑπάρχουν Ἑλλήνες ἐπαναστάται, ὅπλα καὶ πολεμφοῦδια ἐν αὐτῷ, καὶ παρὰ τὰς διαβεβαιώσεις, ὅτι οὗτοι οὐδόλως θὰ ἠνώχλουν τοὺς Ἀγιορείτας, ἐν τούτοις πολλοὶ τῶν μοναχῶν ἐφοβοῦντο ὅτι οἱ εἰσερχόμενοι Τούρκοι δὲν θὰ συμπεριφέροντο, ὡς τοὺς ὑπέσχετο ὁ πασᾶς, ἀλλὰ θὰ ἐπραττον τοῦτο ἐκ τῆς καταστοῦς βιασπραγίας. Ἐνεκα τούτου πολλοὶ τῶν προΐσταμένων καὶ μοναχῶν ἤρχισαν νὰ ἐγκαταλείπουν τὰς μονάς, συναποκομίζοντες τὰ ἅγια λείψανα, τοὺς θησαυροὺς καὶ πᾶν ὅ,τι πολυτίμον ὑπῆρχεν εἰς αὐτάς. Οἱ ἐναπομένοντες εἰς τὸ Ὅρος μοναχοὶ ἐπίστευον, ὅτι ἡ Θεοτόκος, ἥτις ἐπὶ αἰῶνας ἐπροστάτευεν αὐτὸ, θὰ ἔσωζε καὶ νῦν τοῦτο ἐκ τῆς καταστοῦς βιασπραγίας. Προϋτίμων νὰ μείνουν, διότι δὲν ἤθελον νὰ ἀφήσουν ἐρήμους καὶ ἀπροστατετούς τοὺς ναοὺς, τὰς μονάς, τὰ κελλῖα τῶν, τὰ ὅποια πάντα ἀπετέλουν δι’ αὐτοὺς τὰ πολυτιμότερα τῆς ζωῆς τῶν (ἰδὲ Δ ο σ ι θ ὅ ο υ, Διήγησις περὶ Ἁγίου Ὁρους, σ. 232, καὶ Χ ρ ἡ σ τ ο υ, ἔ.ἀ., σ. 55).

2. Εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν του, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 3 Ἰουλίου 1839, μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ὁ ὡς ἄνω ἀρχιερεὺς ἀνέλαβε τὴν διαποίμανσιν τῆς μητροπόλεως Αἰγίνης.

του ζητήματα, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ Ἀγίου Ὁρους μοναχῶν. Εἰς τὴν ἀπὸ 10ης Ἰουνίου 1839 ἐπιστολὴν του γράφει συγκεκριμένως πρὸς τοὺς προσεστώτας καὶ λοιποὺς πανοσιωτάτους ἀγίους τῆς μονῆς του Ἐπιτρόπους: «Δηλοποιῶ ὑμῖν, ἀδελφοί, ὅτι καὶ πρὸ τῆς ὁμῶν ταύτης ἀδελφικῆς ἀξιώσεως κατὰ τὸν πρὸς τὴν ἱερῶν μοι μετάνοιαν ἀνέκαθεν ζῆλόν μου, ὡς ὁ Κύριος οἶδε, δὲν ἔλειψα νὰ προσπαθῇσω ὅλαις τῷ ὄντι δυνάμεσι, καὶ νὰ δεῖξω τὴν ἀπαιτούμενην ἐπιμέλειαν διὰ νὰ παραλάβω αὐτοὺς τοὺς μοναστηριακοὺς θησαυροὺς, διαφόρους τρόπους μεταχειρισθεῖς».

Ἀργότερον εἰς ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν ὁσιολογιώτατον Γέροντα καὶ γραμματέα τῆς μονῆς Γαβριὴλ μετ' ἐθνικῆς ἱκανοποιήσεως ἀγγέλλει αὐτῷ τὴν αὐτομόλησιν τοῦ σουλτανικοῦ στόλου: «καθὼς καὶ ὁ ἤδη αὐτομολήσας σουλτανικός στόλος εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ ἔχει ὅλας τὰς σημαίας μὲ διάφορα χρώματα ἔνδον τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπὸ 33 κομμάτια, τὰ 2 τετράγροτα, τὰ 7 δίκροτα, τὰ 12 φρεγάτας καὶ τὰ 6 κορβέτας, τὰ 2 ἀτμοκίνητα, τὰ 2 βρῆκια καὶ τὰ 2 κόττερα»¹.

Ἡ ὑψηλὴ θέσις, τὴν ὁποίαν ἔκτοτε κατέχει ὁ Νικηφόρος πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἐθνικῶν μας ζητημάτων καταφαίνεται ἐκ τινος αὐτοῦ ἐπιστολῆς, εἰς ἣν ἀπαριθμεῖ πρόσωπα ὑψηλὰ τῆς βασιλικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Βασιλικῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἅτινα καὶ τὸν ἐβοήθησαν πρὸς διευθέτησιν καὶ ἐπίλυσιν πολλῶν τῆς μονῆς του ζητημάτων καὶ συνέβαλον εἰς τὴν διάσωσιν τῶν θησαυρῶν καὶ κειμηλίων αὐτῆς ἐξ ἀρπακτικῶν τῶν ἀνθρώπων χειρῶν². Εἰς ἐτέραν αὐτοῦ ἐπιστολὴν καταφαίνεται ἡ ἐπαφή, τὴν ὁποίαν ἔχει ὡσαύτως μὲ ἀνώτερα ἐκκλησιαστικά πρόσωπα καὶ μάλιστα καὶ μὲ τινα μέλη τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Συνδέεται δὲ πρὸς ταῦτα διὰ τοιούτων δεσμῶν, ὥστε παραγγέλλει καὶ διάφορα ἀκόμη εἶδη δι' αὐτὰ: «τὸ ὁποῖον θέλω δι' ἐν ἀρχιερατικὸν μέλος τῆς ἐνταῦθα ἱερᾶς Συνόδου»³.

Ἀλλὰ καὶ μὲ αὐτὰ ἀκόμη τὰ βασιλικά ἀνάκτορα φαίνεται ὅτι εὗρίσκεται εἰς ἐπαφὴν ὁ Νικηφόρος. Τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἐξ ἄλλων αὐτοῦ ἐπιστολῶν, κατ' ἐξοχὴν δὲ ἐκ τῆς ὑπὸ ἡμερομηνίαν 20 Ὀκτωβρίου 1839 ἔνθα κάμνει λόγον ὅτι ἦτο διωρισμένος εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ μάλιστα ταύτῃ ὁμιλεῖ διὰ πρώτην φορὰν ὁ Νικηφόρος, ὅτι προσέφερεν ὑπηρεσίας εἰς τὸ Ἔθνος, διὰ τὰς ὁποίας λαμβάνει μάλιστα καὶ σύνταξιν. «Ἦδη μετὰ τὴν παῦσιν αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς ἐδαρестηθεῖσα ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις μοι ἐχορήγησε μηνιαίαν σύνταξιν ἀπὸ δραχμῶν 100 τὸν μῆνα διὰ τὰς πρὸς τὴν Πατρίδα ὑπηρεσίας μου καὶ διὰ τὰ γρηατία μοι

1. Ἐπιστολὴ 1ης Αὐγούστου 1839.

2. Ἰδὲ τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 10ης Ἰουνίου 1839 ἐπιστολὴν του.

3. Ἰδὲ τὴν ἀπὸ 20 Αὐγούστου 1839 ἐπιστολὴν του.

ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου». Εἰς τὴν ἰδίαν μάλιστα ἐπιστολὴν παρπονεῖται ὅτι τὰ χρήματα δὲν ἐπαρκοῦν διὰ τὴν ζήτησιν. «*Αὐταὶ δὲν μοι ἐξαρκοῦν εἰς τὰ καθημερινὰ μοι ἔξοδα, διὰ τὴν ἐνταῦθα ἐν τῇ πρωτευούσῃ, Βασιλικῇ καθέδρᾳ τῶν πραγμάτων ἀκριβειαν, καὶ στεροῦμαι τῆς ἀνηκούσης μοι ἀναπαύσεως*» διὸ καὶ παρακαλεῖ θερμῶς, ὁ ἄλλοτε «πληρεξούσιος τοῦ Ἀρχηγού», ὁ «διοικητὴς καὶ Κριτὴς τοῦ Ἁγίου Ὁρους», ὅπως τοῦ στείλουν ἐκ τῆς μονῆς του «*ἓνα ζευγάρι συρτοπάπουτσα, τὰ ὁποῖα νὰ φορᾷ ἐν τῷ οἰκίματί μου*»¹.

Ἡ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1839 πρὸς τινὰ «περιπόθητον ὀσιολογιώτατον» ἐπιστολὴ του, ἀποτελεῖ προφανῶς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ γραπτὴν ἐπιθυμίαν, ἣτις ἀποτελεῖ καὶ τὸ κύκνειον αὐτοῦ ᾄσμα. Ἐν αὐτῇ ἀσπάζεταιται, ὡς ἕτερος Παῦλος, πολλὰ προσφιλῆ του πρόσωπα, ἀπλούστατα, διότι προαισθάνεται τὸ τέλος του· καὶ οἱ ἀσπασμοὶ οὗτοι ἀποτελοῦν τὰς ἀποχαιρετιστηρίους αὐτοῦ προσήσεις. Κλείει δὲ ἡ ἐπιστολὴ του «*ὣτη μὲ τὴν πληροφορίαν περὶ Κατῆρ· «ὁ δὲ Κατῆρς σταλεῖς εὐρίσκεται περιορισμένος (sic) ἐν τῇ κατὰ τὴν Σκίαθον κοινοβιακῇ μονῇ*».

Ἐκτοτε χάνομεν διὰ παντὸς τὰ ἴχνη τοῦ λαμπροῦ τούτου λευίτου. Ἡ προσφορά του διὰ τὸ καλὸν τῆς Φυλῆς μας εἶναι μεγάλη, εἰ καὶ οὐχὶ πλήρως εἰσέτι γνωστή. Φεύγει ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἵνα συγκαταλεχθῇ μετὰ τῶν ὁσίων καὶ τῶν δικαίων, ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς Πορταϊτίσεως μητρὸς του, τὴν ὁποίαν τόσον ἠγάπησε καὶ τόσον εὐηρέστησε διὰ τοῦ ἐθνικοθηρ-σκευτικοῦ τοῦ ἔργου. Ἀπῆλθεν ὁμως τοῦ κόσμου τούτου χωρὶς νὰ ἀξιώθῃ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν διακαῆ του πόθον, νὰ ἐπιστρέψῃ δηλαδὴ εἰς τὴν Μετανοιάν του καὶ ἐκεῖ νὰ παραδώσῃ τὸ πνεῦμά του εἰς τὸν Πλάστην καὶ Δημιουργόν, εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν καὶ εἰς τὰς χεῖρας τῆς Θεομήτορος Παρθένου τῆς Πορταϊτίσεως, ἣτις διὰ τῶν ἱκεσιῶν καὶ δεήσεων καὶ διὰ τῶν θερμῶν Αὐτῆς δακρῶν ἐξησφάλισε, κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἀγιορειτῶν μοναχῶν, τοῦ μονογενοῦς Αὐτῆς Υἱοῦ τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι καὶ ὁ Νικηφόρος ὁ Χαρτοφύλαξ θὰ συγκαταλέγῃται μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν του, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως².

Ποῦ παρέδωσε τὸ πνεῦμά του καὶ ποῦ ἀκριβῶς ἐτάφη ὁ Νικηφόρος

1. Ἐπιστολὴ 20ῆς Ὀκτωβρίου 1839.

2. Ἡ περὶ μελλούσης κρίσεως ὁπτασία τοῦ μοναχοῦ καὶ μετέπειτα ἁγίου Γερασίμου ἀποτελεῖ σταθερὰν πίστιν τῶν ἀγιορειτῶν μοναχῶν. Κατ' αὐτὴν, ἐν τῇ συνάξει τῆς δευτέρας παρουσίας, ἔρωτᾷ ὁ Κύριος τοὺς μοναχοὺς· «Εἰσθε ὅλοι ἅξιοι νὰ καθίσσητε ἐκ δεξιῶν μου; Πολλοὶ ἀπὸ σᾶς φέρουν ἀκόμη τὰ στίγματα τῆς ἁμαρτίας». Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑψώνει τὰς χεῖράς της ἡ Μήτηρ τοῦ Κυρίου καὶ ἱκετεύει λέγουσα· «Κύριε εἶναι πολλοὶ οἱ ἀνάξιοι, ἀλλὰ σπλαγχνίσθητι αὐτοὺς διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην Σου». Καὶ ὁ Κύριος προσβλέψας πρὸς τὴν θεϊκὴν του μητέρα, συγκατανεύει καὶ οὕτω οἱ μοναχοὶ ἠξιώθησαν τῆς σωτηρίας.

εἶναι τι διὰ τὸ ὅποιον δὲν ἐνδιαφέρονται «οἱ οὐρανοπολῖται» τῆς μονῆς του. Ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ ἀπασχολεῖ αὐτοὺς εἶναι ἂν ὁ ἀδελφός των, ὁ ἔξω τοῦ περιβολίου τῆς Παναγίας τελευτήσας, ἦτο μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ πνοῆς πιστὸν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μέλος καὶ συνεπῶς ἄξιον τοῦ ἐπουρανίου ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου¹.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ²

1

Τῷ ὁσιολογιωτάτῳ καὶ σεβασμιωτάτῳ ἀγίῳ γέροντι καὶ χαρτοφύλακι τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἱβήρων κυρίῳ Νικηφόρῳ τῷ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ προσκυνητῶς.

εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, εἰς τὴν τῶν Ἱβήρων.

Τὴν ἐρασμιωτάτην ἑλλογιμότητα ἀδελφικῶς κατασπαζόμενοι ἡδέως προσαγορεύομεν.

Καὶ μετὰ τὴν ἔρευναν τῆς εὐκταίας ὑμῖν ὑγείας σου εἰδοποιοῦμεν τῇ ἡμετέρᾳ ὁσιολογιότητι τὰ πάντα διὰ τὰ ἱερέυσης ποῖον ἄλλον ἀδελφῆ νὰ γράψωμεν τὰ τοιαῦτα ὅπου ἡμποροῦμεν νὰ προσκρούσωμεν, καὶ ἡμεῖς διὰ καλὸν τῆς κοινότητος πάσχομεν καὶ ὅχι διὰ κακόν. ἐν πρώτοις τὸν καιρὸν ὅπου ἔκαμην συμβουλὴν ὁ ἄρχων ποστέλνικος καὶ ὁ μισὲλ σκαρλάτος διὰ τὸ χᾶτι νὰ τὸ κινήσων καὶ ἐδιώρισαν τοὺς τόπους ποῦ καὶ ποῦ νὰ καταβάλουν δόσιν διορίσαντες τοὺς τόπους ἔγινε κατάστιχον κ' ἔγινεν ἡ σοῦμα τοῦ χατίου πονγγία 35 ὕστερον φεύγοντας ὁ μισὲλ σκαρλάτος εἰς τὴν θεραπεία πάνε καὶ ἔλα ὁ ἀντωνάκης εἰς τὴν σαμοθράκη ἀλλὰ ὁ βεζίρης δὲν στέργει δέκα, δὲν στέργει δώδεκα δὲν στέργει δεκατρία, τέλος τὰ ἔκαμεν δεκαπέντε τοῦ βεζίρη καὶ χίλια εἰς τὸ φανερὸν ἐπῆρεν διὰ λόγον του. ὁ θεὸς ἱερεύει καὶ κρυφὰ πόσα ἔφαγεν. κατήντησε τὸ χᾶτι πονγγεῖα μὲ τοιούτους τρόπους ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος σαρανταπέντε, πείσεν αὐτὸ ἔμαθον ὅτι ἐπῆραν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην τὰ τόσα ἄσπρα κίνησαν καὶ κάμαν ἄλλο φερμάνι πηγαίνει καὶ εἰς αὐτὸ καθὼς στοχάζομαι ἔως τρεῖς διὰ τὰ τὸ στείλουν εἰς τὴν

1. Κατὰ τὴν ὀλιγοήμερον παραμονὴν ἡμῶν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἱβήρων πρὸς μελέτην καὶ φωτογράφησιν τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Νικηφόρου τοῦ Χαρτοφύλακος ἐδοκίμασαμεν ζωηρῶς τὴν πρὸς τὰ μάτια τοῦ κόσμου τούτου περιφρόνησιν τοῦ μοναχισμοῦ κατὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ εἰς Κύριον ἐκδημήσαντος ἐνενηκονταεπταετοῦς ἱερομονάχου Γαβριήλ, τοῦ γνωστοῦ ὡς «τοῦ πνευματικοῦ τοῦ Ἁγίου Ὁρους», ἐν ἐξαρτήματι τῆς μονῆς Ἱβήρων.

2. Μέρος τῆς ἀνεκδότου ἀλληλογραφίας τοῦ Χαρτοφύλακος Νικηφόρου τοῦ Ἱβηρίτου δημοσιεύομεν, μετὰ γνώμην τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τῶν Ἱβήρων, ὡς ἔχει κατὰ χρονολογικὴν τάξιν. Μόνον δὲ ὅπου αὕτη χρῆζει διασαφήσεως σημειοῦμεν στοιχεῖα τινα. Τὰς χρονολογίας τῶν ἐγγράφων, πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἀναγνώστου, ἐκφράζομεν δι' ἀραβικῶν χαρακτήρων. Ἡ κατ' ἰδίαν μελέτη καὶ ἡ μετὰ μεμορφωμένων προσώπων ἀλληλογραφία τοῦ Νικηφόρου συμβάλλουν, ὡς διαπιστοί τις, εἰς τὴν περὶ τὴν ὀρθὴν γραφὴν πρόοδον αὐτοῦ.

Θεσσαλονίκην πρὸς τὸν πουμεπασίρη μας ἀχμὲτ ἀγὰ νὰ κάμῃ ταξὺλι τὰ ἄσπρα ὅπου ἔδωκαν οἱ ἀγιορεῖται. ὅστερα ἀπὸ αὐτὸ ἄκουσαν ὅπου ζητοῦν τὰς δύο χιλιάδας τὸ σιτάρι ὁ μονπαριαντζῆς ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην καὶ θέλοντας νὰ τὸ ξεκόψουν αὐτό, ἐπάισεν ὁ ἀντωνάκης πρὸς τὸν ποσταντζήμπαση καὶ ἐπειδὴ μᾶς ἐμήνησεν ἡμᾶς ὁ ποσταντζήμπασης πρῶτα καὶ μᾶς εἶπεν ὅτι τὸν ζητεῖ ὁ κουσὰτ βαζίρης ἓνα μεχτούπι πρὸς τοὺς ἀγειορίτας κατὰ τὸ φερμάνι ὅπου πείσεν νὰ δώσουν τὰς δύο χιλιάδας τὰ κιλά, ἀπεκρίθη ὁ ποσταντζήμπασης ἐγὼ δὲν θέλω νὰ δώσω τέτοιον μεχτούπι διατὶ θὰ γίνη ἀντέτι καὶ τὸ ὅρος σιτάρι δὲν κάμνει. ἀκούοντάς το αὐτὸ ὁ σαμουρκάσης ἔκαμεν ἓνα ἀρτζιχάλι καὶ τὸ πάισαμεν εἰς τὸν ποσταντζήμπαση νὰ κάμῃ καὶ αὐτὸς τακρίρι ὁμοῦ τὸ ἀρτζιχάλι μας νὰ στὰ στείλῃ εἰς τὴν πόρτα, καὶ πάισαν διὰ νὰ γίνη καὶ αὐτὸ ἄλλο φερμάνι. τώρα ζητεῖ ὁ ποσταντζήμπασης δι' αὐτὸ τὸ τακρίρι χίλια γρόσια καὶ εἰς τὴν πόρτα ἄλλα χίλια δὲν φτάνουν δι' αὐτὸ καὶ γίνονται τὰ δύο φερμάνια ἕως ἔξι ἢ καὶ ἐπτὰ πουργεῖα. λέγω τὸν σαμουρκάση καὶ ἐγὼ καὶ ὁ σύντροφός μου πῶς ἡμᾶς δὲν μᾶς ἔγραφαν διὰ τέτοια φερμάνια εἰς τὸ νὰ ξοδεύσωμεν, ὁμοίως καὶ εἰς τὸν τζιράν τὰ αὐτά. ἐκεῖνοι μᾶς ἀποκρίνονται πρέπει νὰ γίνουν αὐτά, καὶ μᾶς ζητοῦν καὶ ἄσπρα δι' αὐτὰ καὶ ἡμεῖς δὲν ἔχουμεν νὰ τοὺς δώσωμεν. ἐμπήκαμεν σὲ εἰκοσιεῖς πουργεῖα ἄσπρα μαζὶ μετὰ τὸν σύντροφόν μου διὰ νὰ ἀποκριθῶμεν τοὺς ἐπιτρόπους μας τοῦ χατίου τὰ ἄσπρα. καὶ τὰ ἐπύραμεν προσωρινά, διὰ νὰ μὴν τὰ πάρωμεν ἀπὸ τὸ σαράφι καὶ τρέχουν πρὸς χίλια ἄσπρα τὸ πουργεῖον. καὶ τώρα μᾶς ζητοῦν ἐκεῖνα ὅπου δάνεισαν, καὶ ἄλλα μᾶς ζητοῦν οἱ ἐπίτροποι δι' αὐτὰ τὰ δύο φερμάνια, καὶ ἐξόχως εἰς μηνιαῖα τοῦ δραγουμάνου, καὶ τόκους, καὶ τοῦ κρασίον μᾶς εὐγάζουν τὴν ψυχὴν μας καθ' ἑκάστην καὶ ἐσαστήσαμεν τι νὰ κάμωμεν καὶ γράφω εἰς τὴν κοινότητα καὶ διὰ τὸ ἓνα φερμάνι εἰς τὸ γράμμα ὅπου ἔστειλεν μετὰ τὸν μπουμπασίρη, ὅμως διὰ τὸ ἄλλο δὲν ἔγραφα ἐπειδὴ δὲν μᾶς εἶπαν οἱ ἐπίτροποι πῶς θὰ πᾶνε καὶ τὸ ἄλλο ἔξοδον. νὰ μὴν τύχῃ ἀδελφεὶ δίδοντας ἡμεῖς αὐτὰ τὰ ἄσπρα καὶ πῇ ἡ κοινότης ποῖος σὰς ἐδιώρησεν νὰ τὰ δώσετε αὐτὰ τὰ ἄσπρα καὶ γίνη εἰς τὰ δύο μοναστήρια μας καμμία ζημία. λοιπὸν ἀδελφεὶ διὰ ἀγάπην Χριστοῦ ἀμέσως ὅπου λάβῃς τὸ γράμμα μας νὰ μᾶς ιδεάσης χωρὶς ἄλλο τὰ ἐκεῖσε ἐπειδὴ θὰ χάσωμε τὸν νοῦν μας, καὶ τὸ ἄλλο νὰ παρακινήσῃς τοὺς ἐπιστάτας νὰ μᾶς ἐστείλουν ἕως εἴκοσι πέντε χιλιάδας γρόσια νὰ δώσωμεν τὸ χρέος μας καὶ τώρα πλησιάζουν καὶ οἱ δύο χιλιάδες τὰ ραούσια, καὶ 400 διάφορα τῶν μουρουζίδων, καὶ πλησιάζει καὶ τὸ ραμαζάνι καὶ τὰ ἀχασαμποκή. Ταῦτα ἀδελφικῶς, τὰ δὲ ἔτη σας εἶησαν παρὰ θεοῦ πλεῖστα καὶ σωτήρια.

1805, ἀγούστον 28

Τῆς ὑμετέρας ἐλλογίμου παροσιολογιότητος πρόθυμοι.

Οἱ ἐπίτροποι τῆς Κοινότητος

ὁ προηγούμενος Ἰβηρίτης Συμεὼν:

ὁ ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Παύλου γέρων Ἀββακούμ.

2

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος

Ὅσιώτατε Χαρτοφύλαξ, καὶ προεστῶτα τοῦ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ ἁθ-
 νος ἱεροῦ καὶ σεβασμίου ἡμετέρου πατριαρχικοῦ, καὶ στανροπηριακοῦ μοναστη-
 ρίου τῶν Ἰβήρων. τέκνον ἐν κυρίῳ ἀγαπητόν τῆς ἡμῶν μετριότητος κυρὸ Νικηφό-
 ρε, χάρις εἴη σοι καὶ εἰρήνη παρὰ θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγ-
 χώρησις. Πολλοὶ πολλάκις κατὰ σοῦ διεθρολλήθησαν λόγοι, καὶ πολλὰ καὶ διά-
 φορα ἐναντία καὶ ἀνοίκεια τοῦ καλοῦ, καὶ ἐπαινουμένον σου χαρακτηρῆος, καὶ
 μάλιστα τῆς κατὰ Χριστὸν μοναδικῆς πολιτείας, ἣς ἀκόλουθος γέγονεν καὶ ἡ
 ὁσιότης σου, διεκωδωνίσθησαν ἐνταῦθα, καὶ τὰς ἀπάντων ἐνέπλησαν ἀκοάς,
 εἰς τόπον ὅπου ὅσοι τῶν ἁγίων ἀρχιερέων καὶ τῆς ἐκλάμπρου καὶ πανευγενοῦς
 χορείας, καὶ τοῦ πολιτικοῦ συστήματος ἐν εἰδήσει τῶν κατὰ σοῦ λεγομένων ἐγέ-
 ροντο ἐξεπλάγησαν. τοιαῦτα δὲ καὶ ἡμεῖς, καὶ εἰς πλάτος μὲ ὅλον ὁποῦ παρὰ πολ-
 λῶν ἠκούσαμεν κατὰ σοῦ οὐκ ἐνεδώκαμεν ὁμῶς πίστιν ραδίως τοῦτο μὲν ἔχον-
 τές σε γινώριμον ἐξ ἀρχῆς, καὶ οἰκεῖον, τοῦτο δὲ κρίναντες, ὅτι καὶ τὰ κατὰ σοῦ
 διαθρολλούμενα ἀπ' ἐναντίας ἔχουσι τῆς καλῆς ἐπολήψεως, ἣν περὶ σέ διασφί-
 μεν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν εὐμενοῦς ἀγάπης, καὶ τοῦ ἀδιαβλήτου τρόπου,
 καὶ τῆς διαγωγῆς, ἣν κατὰ χρέος ἄφρευκτον ἔπεται νὰ ἀκολουθῇς, μηδὲ ὅπως ἀνε-
 χόμεθα μῆτε τὴν ἀπομαύρωσιν αὐτῆς σου τῆς ἐπολήψεως, μῆτε τὴν παρὰ πολλῶν
 μομφῇ καὶ κατηγορίᾳ, μῆτε τὴν ἐκ τούτων ἐνδεχομένην δικαίαν ἡμῶν κατὰ σοῦ
 ὀργὴν καὶ ἀγανάκτησιν. ἥδη ὁμῶς παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα μαθόντες καὶ πληροφορη-
 θέντες ὅτι οἱ ὁσιώτατοι ἀσκηταὶ Πατέρες ἐνοχλοῦνται πάλιν, καὶ ἐπηρεάζονται,
 καὶ ἀπαιτεῖται εἰς τὸ νὰ δώσῃ πλείω τῶν ὧν διετάξατο, καὶ ὠρίσατο ἐγγράφως
 ἡ Ἐκκλησία κοινῶν συνδοσιμμάτων, καὶ πάλιν ἤρξαντο συμβαίνειν ἐριδας καὶ λο-
 γομαχίας, καὶ προσκλαύσεις ἀπὸ μέρους τῶν εἰρημένων ὁσιωτάτων ἀσκητῶν ἀπὸ
 τοῦ σκληροῦ καὶ ἀπρηνοῦς τρόπου ὑμῶν τῶν μοναστηριακῶν, ἐξεταράχθημεν καὶ
 μετὰ δικαίας ὀργῆς μετεβάλομεν τὴν ἣν περὶ σοῦ εἵχομεν ἐπόληψιν, καὶ ἠναγκά-
 σθημεν νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὅλα τὰ κατὰ σοῦ διαθρολλούμενα, καὶ περιαδόμενα
 εἰσὶν ἄπταιστα καὶ ἀληθῆ, διότι σνδάγεται ἐκ τοῦ ἐν αὐτοῖς ὅτι πρῶτος αἴτιος
 τούτων ἀποκαθίσταται ἡ ὁσιότης σου, καθότι δυνάμενος νὰ καταπαύσῃς ταύτην
 τὴν ἀναφνεῖσαν λογομαχίαν, καὶ τὴν ἀδίκως καὶ παραλόγως κινουμένην ἀπαί-
 τησιν παρὰ τὴν ἀπόφασιν, καὶ διορίαν τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τῶν ὁσιωτάτων ἀ-
 σκητῶν καὶ νὰ καθησυχάσῃς διὰ τε τῆς φρονήσεώς σου, καὶ τῆς δυνάμεως τῶν
 λόγων σου, καὶ τοῦ ἐν πᾶσιν ὀφειλομένου ἀσκητικοῦ τρόπου σου καὶ ὁμῶς παρα-
 μελήσας, οὐκ οἶδαμεν ὅπως, καὶ ἀδιαφορήσας ἐσιώπησας, μηδὲ ὅπως ἀναλογιζό-
 μενοι μῆτε ἡ ὁσιότης σου, μῆτε ἄλλος τις τῶν λοιπῶν, ὅτι οἱ πάσχοντες οὗτοι ἀ-
 σκηταὶ πατέρες εἰς οἰονδήποτε ἱερὸν κοιτήριον ἤθελαν παρασταθῶσιν νὰ ἀποτυγ-
 χάνωσιν, ἀλλὰ δικαιῶνται ἀναμφιβόλως διὰ τὴν παρὰ πᾶσιν δικαίαν ἐπόληψιν
 τῆς εὐαρέστου αὐτῶν ζωῆς, καὶ θεοφιλοῦς ἀδελφότητος, καὶ κατὰ Χριστὸν πο-

λιτείας, καὶ ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης ὑπολήψεως αὐτῶν τῶν ἀσκητῶν μεγάλως ὠφελοῦνται τὰ ἱερὰ τοῦ ἀγωνιζομένου ὅρους μοναστήρια, ἅτε δὲ πάντων προθύμως διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐξαίρετον εὐλάβειαν βοηθούντων εἰς αὐτά, καὶ ἐλεούντων. Ὅθεν καὶ θέλοντες κατὰ ἀπόφασιν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοὺς μὲν νὰ ἀπαλλάξωμεν τῆς ἀπαισίας ταύτης, τὴν δὲ ὑπόληψιν τῆς ὁσιότητός σου νὰ ἀνακαλέσωμεν, σπουδάζοντες εἰς τοῦτο διὰ τὴν ὑπὸ εὐμενείας πρὸς σὲ ἀγάπην μας, καὶ κηδεμονίαν. Ἰδοὺ γράφοντες ἐντελλόμεθα, καὶ παραγγέλλομεν σοι, ὅπου νὰ σπουδάσης τρόποις σου παντοίοις, καὶ νὰ ἐπιμεληθῇς τὸ χρέος ἐκεῖνο ὅπου πρότερον ἔδει νὰ ποιήσης καὶ παραμελήσας οὐκ ἐποίησας, ἥδη νὰ ἐκτελέσης, καὶ νὰ ἐκκληρώσης προθύμως, τὸ νὰ καταπαύσης δηλαδὴ τὴν ἐπιγιγνομένην ἐνόχλησιν καὶ ἐπὶ ἥρειαν εἰς τοὺς ἀπόρους καὶ δυστυχεῖς ἀσκητὰς καὶ νὰ ἀγωνισθῇς ὅπου κατὰ τὴν ἔγγραφον ἥδη τῆς Ἐκκλησίας διαίτην καὶ ἐπιταγὴν νὰ διευθετηθῶσι τὰ κοινὰ κατὰ κεφαλὴν ἐνὸς ἐκάστου ἀσκητοῦ δοσίματα, ὡς φθάσασα ἡ Ἐκκλησία ὠρίσαστο καὶ διέταξε περὶ αὐτῶν ἵνα μὲνιν ἀπαράτρεπτα καὶ ἀπαράβατα εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, καὶ πλεόν τῶν ἐγγράφως ὠρισμένων νὰ μὴν ἀπαιτοῦνται εἰς τὸ ἐξῆς μηδὲ λεπτόν ὅτι τοῦτο μήτε ἡ Ἐκκλησία, μήτε τὸ γένος ὅλως ἀνέχεται. νὰ ἐπιμεληθῇς δὲ ὅπου καὶ τὸ προσταλὲν ἐκεῖνο διαιτητικὸν ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν καὶ συνοδικὸν γράμμα ὑπογραφόμενον παρὰ πάντων καθὰ ἐν τῇ κοινῇ πρὸς ὑμᾶς ἐκκλησιαστικῇ ἐπιστολῇ διακελευόμεθα νὰ δοθῇ πρὸς ἀσφάλειαν τοῖς εἰρημένοις ἀσκηταῖς. καὶ τούτων οὕτω γενομένων ἀπαλλάττεται τῆς ἐνοχλίας καὶ τῆς κατακρίσεως ἡ ὁσιότης σου, καὶ ἀναπαύεται ἡ καλὴ σου ὑπόληψις ὡς τὸ πρῶτον, πάντων τῶν κατὰ σοῦ διατεθρολλημένων διαλυομένων ὡς ἱστὸν ἀράχνης διὰ τῆς φρονίμου καὶ νονηχοῦς τοιαύτης οἰκονομίας σου, καὶ τῆς προθύμου ἐκτελέσεως τῶν ὧσων ἀμεταθέτως σοι γράφει ἡ Ἐκκλησία, καὶ ἡμεῖς δὲ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων πληροφοροῦμενοι, ὅτι τὰ κατὰ σοῦ ἐπῆρχον ἅπαντα κενοὶ λόγοι, θέλομεν σὲ ἔχει ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἐν ὑπολήψει ἀγαπῶντες, καὶ εὐχόμενοι καὶ ὑπερασπιζόμενοι σου. Περιμένομεν λοιπὸν τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν γραφομένων πληροφορηθῆναι καὶ ἀπὸ ἰδίου σου γράμματος. ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ τῆς ὁσιότητός σου.

1806, Μαῖου 14

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος καὶ ἐν Χριστῷ εὐχέτης¹

3

Τῷ ὁσιολογιωτάτῳ ἐν μοναχοῖς κτθ Νικηφόρῳ Χαρτοφύλακι τῆς ἱερᾶς μο-

1. Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος Ε' ἐξηναγκάσθη εἰς παραίτησιν τὴν 22 Σεπτεμβρίου 1806.

νῆς τῶν Ἰβήρων τῷ ἐν Χριστῷ μοι καὶ ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτω. εὐχετικῶς. ¹

Τὴν ὑμετέραν ὁσιολογίτητα ἐκ βάθους ψυχῆς καὶ καρδίας εὐχόμενος ὑπερήδιστα προσαγορεύω.

Τοῦ ἁγίου Θεοῦ ἔκτενῶς δεόμενος, ὅπως σκέπη καὶ διαφυλάττῃ αὐτὴν ὕψαινονσαν καὶ ἀμεταπτώτως διαβιοῦσαν μεθ' ὅσον πλείστον ἐφίεται σωτηριωδῶν ἀγαθῶν μετὰ μακροβιότητος καὶ εἰπὼν τὰ περὶ τῆς ἀγαθῆς αὐτῆς ὑγείας, δηλοποιῶ ὅτι φιλικόν μοι αὐτῆς ἄσμενος δεξάμενος, εἶδον ἐν αὐτῇ, ὅτι ὑπερβαλλόντως ἐχώρη ἀκούσασα τὴν ἀγαθὴν αὐτὴν ἀγγελίαν, καὶ τὸν διὰ κανονικῶν ψήφων καὶ συνοδικῆς ἐκλογῆς ἕως τῆς μητροπόλεως προσύσης, αἶσιον καὶ ἀτάραχον ἀναβιβασμόν μου, ὃν ὁ καὶ ἐλεήσας με ἡξίωσε, καὶ τῇ εὐχαριστῷ. κατὰ τοῦτο μόνον ἐλυτρίθην ἐπειδὴ εἰς καιρὸν ὅπου εἶχα χρηστὰς ἐλπίδας νὰ τὴν ἀπολαύσω, καὶ νὰ τὴν ἰδῶ αὐτοπροσώπως ὅπου νὰ συναφρανθῶ αὐτὴν καὶ σωματικῶς καὶ πνευματικῶς, ἀπέτυχον τῆς ἐλπίδος, ἄνθρακας κατὰ τὴν παροιμίαν τοὺς θησαυροὺς μου εὐρών. μακάριος δὲ εἶ, ὅτι ἐξελέξω τὴν ἀγαθὴν μερίδα τῆς μοναδικῆς ζωῆς, ἀποφεύγουσα τὴν ματαιότητα, τὰς δόξας τῆς προσκαιροῦ ζωῆς, διὰ τοῦτο ὡς πλησιεστέρα τῷ Θεῷ, ἅς μὴ λείπῃ νὰ μοι εὐχεται συνεχῶς, διὰ νὰ δυνηθῶ ποιῶμαι τὸ ἐμπιστευθέν μοι λογικὸν ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως, καὶ ποδηγετῆσαι εἰς τρίβους εὐθείας, καὶ οδηγήσαι αὐτὸ εἰς νομὰς σωτηρίας τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος, ἡ δὲ ὁσιότης της ἐμάθαμε πὼς δὲν ἐδέχθη τὴν πρωτοσυγκελλίαν, ἔκαμα νέα τζιράκια, τὸν μέγαν ἀρχιδιάκονον πρωτοσύγκελλον, τὸν δὲ ἀνεψιὸν τοῦ δεσπότην λογιώτατον κὺρ δημήτριον μέγαν ἀρχιδιάκονον, καὶ τοὺς ἐχειροτόνησα σήμερον, καὶ εἶθε ἡ εὐχή της νὰ τοὺς ἀναδείξῃ ἱκανοὺς εἰς τὸ ὑποὔργημά των. ἐμὲ δὲ γνωρίζουσα ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς φίλον εἰλικρινῆ καὶ πιστόν, ἅς μὴ λείπῃ ἀπὸ τὸ νὰ μοι γράφῃ συνεχῶς ἐξαγγελτικὰ τῆς ἀγαθῆς ὑγείας, ἥς τὰ ἔτη εἶσαν θεόθεν, πλείστα, σωτηριώδη καὶ πανευφρόσυνα:

1807, Σεπτ. 16

Τῆς περιποθήτου μοι αὐτῆς ὁσιολογίτητος

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος καὶ ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης

4

Τὴν σεβασμίαν ἡμῖν πανοσιολογίτητα, ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα.

1. Τὴν 24 Σεπτεμβρίου 1806 ἀντικατεστάθησαν ὡς ρωσόφιλοι οἱ Ἕλληνες ἡγεμόνες τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας Ἀλέξανδρος Μουρούζης καὶ Κωνσταντῖνος Ὑψηλάντης διὰ τὸν Ἀλεξάνδρου Σούτσου καὶ Σκαρλάτου Καλλιμάχου. Οὗτοι προέτρεψαν τὸν γέροντα καὶ ἄσθενη τὸν χαρακτηριστὰ πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικον Ε' εἰς παραίτησιν καὶ ὅπως ἀντικατασταθῇ οὗτος ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου Ε'. Πράγματι δὲ τὴν 24 Σεπτεμβρίου ἐν γενικῇ συνελεύσει τῶν ἀρχιερέων ἐξελέγη τὸ δεύτερον οἰκουμενικὸς πατριάρχης ὁ Γρηγόριος Ε', ὁ ὁποῖος μᾶλλον μετὰ λύπης ἐδέχθη τὴν ἐκλογὴν, καίτοι ἐνθουσιωδῶς ἐγένετο δεκτὸς κατὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς Κωνσταντινούπολιν τὴν 18 Ὀκτωβρίου 1806. Ἡ δευτέρα αὐτοῦ πατριαρχεῖα ἦτο δυσχερεστάτη λόγῳ τῆς κηρύξεως τοῦ ρωσοτουρκικοῦ πολέμου (Δεκέμβριος 1806) καὶ ἐν συνεχείᾳ τοῦ τουρκοαγγλικοῦ (Ἰανουάριος 1807).

Κατ' αὐτάς ὁ πρὸ ἀποσταλθῆς μουμπασίρης καφιτζήμπασης τοῦ ὑπερτάτου, ἔφερεν ἀπὸ σαμοθράκην τοὺς δύο συναδελφούς σας κὺρ νεόφρτον καὶ κὺρ δαμασκηνόν, δὲν ἀμελήσαμε καὶ ἡμεῖς νὰ συντρέξωμε καὶ νὰ συγκακοπαθήσωμεν ὁμοῦ μὲ τοὺς συναδελφούς σας ἔνθα δὴ, ἀλλ' οἱ κόποι μας ἐστάθην εἰς μάτην. ἐπειδὴ τοῦ σαμοθράκη εἶναι βακούφη ὑποκείμενον εἰς σουλεϊμανιά, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ μὲν ὑπέρτατος εἶναι ναζήρης εἰς αὐτό, ὁ δὲ μοντεβελῆς εἶναι ὁ καπὴ κεχαγιάς τοῦ ὑπερτάτου. πολλὰ ἐπαραστάθη ὁ μπουσταντζήμπασης δις καὶ τρεῖς τακήρη ἔστειλεν, τελείως δὲν τὰ ἐκίταξαν. μᾶς ἐσυμβούλευσαν οἱ προύχοντες τοῦ γένους καὶ γέροντες νὰ τὸν ἀφήσωμε καὶ νὰ τραβήξωμε χερί, μὲ τὸ ζητοῦν 40.000 γροσία διὰ νὰ σᾶς τὰ ἀφήσῃ πάλιν ὡς ἦτον καὶ πάλιν ὅταν ἀποθάνει ἄλλος νὰ ἔχετε τὰ ἴδια ταξίματα. ὅθεν σήμερον λίγαι ἡ διαορία ὅπου ἐλάβομεν ἢ νὰ δώσωμεν τὰς σαράντα χιλιάδας, ἢ νὰ τὸ ἀφήσωμε. λοιπὸν ἔχομεν νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν συμβουλὴν τῶν πασχόντων νὰ τὸ ἀρίσωμεν καὶ ὁ θεὸς βοηθός. οἱ συναδελφοί σας θέλουν σᾶς τὰ φανερώσῃ εἰς πλάτος.

Περὶ δὲ νέων ἐπληροφορήθημεν ὅτι, οἱ γάλλοι ἐκυρίευσαν τὴν βιέννην σίγουρα ὁμοῦ μὲ τὰ τῶν ρώσων. καταυτὰς ὁ ὑπέρτατος μέλει νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ μέρη τῆς βουλγαρίας ἔχουν σταλῇ καὶ βιάζονται, πλὴν προσμένουν τὸν λουφὲ ὅπου καταυτὰς μέλει νὰ διανεμηθῇ, καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν. τῆς ὑμετέρας σεβασμίας πανοσιότητος ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.

1808, Ἰουνίου 7

οἶδας

Τὸν ἅγιον προηγούμενον κὺρ Ἰωάσαφ ταπεινῶς προσκυνοῦμεν.

5

Τὴν πανοσιολογιότητά της, ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα:

Θεία χάρητι καὶ δι' εὐχῶν σας ἁγίων ὑγιαίνομεν, κατὰ τὴν ἐνάτην τοῦ παρόντος ἐξεπροβοδίσσαμεν τὸν κὺρ παῖσιον, μὲ τὸν ὁποῖον δύο μας γράμματα σᾶς ἐστείλαμεν, μὲ τὰ ὅποια σᾶς ἐφανερώναμεν τὸν ἐνταῦθα ἐρχομόν μας καὶ λοιπὰ εἰς πλάτος. εἰς τὴν 11ην δέ, ὥρα ὀγδὴ τῆς ἡμέρας, μὲ μεγάλην ὁρμὴν ὁ ὑπέρτατος ἐσίκωσεν τὸν ναύαρχον, καὶ ἀποκατάστησεν ἄλλον ἰδικόν του, αὐτὸν δὲ ἄχρι τοῦδε τὸν ἔχουν εἰς φυλακὴν ὁ μονζούραγας, διὰ τὸ ὅποιον γεγονὸς εἰς τοὺς ἡμετέρους, γέγονεν μεγάλην χαράν. καὶ ἐνῷ ἀγαλλιοῦμεθα περὶ τούτων, τῇ ἰδίᾳ ὥρᾳ ἐλάβομεν καὶ τὸ γράμμα σας παρὰ τοῦ πατριαρχικοῦ διασαξῇ. ἐξ οὗ πληροφορηθέντες τὰ τῆς ὑγείας σας, ἀπὸ τὸν ἐαυτόν της ἅς στοχασθῇ, πόσῃ χαρὰν ἐλάβομεν. διὰ τὸν ἐξοσηθέντα, λέγουσιν, ὅτι νὰ τὸν στείλουν ὑπερόριον εἰς τὴν κρήτην, ἀδελφον ὅμως. ἡμεῖς ἅς εὐχαριστήσωμεν τὸν ὕψιστον, ὅπου ἀπηλλάγημεν τοῦ τοιοῦτον. ἄλλον νεότερον δὲν ἔχομεν. ἡμεῖς ὅταν ἤλλαμεν ἐνταῦθα, βλέποντας τὰ πράγματα, ὅτι ὁ μπουσταντζῆ ἁγὰς μας, ἦτον διὰ νὰ ἀλλάξῃ ἐπροσμέναμεν ὀλίγας ἡμέρας καὶ δὲν ἐπαρουσιάσθημεν πονθενά. ὅπου νὰ παρονσιασθοῦμεν εἰς τὸν νέον, διὰ νὰ γλητόσωμε τὰ πισχέσια, καὶ οὕτως ἔγινεν. μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν

τοῦ νέου ἐπαρουσιάσθημεν εἰς προσκύνησίν του μὲ τὰ συνηθισμένα πεσχέσια. καὶ ἀφοῦ ἀπέρασαν ὀλίγαις ἡμέραις, ἔστειλεν ἀνθρωπὸν του, ζητῶντας μας καὶ ἄλλα πεσχέσια. λέγοντας τὸ ἔνα τὸ θέλει διὰ τὶ ἔγινεν αὐτὸς νέος, τὸ ἄλλο, ὅτι ἦλθαν βεκίλιδες νέοι, καὶ εἰς ἔτι μᾶς τὰ ζητεῖ, δὲν ἰξεύρομεν ἂν τὰ γλητόσωμε, αὐτὰ ὅλα ἔγιναν διὰ τοῦ ἀντωνάκη καθὼς ἐπληροφορήθημεν ἀπὸ τὸν τερεκιτζή, ὁποῦ νὰ ἔχη τὴν ὁργὴν τῆς Παναγίας, καὶ πάντων τῶν ἁγίων. ζιζάνιον διεστραμένον. τρεῖς φορὰς ἔστειλεν ὁ αὐτὸς ἀντωνάκης, ὁ τρισκατάρτος, ζητῶντας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἐπιτρόπους τὴν τζόχαν ὁποῦ τοὺς ἐδῶσαν ἀπὸ τὸ τζάκη, τὴν συνηθισμένην, λέγοντας ὅτι ὁ ἐξοσθὴς μπουσταντζήμπασης δὲν τὴν πιάνει εἰς λογαριασμόν του, τοιοῦτον ἀγκήον τοῦ σατανᾶ εἶναι, ὁμῶς τίποτε δὲν κάνει. τὸ γράμμα τὸ ἐγχειρήσαμεν τῷ ἀρχιμανδρίτῃ κτὲρ συμεῶν. καὶ ἰδοὺ ἡ ἀπόκρισις του. παρακαλοῦμεν δὲ νὰ μᾶς ἐνθυμᾶστε ὅτι δὲν ἔχομεν ἄλλον. τὸν ἅγιον προηγουμένον κτὲρ Ἰωάσαφ ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα, ὁμοίως καὶ ὅλους τοὺς ἁγίους γέροντας τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου σας. τὸν ἐνδοξότατον χαληλαγάμαν ἀκριβῶς χαιρετοῦμεν, καὶ ἐρωτοῦμεν τὸ γκουζᾶλ χατίρι του, ἐδῶσαμε ἐπροχθές, τῇ μητρὶ του: 30 γρόσια καὶ πρὸς ἰδησὶν του, ἅς τὸν εἰπῇ μπουσταντζήμπαση εἶναι ὁ ὁμέραγας, χασακίαγας ὁ μαχμούταγας κατίκιωκλης. ὀντάμπασης ὁ ἀπντούλαγας τζιγκιλκιωκλης, τερακιτζής ὁ ἀρναοῦτ ἀχμετ ἀγᾶς, ἄλλος καὶ ὄχι ὁ ἰδικὸς μας, καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς, εἶψαν καὶ τὰ ἔτη αὐτῆς πλείστα καὶ σωτήρια:

1808, αὐγούστου 14.

Τῆς ὑμετέρας σεβασμίας πανοσιολογιότητος ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ
οἶδας τοὺς γράφαντας.

6

Τῷ πανοσιολογιωτάτῳ ἁγίῳ χαροφύλακι ἀρχιμανδρίτῃ Νικηφόρῳ

Ἰβηρίτῃ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ.

Εὐχετικῶς.

εἰς τὸ ἱερόν Μοναστήριον τῶν Ἰβήρων.

Τὴν πανοσιολογιότητά της ἅγιε Χαροφύλαξ ἐκ ψυχῆς εὐχόμενος ἥδιστα
προσαγορεύω.

Πρὸς πάντας γράφει, πρὸς πάντας τὴν ἀγάπην ἐκχέει δαφιλεστάτην, καὶ πρὸς ἡμᾶς γρὺ. τοῦτο τὸ βλέπομεν τώρα, ὅταν κατέβῃ εἰς τὸ ὄρος πρὸ χρόνων, ἐνθυμοῦμαι ἐγὼ, ἐνθυμεῖται καὶ ἡ πανοσιολογιότης της ἴσως, τὰς πρὸς με εἰλικρινεῖς της φιλοφρονήσεις, καὶ τὸ μεῖζον τὰ πολλὰ καταρρέοντα δάκρυα (δι' ὧν καθήψω τῆς ἐμῆς ψυχῆς ὄχι ἐπιπολαίως) εἰς τὸν χωρισμόν μας ἀπὸ Ἰβήρων, σημεῖα ὅλα εἰλικρινῆ, καὶ ἀπλᾶ, ταυτὸν εἰπεῖν καὶ ἄξια τοῦ τόπου, οὐ κατοικεῖς. αὐτὸ εἶπον, ἐνθυμοῦμαι. τώρα τὸ συμβιβάζω μὲ τὸ ἄλλο ὁποῦ βλέπω, καὶ τὰ εὐρίσκω ἐκ διαμέτρον ἀντικείμενα. Δὲν ἐπίστευον νὰ εἶρω εἰς τὸ ὄρος τοιοῦτον πολιτικόν. ἂν αὐτὸ τὸ ἐπάθαινον εἰς τὴν Πόλιν δὲν ἦτο τόσον σημαντικόν. μὰ τάχα αὐτὸ δὲν ἔχει φάρμακον ἀναιρετικόν; μάλιστα, ὡς ἐγὼ νομίζω. ἐγὼ τὴν ἡγάπησα ἐξ ἀρχῆς ἀπλήστως καὶ εἰλικρινῶς. δὴναμαι βέβαια νὰ μεταφῶ καὶ

αὐτὴν εἰς τὴν πρόθεσιν τὴν ἐμὴν, ὅτι τοῦτο συμφέρει θεωρούμενον καὶ πολιτικῶς ἐπειδὴ θέλω νὰ εἶναι πολιτικός. διὸ καὶ δὲν ἔλειψα νὰ δώσω αἰτίαν διὰ τοῦ παρόντος ἐνθυμίζοντας αὐτὴν καθήκοντα κοινότατα. ὅτι τὸ φιλεῖν τὸν ἀντιφιλοῦντα ἀναρόν. ἅς προσθέσῃ ἐδῶ καὶ χρῆη χριστιανικά, καὶ καλογερικά, καὶ συγκοινοβιάτικα. ἐπειδὴ τὸ ὅρος ἐγώ, ὡς ἐν μοναστήριον τὸ θεωρῶ. καὶ τότε βέβαια πεισθίσεται νὰ γράφῃ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐνίοτε τὴν ἐφετὴν ἡμῖν ὑγιεῖαν της, ἥς τὰ ἔτη εἴησαν πλεῖστα καὶ πανσωτήρια.

1808, Σεπτεμβρίου 2.

Τῆς πανοσιολογιότητός της

πρὸς Θεὸν εὐχέτης διάπυρος

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος

ἅπαντας τοὺς σεβαστοὺς πατέρας ἐν Χριστῷ εὐχομαι καὶ κατασπάζομαι.

7

Τὴν λογιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπάζομεθα.

Τὸ ἀπὸ 17 αὐγούστου ἐλάβομεν εἰς τὰς 30 τοῦ αὐτοῦ. παρ' οὗ πληροφοροῦντες τὴν ὑγιεῖαν της ὑπερβολικῶς ἐχάρημεν. εἶδομεν ὅπου μᾶς ἐπιπλήττει, ὅτι δὲν τῇ γράφομεν, ἡμεῖς ἀδελφεῖ ἄχρι τοῦδε τέσσαρα γράμματα σᾶς ἐστείλαμε δύο μὲ τὸν κὺρ παῖσιν, καὶ δύο διὰ Θεσσαλονίκης. ὅμως στοχαζόμεθα ὅτι δὲν τὰ ἔλαβεν εἰς ἔτι, διὰ τοῦτο ἔχει καὶ δικαίον νὰ παραπονίτε.

Τῇ εἰκοστῇ εὐδόμῃ τοῦ παρελθόντος διὰ Θεσσαλονίκης τῇ ἐγράφομεν περὶ τοῦ φερμανίου τοῦ μπουμπανὰ εἰς πλάτος, καὶ ὅτι διὰ προσταγῆς τοῦ δραγονμάνου ἐβελήσαμε νὰ τὸ εὐγάλωμεν μὲ ἄρζι τοῦ πατριάρχου διὰ ὀλιγότερα ἔξοδα. τώρα ὅμως τὸ φερμάνι μᾶς ἐσκόλωσεν εἰς τὸ διψτιδὰρ καποῦ εἰς τὸν τεσιδὰρ τελειομένῳ ὄν. ζητόντας μᾶς σοῦμμα ἀρκετὴν, λέγοντας ὅτι ὅταν τὸ εὐγαλεν καινούργιον τὸν ἔδωσαν δύο χιλιάδας γρόσια, τώρα τοῦλάχιστον θέλει τὰ ἡμισιούτων, ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἐβάλαμε κάπια μέσα, ἵσως τὸ εὐγάλωμεν συγκαταβατικότερα. καὶ ἐλπίζομε εἰς σὲ ἕνα δύο ἡμέρας νὰ τὸ εὐγάλωμεν. διὰ τὸ συνηχορητικὸν ὅπου μοὶ γράφῃ ἰδοὺ ὅπου τῆς τὸ στέλλω καὶ εἰς ὁμιλίας τοῖς συμοναστηριακοῖς μου διὰ τὰ δώδεκα νὰ ἱξεύρουν. διὰ νέα ἄλλα δὲν ἔχομεν, πάρεξ στρατεύματα ἔχουν πολλὰ, καὶ ὅλο συνάζονται ἐδῶ ἀπὸ ἀσίαν καὶ ρούμελιν, τίποτες ὅμως εἰς ἔτι δὲν εὐγῆκεν οὐδὲ ἠκούστη λόγος. εἰς τὰ ἐνέα τοῦ παρόντος, ὥρα ἐνάτῃ τῆς ἡμέρας, μᾶς ἐσίκωσαν τὸν παναγιώτατον δεσπότην μας εἰς τὸ κατίκιοι¹ καὶ ἐλυπήθημεν κατάκαρδα, ὅχι ὅμως μὲ καζέπη, ἀλλὰ ἡμερα. ἀπὸ αἰτίαν τοιαύτην, ὁ κιζίκου μὲ τὸν νικαίας εἶχαν λογοτριβὴ δι' ἕνα χωρίον. ποῖος ἀπ' αὐτοὺς νὰ τὸ ἐξουσιάζῃ. καὶ ἐπειδὴ ὁ νικαίας ἔφερε γράμμα ἀπὸ τὸν ἀγιάννη τοῦ χωρίου, ὅτι

1. Τὴν 8ην Ἰουλίου 1808 ἐπαναστατοῦν κατὰ τοῦ σουλτάνου οἱ γενίτσαροι μὲ ἐπὶ κεφαλῇς τὸν μουσταφᾶ Μπαϊρακτάρ, ὅστις ἤξιωσε καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου Ε'. Τὴν 10ην Σεπτεμβρίου 1808 ἀναγκάζεται νὰ ὑπογράψῃ τὴν παραίτησίν του καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ ἐγκλεισθῇ εἰς τὴν ἐν Πριγκιπῷ μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως, ὅπου παρέμεινεν ἐπὶ ἕν ἔτος.

αὐτὸν θέλουν, διὰ τοῦτο οἱ ἀρχιερεῖς μὲ τὸν παναγιώτατον ἐκαταδίκασαν, τὸν ἅγιον νικαῖας, καὶ ἠθέλησαν νὰ τὸν ἐξορήσουν καὶ νὰ τὸν πάρουν τὴν ἐπαρχίαν, ἂν δὲν ἐπρόφθανε νὰ κρηφθῇ, μόνον τοῦτο ἐνὸ ἐπολεμοῦσαν τὸν φιρμάνι του, καὶ ἐπροσμέναν τὴν ἐξορίαν του, βλέπομεν ἄξαφνα τὸν κατσιασμὸν τοῦ πατριάρχου, ὅχι ὅμως ὅτι ὁ νικαῖας μὲ τὴν ἀξιοτήτά του τὸ ἐκατόρθωσεν, ἀλλὰ ἦσαν χώρα οἱ φίλοι τοῦ δεσπότη καὶ τὸ ἐνήργησαν, φαίνεται ὅμως ὅτι ἔχει νὰ ἀπομείνῃ ὁ δεσπότης εἰς τὰ νησιὰ τῆς πόλεως, καὶ διὰ πατριάρχη ἐνέφησαν τὸν κτὼ καλλίνικον, πρῶτον πατριάρχη, πλὴν καβάδη ἀκόμη δὲν τὸν ἐφόρεσαν, τόσον μόνον ἐμάθομεν ὅτι τὸν ἐνέφησαν, καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου, μὴν ἔχοντας ἄλλα νέα μένομεν.

1808, Σεπτεμβρίου 10:

Τῆς πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοί
οἶδας τοὺς γράφοντας

Γράφομεν εἰς τὸ κοινὸν διὰ τὸν μισθὸν μας στοχαζόμεθα ὅτι τὰ ἔξοδά μας εἶναι πολλὰ καὶ δὲν ἀρκεῖ. καὶ νὰ τὰ οἰκονομήσετε.

8

Τὴν λογιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα:

Ἰδοὺ σήμερον μὲ κόπους πολλοὺς ὅπου ἐδοκιμάσαμεν ὅσον νὰ λάβομεν τὸ φερμάνι τοῦ Ἰστηρά, τὸ στέλλομεν εἰς τὸν νάνο (:), τῇ γράφομεν δὲ νέα, ἀφοῦ ἔστειλαν τὸν κτὼ γρηγόριον εἰς τὸ κατίκη, καὶ ἔχθες ἐπάησαν εἰς τὸν πασιὰ ταπή, νὰ φορέσῃ τὸν κτὼ καλλίνικον καβάδι, ὄντας ὁ κτὼ καλλίνικος¹ ἀπὸ μέρους προσταγμένος ἄκον καὶ μὴ ἄκον νὰ κάμῃ ριτζὰ διὰ τὸν γρηγόριον νὰ μεῖνῃ εἰς τὰ νησιὰ τῆς πόλεως. ἀφοῦ τὸν εἶπεν ὁ κτὼ καλλίνικος τὸν βεζίρη, διὰ αὐτό, ἀποκρίθη ὁ βεζίρης ὅτι αὐτὸς δὲν ἦτον διὰ πατριάρχης, μόνον μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγὼ τὸν διορθῶ, καὶ ἄλλα κάποσα, μὲ τὸ νὰ τὸν εἶχεν ὁ τελιοτζίης κατὰ καταβαλόμενον, οἱ ἀρχιερεῖς ὅλοι ἐφαρμακόθησαν. τὰ ἔχει ἀχαμνὰ ὁ εὐλογημένος γρηγόριος, ὁ θεὸς νὰ τὸν φυλάξῃ, δὲν ἰξεύρομεν τί ἔχει νὰ ἀπογίνει. νὰ τὸν φωτίσῃ ὁ Κύριος εἰς τὸ καλόν. ταῦτα καὶ μένομεν

1808, Σεπτεμβρίου 12: Κωνσταντινούπολις

Τῆς λογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοί
οἶδας τοὺς γράφοντας:

9

Τὴν πανοσιολογιότητά της ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα:

Καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἀδελφικοῦ, δηλοποιούμεν τῇ πανοσιολογιότητί της, ὅτι ταῖς ἀπερασμέναις, τῇ ἐστείλαμεν δύο γράμματα, ἓνα ἀπὸ σέβους καὶ ἄλλο ἀπὸ θεσσαλονίκης, εἰς τὰ ὅποια ἀπὸ ὅσα τῇ ἐγράφομεν, τῇ ἐσημειώ-

1. Μετὰ τὸν εἰς παραιτήσιν ἐξανакασμὸν τοῦ ἐθνομάρτυρος πατριάρχου εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀνέρχεται πάλιν ὁ Καλλίνικος Ε' διὰ προσφορᾶς εἰς τὸν μουσταφᾶ Μπαϊρακτάρ (πρωθυπουργὸν ἤδη τοῦ σουλτάνου γενόμενον) μεγάλης ποσότητος ἀργυρίου.

ναμε καὶ διὰ τὸν μαδέν, τὰ ἄρζια τῶν θεσσαλῶν. θθεν τῇ λέγομεν καὶ τώρα περὶ τούτων, ὅτι, ἀφ' οὗ ἐμπουγιουρδίστησαν ἀπὸ τὸν ἐπέρτατον, καὶ ἐστάλθησαν εἰς τὸ τελέμη νὰ γίνουν φιορμάνια, ἔπесαν εἰς ἐνοῦ κιατοῦπι φίλον μας χέρια, ὅστις μᾶς ἔδωσεν τὴν ἰδησιν, τὸν ἐπήραμε μὲ αὐτά, καὶ τὸν ὑφέραμεν εἰς τὸν σαμουρτάση διὰ τὰ τὰ θεωρήση, τὰ ὅποια θεωρόντας τα, μᾶς εἶπεν, νὰ βυθισθοῦν διότι ἂν μείνουν, δὲν γλυτώνετε ἕστερα μὲ δέκα χιλιάδας γρόσια ἢ καὶ περισσότερα ὥς καὶ ἄλλοτε τὰ ἐδοκιμάσαμεν. Ὅθεν ὁ κιατίτης μᾶς ἐζήτησεν διὰ τὸν βιθυνσμὸν αὐτῶν γρόσια 750: ἡμεῖς δὲ τὸν ἐτάξαμε 400: τὴν ἄλλην τὴν ἡμέραν ἐπήγαμε καὶ τὸν τεργιάσαμεν μὲ 50 ματζάρια. καὶ ἐν ταυτῷ τὰ ἐξέσχισεν ἐμπροσθέν μας. μᾶς εἶπεν ὁμως μὲ τρόπον μυστικὸν νὰ εἶναι, ὅσον εἰς ἡμᾶς, τόσον καὶ τὸν ἄρχοντα, καὶ ὁ σκοπὸς ὅπου τὰ ἐδώσαμε ἡμεῖς αὐτὰ διὰ τὰ τὰ σχίσουμε, στοχαζόμενοι, ὅτι ἂν οἱ θεσσαλοὶ δὲν δυνηθοῦν νὰ μᾶς πάρουν τίποτες ὁμως ἔναν μπουμπασίρη νὰ στείλουν εἰς τὸ ὕρος θένα πάρουν ἀπ' αὐτὰ τριδιπλα, καὶ ξέχασα νὰ τοὺς τὰ ἀνερέσωμε, πρὶν ὁμως δώσωμε τὰ ἄσπρα ἐσυμβουλευθῆμεν περὶ τούτου καὶ τὸν γεωργάκαγα ὥς ἐφορὸν μας, ὅστις μᾶς εἶπε πρέπει νὰ δώσητε τὰ ὀλίγα τώρα, παρὰ ὕστερα καὶ νὰ τὰ δίδετε μὲ τὰ φορτιά. ἀφοῦ ἀπέρασαν ἀναμεταξὺ δύο ἡμέραις ὁ γεωργάκαγας ἀντάμωσε τὸν κισεδάρη φίλος του ὃν διὰ ὑπόθεσιν του, μὴν ἱξεύροντας ὅτι ἡμεῖς εἴχαμε μὲ τὸν μπαϊκάλα τὴν ὑπόθεσιν ὁμιλιμένη καὶ τελειομένη, ὁ γεωργάκαγας θαρρῶντας, ὅτι ἡμεῖς ὁμιλίσσαμεν μὲ τὸν κισεδάρη τὸν φίλον του, ἄρχισε νὰ τοῦ διηγῇ τὴν ὑπόθεσιν καταλεπτὸς, καὶ διὰ τὰ ἄρζια τῶν Θεσσαλῶν, καὶ διὰ τὰ ἄσπρα ὅπου ἐδώσαμε, ὁ γεωργάκης εἶχε εἰδισιν ὅτι τὸν ἐτάξαμε, ὅχι ὁμως καὶ ὅτι τὰ ἐμετροίσαμεν καὶ ἐτελειώσαμεν. ὁ κισεδάρης ἔγινεν ἄλλη ἐξ ἄλλου, καὶ τοῦ ζητᾷ τὰ συμφωνημένα, ὅπου τὸν ἐπρόβαλεν, καὶ τὰ ὑποσχέθη ὁ γεωργάκης νὰ τὰ δώσῃ, ὁ δὲ κισεδάρης καὶ τὸν ἔφτασαν καὶ τὰ ἄσπρα ὅπου τὸν ἔταξεν ὁ γεωργάκης, ἀλλὰ, τὸ εἶπαν καὶ τὸν ταφενδάρ ἐφέντη, καὶ ἐκτὸς τούτου, ἔβαλεν ἀπὸ μέρους τοῦ τζανήμπαση νὰ ζητοῦν καὶ τὰ ἄρζια. σήμερον ἦλθεν ὁ μπᾶς κάλφας μὲ μαῦρα δάκρυα ὑβρίζοντάς μας φοβάτε τὴν ζωὴν του, ὥσάν ὅπου δὲν ἐφυλάχθη τὸ μυστικόν, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος μᾶς ζητᾷ ὁ γεωργάκαγας τὰ ὑποσχεθέντα εἰς τὸν κισεδάρη, ἀποροῦμεν δὲν ἱξεύρομεν τί νὰ κάμωμε, μὲ ποῖον τρόπον ἔχει νὰ σβήσῃ αὐτὴ ἡ φλόξ ἀγνοοῦμεν, ἂν δὲν ἀποκορηθοῦμε τὰ ὑποσχεθέντα πρὸς τὸν κισεδάρη παρὰ τοῦ γεωργάκη, ἔχει νὰ κατατρεχθῇ ὁ μπᾶς κάλφας, ὥστε νὰ κινδυνεύῃ ἡ ζωὴ του. ἂν ἀπὸ τὰ δώσωμε ζημιονόμεθα πολλά. τὸ πράγμα ἐμεγάλωσε καὶ ἄναψε πολὺ, δὲν ἱξεύρομεν πῶς νὰ τὸ σβήσωμε. αὐτὰ τὰ τρεξήματα ἔχομεν καὶ δοκιμάζομε ἀδελφε παρὰ τοῦ γεωργάκη, ὅχι καὶ αὐτὸς ὅτι θέλοντας τὸ ἐκίνησεν, ἀλλὰ ἐξαπροσεξίας του, τὸ περισσότερον φτέγομε καὶ ἡμεῖς ὅπου τὸ ἐφανερώσαμεν εἰς αὐτὸν καὶ ἔχομεν νὰ ζημηθοῦμε ἔτι δι' αὐτὸν τὸν μανδέν, ὑπὲρ τὰ 300 γρόσια, παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ιδεάσετε διὰ τὰ ὑποσχεθέντα παρὰ τοῦ γεωργάκη πρὸς τὸν κισεδάρη τί νὰ

κάμωμεν, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸ κοινὸν δὲν γράφομεν περὶ τούτου τελείως. καὶ αὐτὰ μὲν ἀδελφικῶς μένομεν ἀπόκρισίν της.

1808, Ὀκτωβρίου 7:

Τῆς πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.
οἶδας τοὺς γράφοντας.

10

Τὴν περιπόθιτον ἡμῖν ἀδελφικὴν πανοσιολογιότητα ἀπὸ μέσης ψυχῆς ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα:

Θεία χάριτι καὶ δι' εὐχῶν της ἄχρι τοῦδε ὑγιαίνομεν. ταῖς πρὸ ἄλλαις διὰ Σέρρας τῇ ἐγράφομεν εἰς πλάτος περὶ τῶν ἐνταῦθα ἀκολουθισάντων, ὅπου ἔγραψαν οἱ θεσσαλοὶ ἄρξια διὰ τὰ χαλάση τὰ μοναφιλίκια μας, καὶ ὅτι ἀφοῦ τὰ ἐμπονιούρδισεν ὁ ὑπέρτατος διὰ τὰ εὐγὴ τὸ τιμῆκαί τους, τὸ ἐμάθαμε, καὶ ὅτι πασχίζομε κατὰ τὴν γνώμην τῶν εὐγενεστάτων ἐπιτρόπων μας τὰ βυθίσωμεν μὲ δόσιν. Τῇ λέγομεν δὲ καὶ τώρα, ὅτι ἐποιήσαμεν οὐδέν. ἐπειδὴ μὲ τὸ τὰ εὐρίσκονται αὐτὰ εἰς χεῖρας μας τοῦ διδασκάλου τῶν κοινηλίων, καὶ ὁ μέγας γραμματικὸς μᾶς ζητᾷ γρόσια 750: ἡμεῖς δὲ τὸν ἐτάξαμε 400: διὰ τὰ δώση εἰς τὸ πύρ. ὀλίγα τὸν ἐφάνησαν. ὅμως ἔως τώρα ὅπου τὰ ἐκτιπῆσαμε πῆσο ἐλπίζομεν τὰ τὸ κατορθώσωμεν μὲ ὀλίγον τι ἀκόμη δόσιν. ἀδελφεῖ ἂν ἦτον τὰ σενετιά μας ἀνακομμένα δὲν ἐδοκιμάζαμεν αὐτά. ὅθεν οἱ θεσσαλοὶ δὲν τὸ ἔχουν τίποτας τὰ κάμουν καὶ ἄλλα. καὶ διὰ τοῦτο ἐξάπιαντος πρέπει τὰ μᾶς προφθάσετε ὅσον τάχος μὲ σίγουρον ἄνθρωπον τὰ χάρτια, ἢ μὲ καλόγηρον ἢ μὲ σαί, ἢ διὰ τοῦ νάνου, ὅπουθε σᾶς ἔρχεται εὐκολότερον, διὰ τὰ ἀνανεώσωμεν, ὅτι ὁ καιρὸς δὲν εἶναι καθὼς τὸν ἐξέρατε, ἄλαξαν ὅλα τὰ πάντα. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου. Ὁ ἐνδοξότατος Ἰσμαὴλ μπέης βέβαια μᾶς ἔγινε γίτονας εἰς Θεσσαλονίκην, ταῖς πρὸ ἄλλαις ἐπάγισεν ὁ καστρινὸς εἰς προσκύνησίν του, δὲν ἰξεύρω πῶς ἐσυνεπισεν λόγος διὰ τὸ ὄρος, εἶπεν θυμωμένος. τὰ πηγαίνω κάτω ἐγὼ τὰ τοὺς δεῖξω τοὺς καλογέρονς, ἐξ αἰτίας τοῦ αὐτόθι ἐπαράτου. "Ὅθεν εἶναι καθ' ἡμῶν ἀγανακτισμένος, καὶ τόγα ὅπου ἐκατέβη, βάλετε κανένα μέσον τὰ μάθετε, καὶ ἂν ἀληθεύει πρέπει τὰ τὸν ἐρευνήσετε. διότι ἀλήθεια αὐτὸς εἰς τὴν μεγάλην χώραν ἔνδον δὲν εἰσῆλθε, ὅμως τὸ ἐκατάφευγεν καὶ ἐπύγαναν οἱ μεγαλύτεροί του εἰς αὐτόν. καὶ ταῦτα μὲν πρὸς ἰδῆσίν σας. ταῖς πρὸ ἄλλαις καθὼς σᾶς ἐγράφομεν ὅπου ὁ μπονστατζήμας μᾶς ἐζητοῦσε καὶ δεύτερον καμπτὲ ράχι, ἀφοῦ τὸν ἠρωτούσαμε μὲ ἐν πεσχέσι γρόσια 53. ὁ διάβολος ὁ τζηρᾶς τὸν ἀναφεν καθ' ἡμῶν, καὶ μᾶς τὸ ἔστειλεν πῆσω μὲ τὰ 20 ἡμέρας, ἐβάλαμεν καὶ ἡμεῖς τὸν γεωργάκαν μεσάζων, δὲν ἡμπορέσαμε τὰ τὸ γλητόσωμεν, ὅχι ἄλλο. κατ' αὐταῖς ἐμάθωμεν ὅχι ἀπὸ ἀξιόπιστόν τινα, ὅτι εἶπεν ἰσμαήλπασα εἰς τὸν ὑπέρτατον τὰ μὴν μᾶς ἀνανέωση τὰ σινετὰ μας, ὅμως δὲν τὸ ἐπιστεύσαμεν, καὶ ἄμπωτες τὰ εἶναι ψεύματα καθὼς ἡμεῖς τὸ φρονοῦμεν. παρακαλοῦμεν διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ προφθάστε μας ἱκανά, ὅτι δοκιμάζομεν κόπους μεγάλους, μόλον τοῦτο

ὁποῦ δὲν εὐρίσκονται, καὶ ἂν εὐρεθοῦν μὲ τόκον ἀνυπόφορτον καὶ εἶναι τοῦ κοινοῦ ζημία. ‘Ο κὺρ Γρηγόριος κἀθιτε ἰσιχάζον εἰς τὸ νισή. ὁ κὺρ καλλίνικος ἐν τῇ δόξῃ του, μᾶς ζητᾷ μαχεροπίρονα. καὶ ἂν τὸ εὐρίτε εὐλογον στείλετε καὶ τοῦ διεορμνέως κανένα ἐγκόλλιον, διότι δὲν εἴχαμε νὰ τὸν δώσωμε τελείως πεσχέσι. καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν.

1808, ὁκτωβρίου 8

Τῆς πανοσιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοί
οἶδας τοὺς γράφοντας.

11

Τὴν πανοσιολογιότητά της, ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα:

Τὸ ἀπὸ πρώτης Σεπτεμβρίου ἐκ τῆς ξάνθης σταλὲν γράμμα της ἐλάβομεν ὁκτωβρίου 14: παρ’ οὗ πληροφορηθέντες τὰ τῆς ὑγείας της, λίαν ἐχάρημεν. θαυμαζόμεθα καὶ ἀποροῦμεν εἰς τὰ τόσα μας γράμματα ὁποῦ τῇ ἐστείλαμεν διὰ τί νὰ μὴν λάβομεν ἀπόκρισιν τῆς, ὅσον ἀπὸ τῆς λογιότητός της, τόσον καὶ ἀπὸ τοῦ κοινόν. οὐδὲ ἀπὸ τὸν νάνον δὲν ἐλάβομεν ἀπόκρισιν εἰς ἔτι ἂν ἔλαβε τὸ περὶ ἰσθηρὰ φιεμάνη. καὶ ὑποπτενόμεθα μεγάλως νὰ μὴν ἐπαράψωμεν, ὅχι ἄλλο. ἀπὸ θεσσαλὸν ἐμάθομεν ὅτι ὁ μουφτὴς καὶ κερήμψασης εἶναι καθ’ ὁδὸν ἐρχονται, τί ἔχουν νὰ ἀνακατεῦσουν δὲν ἰξεύρομεν, ἕως νὰ ἀπαντίσωμεν τὰ ἄρζια τοὺς 700 μᾶς ἐκόστισεν. φοβούμεθα νὰ μὴν ἀνακατεῦσουν πάλιν μὲ τὸν ἐρχομόν τους, καὶ ἔπρεπεν ἕως τώρα τὰ ἐδικὰ μας σεναῖζα νὰ εἶναι ἀνακομένα. τὰ ἀργοπορήσατε πολὺ καὶ ὁ καιρὸς εἶναι πολλὰ ἀκατάστατος, καὶ ἔχομε νὰ δοκιμάσωμεν δυσκολίας μεγάλας. ὅσον τάχος νὰ τὰ προφθάσετε. κατ’ αὐτὰς ὁ ὑπέρτατος ἐμήνησεν τὸν παναγιώτατον νὰ καταγράψῃ τοὺς ἐν βασιλευνούσῃ τοῦ ἡμετέρου γένους ὄλους. καὶ καταγίνονται εἰς αὐτό, εἰς σὲ ἄλλο γένος εἰς ἔτι δὲν ἐξεφωνήθῃ νὰ γίνῃ καταγραφή. ἐκ συμπερασμοῦ λέγουν νὰ εἶναι δόσιμον. περὶ εἰρήνης τελείως δὲν ἀκούεται, ἄκρα σιωπή, τί θεὸς νὰ γίνῃ κανεὶς δὲν ἰξεύρῃ. τόσον μόνον ἀποφάσισαν νὰ ἀποκαταστήσουν 600.000: στράτευμα τακτικόν. τοὺς περυσιότερους καῖξιδες τοὺς ἔγραψαν εἰς τὸ νέον σύστημα μὴ θέλοντας. καὶ ὅλο εἰς αὐτὸ καταγίνονται. ἄλλο νέον δὲν ἔχομεν. τὰ 500: τοῦ βασιλάκαγα εἰς ἔτι δὲν ἐλήφθησαν, τὰ 535: εἰς τὸν παλαιὸν δραγουμάνον κινδυνεύουν. ὁ νῦν δραγουμάνος εἶναι ἀσθενὴς καὶ ὁ θεὸς νὰ τὸν δώσῃ τὴν ὑγείαν του ἕως νὰ τελειώσῃ τὰ τρία μηνιαία, τὸν μπελιά μας ἠΐραμεν μὲ αὐτούς. ὁ προηγουμένος σας κὺρ κορνήλιος κατ’ αὐτὰς ἦλθεν ἐδῶ ἀπὸ μιχαλίτζη, ὅστις ἄκουσεν ἀπὸ ἑνα ὑποτακτικόν τοῦ ἡμετέρου σὺλβέστρου ἀπὸ αὐτοῦ ἀναχωρήσαντα, ὅτι ἔχετε σκοπὸν νὰ τὸν ἐξορήσητε, καὶ ἔχω μεγάλον παράπονον, ἐξητοῦσεν νὰ ἀναχωρήσῃ. ὅσον ἡμπορέσαμεν τὸν ἐσυμβουλευσαμεν καὶ τὸν ἡμεροδόσασμει, ὅθεν εἰ δυνατόν στείλετέ τον τὸν νέον ἑνα γράμμα παρηγορητικόν καὶ συμβουλευτικόν. διότι εἶναι ἄξιος νέος καὶ δουλείας ἀνθρώπος, ἵσος περὶ τούτου νὰ σᾶς

γράφῃ καὶ ὁ κύρρ συμειῶν. τὸν ἄγιον προηγούμενον κύρρ Ἰωάσαφ ταπεινὸς προσκυνοῦμεν καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν:

1808, Ὁκτωβρ. 16.

Τῆς σεβασμίας πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοί:
οἶδας τοὺς σοῦς.

Ὅσον τάχος νὰ μᾶς προφθάσετε ἄσπρα.

12

Τὴν πανοσιολογιότητά της ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα.

Ἐχε τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν δηλοποιοῦμεν τῇ πανοσιότητί της, ὅτι θεία χάριτι, ὑγιαίνομεν ἄχρι τοῦδε διὰ τῶν ἁγίων της εὐχῶν. τὰ ὅσα γράμματα μᾶς ἔστειλε μὲ τὸν κύρρ ἀνανίαν κατακαλλινὸν καὶ σαρδελάν, ὅλα τὰ ἐλάβομεν παρὰ τοῦ κύρρ ἀνανίου τῇ κγ' τοῦ παρόντος ἐρχομένου διὰ ξηρᾶς, ὁ δὲ σαρδελᾶς εἰσέτι δὲν ἐφάνη, ἐνχειρήσαμε καὶ τὸ κύρρ συμειῶν τὰ γράμματα ἀσφαλῶς. χθὲς πάλιν ἐλάβομεν καὶ τὸ ἀπὸ ιγ' τοῦ παρόντος, ὁμοῦ καὶ τῆς κοινότητος, ἀποροῦμεν ὅπου σᾶς ἔχομεν ἔως τώρα ἀπὸ τὰς 24 Σεπτεμβρίου ἐξαπολύσει γράμματα καὶ δὲν τὰ ἐλάβετε, ἐλπίζομε ἔως τώρα νὰ τὰ ἐλάβετε, ἀποροῦμε καὶ τοῦτο ὅπου εἰς ἔτι δὲν ἐμάθατε τὴν πατριαρχίαν τοῦ κύρρ καλλινίκου, εἰς καιρὸν ὅπου οἱ πατέρες τοῦ ρωσικοῦ ἦτον παρὸν εἰς τὸ ἀλάξῃ τοῦ κύρρ καλλινίκου, μάλιστα μὲ τοὺς ἰδίους σᾶς ἐγράφομε καὶ ἡμεῖς. τὰ γράμματα ὅπου μᾶς ἔστειλεν ἡ κοινότης διὰ τὰς ἐλεημοσύνας, εἰσέτι δὲν ἐλάβομεν καιρὸν νὰ τὰ δώσωμε, ὁμοίως καὶ τὸ πρὸς τὸν ραδονλιώτην, ὡσὰν ὅπου χθὲς τὸ ἐσπέρας τὰ ἐλάβομε. ὁ σιμονοπετρίτης ἔχει μίαν εὐδομάδα ὅπου ἐκίνησαν διὰ τὸ ρουτζούκι ἐφοδιασμένοι μὲ γιὸλ φερμάνη καὶ πατριαρχικά γράμματα. Τὸ γράμμα ὅπου τοῦ ἔστειλες στέκει εἰς ἡμᾶς. τὸ ἀγαλὶν τὸ ἐπληρώσαμε ἐπροχθὲς μᾶς ἔβαλαν σφίξην μεγάλην, τὸ τιμούτι θεὸν νὰ τὸ πάρωμε εἰς τὸν χαλήλαγαν καὶ ἐν καιρῷ θεὸν νὰ τὸ στείλωμε ἂν δὲν μᾶς εὐγὴ κανένας πειρασμὸς ὡσὰν ἐπέρρσι.

ἡμεῖς ἐδῶ ἀδελφὲ μόλις ἐγλητῶσαμε ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς τῶν θεσσαλῶν, καθὼς σᾶς προεγράφομε, μὲ κινδύνους καὶ μὲ χονδρὰ ἔξοδα ἔως νὰ τὸ ἀπαντήσουμε, διὰτὶ νὰ μὴν στείλετε τὰ ἀναγκαῖοτερα χάζα νὰ ἀνακριθῶν, μόνον ἔστειλετε τοῦ χαμίτη νὰ ἀπαιτηθῶμε ἀπὸ τοὺς θεσσαλοῦς, ἂν γίνη θεὸν νὰ ἀργήσῃ, μάλιστα εἶναι καὶ ἀδῆλον τὸ ἀνάκομά του. ἡ μάχη ἐπιταυτοῦ ἐγράφομεν τὰ μάτωα, νὰ πιάσῃ ἐξεπίτηδες νὰ σᾶς στείλῃ τὰ γράμματά μας, ὅπου σᾶς ἐγράφομεν νὰ μᾶς προφθάσῃ τὸ γληγορότερον τὰ σινετὰ μας, καθὼς μᾶς ἐσυμβούλευσαν οἱ εὐφοροὶ μας διότι οἱ θεσσαλοὶ γράφουν πολλὰ ἐνάντια γιὰ τὸ ὅρος, καὶ ἔπρεπε ἔως τώρα νὰ εἶναι τελειωμένα. ὅχι ἄλλο ἡμεῖς ἐκάμαμε τὸ χρεὸς μας. ἐδῶ γίνεται καταγραφή εἰς τὸ γένος μας ἀπὸ μέρους τοῦ παναγιωτάτου προστάγματος ἀπὸ τὴν πόρτα, ἔχον ἐπίτηδες καὶ τὰ ἀντιγράφον εἰς τὰ τούρκικα. ἄλλο γένος δὲν ἔγραψαν, τί θεὸν νὰ γίνη κανεὶς δὲν ἰξεύρει. τὰ πράγματα δείχνουν πολέμους καὶ ὅχι ἀγάπες. στρατεύματα πολλὰ ἀπάνω εἰς τὸ μεγάλο νερὸ καὶ ἀπὸ τὸ

ἓνα μέρος, καὶ τὸ ἄλλο, ὁ ὑπέρτατος ἄχρι τοῦδε ἀπὸ τὸ γένος μας ἔως χίλια πονγκία ἐπῆρε, ὁ θεὸς νὰ γίνη ἥλεως. κατ' αὐτὰς τρεῖς ὁράδας ἐγράφθησαν εἰς τοὺς σείμένιδας μὲ τὰ καζάνια τοὺς. μιλέτη ὅπου δὲν ἔχουν περὶ τούτων. καὶ μὴν παραπονίσαι ἀδελφεὶ ὅτι δὲν σᾶς γράφομε νέα, ἡμεῖς τῇ ἀληθείᾳ καὶ τὸ παραμικρότερον σᾶς τὸ γράφομε, ὅτι μάθομε. Ὁ κὺρ Γρηγόριος¹ εἶναι εἰς τὴν πρίγκκιπον καθὼς σᾶς τὸ προεγράφομε. ὁ πρωτοσύγκελλός του, ὁ δευτερεύων, ὁ τριτεῦων, ὁ γρηγόριος καμαράσης εὐρίσκονται μαζί του. ὁ ἀρχιδιάκονος εὐρίσκεται ὁμοῦ μὲ τὸν ἅγιον κυζίκον. τοὺς δὲ ἀνθρώπους τοῦ κὺρ καλλινίκου, οὐδὲ ἡμεῖς δὲν τοὺς ἱξεύρομεν τὰ ὀνόματά τοὺς, ὁ πρωτοσύγκελλός του εἶναι πολίτης. τὸν εἶχεν εἰς τὴν πρώτῃν του πατριαρχίαν ἀρχιμανδρίτην. ὁ ἀρχιδιάκονος εἶναι ὁ πρῶτος του, ὅπου εἶχεν πρῶτα, πορτάρης εἶναι ἀνεψιός του. σήμερον ἦλθε καὶ ὁ ἅγιος οἰκονόμος. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. διὰ τοῦ μισθοῦ μας ὅπου μᾶς ἐπρόσθεσαν 50 γρόσια εὐχαριστοῦμεν τὴν ἱερὰν σύναξιν, καὶ τὴν ἀγάπην της καὶ τὴν προέρεσίν της. ἡμεῖς ὅμως ἐστοχάσθημεν διὰ νὰ μὴ γίνη ἡ προσθήκη εἰς τὴν ἐπιτροπὴν μας γράφομε τοῖς μοναστηριακοῖς μας νὰ τὰ ἐπιστρέψουν πίσω καθὼς γράφομε καὶ εἰς τὸ κοινόν. ἡμεῖς οὔτε πλουτίνομε μὲ αὐτά, ἀλλ' οὔτε ὠφελοῦμεθα εἰς τὰ ἔξοδά μας, τὰ ἐπιστρέφομε μὲ καλὴν καρδίαν καὶ ἄς ζημιωθοῦμε καὶ σὲ ἕναν χρόνον ἀπὸ 200 γρόσια διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ κοινοῦ. ἕνας χρόνος εἶναι καὶ αὐτὸς θεὸς νὰ περάσῃ. μὴν ἔχοντας ἄλλα νέα ἀξιόκονστα μένομεν:

1808 ὁκτωβρ. 28

Τῆς πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφός, καὶ εἰς τὰς προσταγὰς της πρὸθυμος
οἶδας τοὺς σοὺς.
Τὸν ἅγιον προηγούμενον κὺρ Ἰωάσαφ, ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθα.

13

ἡ αἰτία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τῆς βασιλευούσης ἐστάθη τοιαύτη:

ἐπειδὴ ὁ μονσταφάπασσας βεζήρης μὲ τὸ νὰ ἐπάσχησε νὰ ἀνξήσῃ τὸ τάγμα τοῦ νέου συστήματος τῶν σείμένων, διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἐτίμησε μεγάλως μὲ μεγάλα δωρήματα καὶ χονδρὸνς λουφέδες, ἐξαντίας πάλιν τὸ τάγμα τῶν γιανιτζάρων τὸ ἀτίμασεν εἰς ἄκρον, μάλιστα εἶχεν σκοπὸν μετὰ τὸ μπαϊράμι νὰ τοὺς φορέσῃ μὴ θέλοντας τοὺς δυστυχεῖς τὰ στενὰ φορέματα τοῦ νέου συστήματος, καὶ νὰ καταργήσῃ τελείως τὸ τάγμα τῶν γιανιτζάρων, συνεργὸς εἰς τοῦτο καὶ ὁ γιανιτζάραγας. διὰ τοῦτο ἄναψαν ἀπὸ θυμὸν οἱ γιανιτζάροι μὲ ἀπελπισίαν ἐβουλήθησαν νὰ κάμουν τοῦτο.

Κατὰ τὴν τρίτην τοῦ παρόντος νοεμβρίου, ξημερώνοντας ἡμέρα τρίτη εἰκοστή ἔκτῃ ἡμέρᾳ τοῦ ραμαζανίου, ὥρα δεκάτῃ τῆς νυκτός. συνελθόντων ἀπάντων τῶν ἐν βασιλευούσῃ γιανιτζάρων ὑπὲρ τὰς 30 χιλιάδας, καὶ πρῶτον μὲν πιάνοντας

1. Πρόκειται περὶ τοῦ ἐθνομάρτυρος πατριάρχου, ὅστις μετὰ τὴν ἀναγκαστικὴν του παραίτησιν ἔμεινεν ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς Πρίγκηπον, εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως.

τὸν γιανιτζάραγαν, τὸν ἔκαμαν εἰς λεπτὰ κομάρτια, ἔπειτα ἔδραμαν εἰς τὸ πασακαπισή, καὶ δίδοντας φωτιάν ἀπὸ τὰ τέσσερα μέρη, μὲ σκοπὸν νὰ κάψουν τὸν βεζίρη καθὼς καὶ ἔγινε. ἀνδρείου πολέμου γενομένου ἕως τὰ ξημερόματα ὅπου ἐτελείωσαν τὸ πασακαπισή, ἐχάθησαν πολλοὶ καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. μόλις ἐγλύτωσαν ὁ ὑπέρτατος μὲ ὀλιγοστοὺς καὶ ἐσφαλίσθη εἰς ἓνα πύργιον πλησίον τοῦ χαρμεῖου ὅπου εἶχεν αὐτὸς κατασκευάσει μὲ ἓνα λιγούμη. περικυκλωσάντων λοιπὸν τοῦτο, οἱ γιανιτζάροι, φέροντες καὶ κομάρτια ἔδωσαν οἱ μέσα φωτιά εἰς τὸ λαγούμη ἔκαψαν ἀπὸ τοὺς ἔξω ἕως 600 συνεκάγησαν μὲ αὐτοὺς καὶ οἱ μέσα ὁμοῦ μὲ τὸν βεζίρη, τοῦτο φαίνεται νὰ τὸ ἔκαμε θεληματικῶς διὰ νὰ μὴν παραδοθῇ εἰς χεῖρας του. ὁ δὲ καπετάνπασας ὀχήρησεν τὴν ἀρμάδα χερσαίαν γαλατὰν καὶ τόπχανάν. ὁ δὲ κατήπασιας εἰς τοῦ σκούταρη ἀρχηγὸς τοῦ νέου συστήματος, ἐδυνάμωσεν τὸ σκούταρη, καὶ ἀπέρασεν καὶ μὲ τὸ περισσότερον στράτευμα εἰς τὸ σαράγη τοῦ βυζαντινίου. Οἱ δὲ γιανιτζάροι ἐκυρίευσαν μόνον τὴν βασιλεύονσαν μέσα καὶ ἔξω, τῇ δὲ β' ἡμέρᾳ τῆς ἀποστασίας, καὶ δ' ἡμέρᾳ ἀρκετός. εὐγῆκεν τὸ στράτευμα τοῦ κατήπασια ἀπὸ τὸ σαράγη, καὶ ἐκυρίευσαν τὸν κισλὰ τῶν τεμπετζήδων καὶ πολέμου δυνατοῦ γενομένου ἔγινε μεγάλως χαλασμός τῶν δύο μερῶν. Τέλος πάντων ὑπερίσχησαν οἱ γιανιτζάροι οἱ δὲ τοῦ νέου συστήματος ἔδωσαν φωτιά εἰς τὸν κισλὰ, καὶ ἔφωγαν εἰς τὸ σαράγη, ὁμοίως καὶ ὁ καπετάν πασιὰς ἔκαμαν μεγάλον ἀφανισμόν εἰς τὴν πόλιν μὲ τὰ κομάρτια διὰ θαλάσσης, εἰς τὸ ἀγάκαση, εἰς τὸ σουλεϊμανιὲ καὶ εἰς τὸ γενίτζαμη ἔνθα ἦτον συναγμένοι οἱ γιανιτζάροι. Τῇ δὲ ε' ἡμέρᾳ μὲ τὸ νὰ ἐπληροφορηθῇσαν ὅτε καπετάν πασιὰς καὶ κατήπασιας τὸν θάνατον τοῦ βεζίρη ἀνεχώρησαν μὲ καῖα εἰς Ζατάτζα καὶ σὲ ἓναν σουλτάνο ὁμοῦ μὲ τὸν ἰντζάμπεση. οἱ δὲ οἱ λοιποὶ ὅπου ἔμειναν τελιοτζίδες, καὶ κουμπαρατζίδες ἐγύρισαν μὲ τοὺς γιανιτζάρους καὶ ἐκυρίευσαν τὴν ἀρμάδα, ἄρσανάν, γαλατὰν καὶ τοπχαναί. ἀπέρασαν καὶ εἰς τὸ σκούταρη, ἔκαμαν μεγάλον πόλεμο μὲ τοὺς τοῦ νέου συστήματος τοὺς ἐκατασκότωσαν ὄλους δίδοντας φωτιά εἰς τὸν κισλὰ ἐκατάκανσαν ἐκεῖνον τὸν περιήρημον κισλάν.

ὁμοίως ἐπολέμησαν καὶ εἰς τὸ λεβέντ τζιφιλίκι, τοὺς μὲν σείμένιδες τοὺς ἐσκότωσαν, τὸν δὲ κισλὰ τὸν ἔκαψαν. τῇ δὲ ζ' ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς ἀφοῦ ἐκυρίευσαν ὅλα τὰ μέρη ἐρεύνησαν εἰς τὸν πύργον τοῦ πασιάκαπεσοῦ, εὗρον τὸν βεζίρη σκοτωμένον καὶ καμένον, τὸν εἴγαλαν ἔξω, σέροντάς τον μὲ σχοινιά εἰς τὰ σοκάκια τὸν ἔφεραν εἰς τὸ ἐτμειντάκι, τὸν ἐκρέμασαν κατακέφαλα. ἐχάρησαν εἰς τὸν σκοτόμὸν τοῦ βεζίρη οἱ γιαντζάροι χαρὰν μεγάλην, ἐλυπήθησαν ὁμως μεγάλως εἰς τὸν θάνατον τοῦ σουλτάν μουσταφά. ἐπειδὴ ἐδρέθη ἀποθαμένος, ἀπροσδοκίτος. ἡ δὲ πυρκαϊὰ ὅπου ἔκαψεν τὴν δ' εἰς τὸν κισλὰ τῶν τζαμπατζιδῶν ἔκαψεν ὥρες εἰκοσι δύο καὶ ἐστάθῃ ἕως πλησίον τοῦ κούνταση, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἦτον κανεῖς νὰ τὴν σβῆσῃ, ἔγινε μεγάλη ζημία.

ἕως τὴν σήμερον οἱ γιανιτζάροι περπατοῦν ἀρματωμένοι ζητοῦντας τοὺς κεκρυμένους τοῦ νέου συστήματος, καὶ ὅπου τοὺς εὗρουν εὐθὺς τοὺς

σκοτώνουν, ἐχάθησαν εἰς αὐτὴν τὴν σύγχησιν ἀπὸ τὰ δύο μέρη ἕως 15 χιλιάδες. ἄλαξαν ὅλο τὸ ριτζάλη. βεζίρης ἔγινεν ὁ τζαούσμπασις. κεχαγιόμπεισις ὁ τζελεπὴ ἐφέντης κιοσέτ, καπετάνπασιας ὁ σεϊταχίς. καὶ καθεξῆς ὅλοι ἀλλάχθησαν. ἐστάθησαν οἱ πόρτες τοῦ κάστρου σφαλισμέναις ἡμέρας ὀκτώ, καὶ ὅλες αὐτὲς τὰς ὀκτὼ ἡμέρας ἐδοκίμαζεν ὁ κόσμος φόβον μέγαν, κάθε στιγμὴν ἐπρόσμεναν τὸν θάνατον, τὸ περισσότερον ἀπὸ πυρκαϊάν. Ἰστεροῦμενοι σχεδὸν καὶ τὸ νερόν. εἰσέτι τὰ πράγματα ἀκατάστατα. δὲν ἰξεύρομεν τί μέλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα ἀπὸ τοὺς ἔξω βαλίδες ἐπειδὴ καὶ τὸ νέον σύστημα ἔγινεν μὲ ὁλονῶν τὴν γνώμην. ἔστειλαν εἰς τὸν σουλτάνον εἰς τζατάλτζα νὰ φέρονται τὸν καπετάνπασια καὶ κατίπασια καὶ λοιποὺς ὅπου εἰς αὐτὸν κατέφυγαν, εἰσέτι δὲν ἐφάνησαν. Ταῦτα εἰσὶν ἀδελφεῖ τῆς βασιλευούσης τὰ τρέξαντα καὶ ὁ ἄγιος θεὸς νὰ τὰ φέρῃ εἰς καλὴν ἔκβασιν. τοιαῦτα κινήματα ἢ βασιλεύονσα ἀπὸ ἀλώσεώς της δὲν τὰ εἶδεν. ταῦτα καὶ ἔρρωσθαι

1808, Νοεμβρίου 10

Τῆς Πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφός
οἶδας τοὺς σούς.

14

Τὴν ἡμετέραν περιπόθητον ἡμῶν σεβασμίαν Πανοσιολογιότητα,
ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα.

Κατὰ τὴν δεκάτην τοῦ παρόντος διὰ Θεσσαλονίκης σᾶς ἐγράφαμεν εἰς πλάτος τῆς βασιλευούσης τὰ τρέξαντα τοῦ ἐμφιλίου πολέμου. στοχαζόμεθα νὰ σᾶς τὰ ξαναγράψωμεν εἶναι περιττόν, ὥσάν ὅπου τὰ πληροφορεῖσθαι παρὰ τοῦ πατρι-
αρχικοῦ διασαξῇ. ἀλλ' ἄς τῇ εἰδοποιήσωμεν τὰ ἐδικὰ μας. θεῖα χάριτι καὶ δι' εὐ-
χῶν της ἕως τὸν χάριτην γράψαντα, ὑγιαίνομεν. ὁ πολὺς φόβος τῆς βασιλευούσης ἔπανσεν ὀλίγον τι μὲ τὸ νὰ εὐρίσκωνται ἀκόμῃ ὀλίγα τινὰ λείψανα τοῦ φόβου ὅλοι ἐπροστάχθημεν νὰ ἀνάπτωμεν ὁλονυχτῆς φανάρι εἰς τὴν πόρτα ἔξωθεν τοῦ σοκα-
κιοῦ καὶ νὰ φυλάγωμεν ὁλονυχτῆς, ὅθεν καὶ ἀκολουθοῦμεν. καὶ τοῦτο τὸ κάνον, στοχαζόμεθα, μὲ τὸ νὰ εὐρίσκωνται σκορπισμένοι καὶ κρυμμένοι ἔνδον, ἀπὸ τοῦ νέου συστήματος διὰ νὰ μὴν μεταχειρισθῶν καμμίαν πυρκαϊάν, ὅλα τὰ ριτάταλια ἠλέχθησαν, τὸν πρῶν νάναρχον πάλιν τὸν ἔφεραν ἀπὸ τὴν ἐξορία, ἐπροχθὲς τὸν ἐφόρεσαν γούνα, πάλιν μέγας καὶ πολὺς. ὁ πρῶν μπισταντζήμπασης μὲ τὸ νὰ μᾶς ἐβίασε διὰ τὰ ἄσπρα ἐβιάσθημεν καὶ τὰ ἐδώσαμε πρὴν τῆς συγχήσεως, μὴν ἡμ-
πορόντας νὰ τὸ ἀποφύγωμεν ἐπήγαμε καὶ τὸ τάπ τιμούνη ἀπάνω εἰς τὸ ἀγάμας μόνον τοῦτο δὲν ἦτον ὀλίγοι ὅπου τὸ ἐζητοῦσαν, καὶ ὅλους τοὺς ἀποφύγαμεν. τώ-
ρα δὲ ὅπου ἔγινεν ἄλλος μπισταντζήμπασης, φοβοῦμεθα νὰ μὴ μᾶς γίνῃ καμμιὰ χαλάστρα. ὥσάν ὅπου εἶναι νὰ ἀλαχθῇ τὸ ταπτεμούνη νὰ γίνῃ ἀπὸ μέρος του, ἀκόμῃ δὲν ἐπαρησάμε εἰς προσκύνησίν του. μόνον τοῦτο στοχαζόμεθα νὰ τὸ ἀπαν-
τήσωμε καὶ νὰ μᾶς ιδεάσης, πότε νὰ τὸ στείλωμε καὶ ποῦ νὰ τὸ στείλωμε εἰς χεῖ-
ρας σας ἢ εἰς τὸ κοινὸν καὶ τι προφάσεις νὰ ἐφενροῦμε. πασχίσατε ὅμως ἀπ' αὐ-
τοῦ νὰ μὴ μᾶς κάμετε καμμίαν χαλάστραν. ὁ δραγουμάνος καθὼς σᾶς προεγρά-

φομεν, ἔδωσε τὸ κοινὸν χρέος. εἰσέτι ἄλλος δὲν ἔγινε. τοῦ ἀποθανόντος ὁ γραμματικὸς πηγαίνει εἰς τὴν πόρτα. ἐκτὸς ὁποῦ ἔχομεν εἰς τὸν ἄλλον 535 γρόσια μένουν καὶ εἰς αὐτὸ ἓνα μηνιαῖον. ἔκαμαν μεζᾶτι σήμερον τὰ τίποτέ του. τὸ χρέος του ἐγγήκεν 280 πονγκία εἰς τὰ ἑκατόν, τρία, νὰ πάρουν οἱ χρεοφυλῆτες, ἡ χρονιά μας πολλὰ ἀχρία τρέχει καὶ ὁ θεὸς νὰ τὰ φέρῃ εἰς καλὴν ἔκβασιν. ἡμέραν καθ' ἡμέραν στοχαζόμεθα πότε νὰ τελειώσῃ ὁ καιρὸς μας. περὶ τὸ χᾶτι τοῦ χαμῆτη διὰ Θεσσαλονίκην σᾶς ἐγράφομεν, ἰδοὺ καὶ πάλιν, τὸ ἰδεῖξάμε ἐνθα δεῖ, ὅστις μᾶς ὑποσχέθη ἡμπορεῖ μὲ πέντε πονγκία νὰ τὸ κάμῃ μόνον φιομάνι, καὶ ἔως νὰ τελειώσῃ χᾶτη θέλει τέσσαρας χιλιάδες. τὸ ὁποῖον οὔτε ἡμᾶς ἐφάνη ἀρεστόν, οὔτε εὐλογον ὁ ἄρχων. . . , λέγοντάς μας, ἂν λύπη τεινὰς μαντῆς ἀπὸ τὰ ἄλλα σας χᾶτια, ἡμποροῦμε μὲ ἓνα ἀρζιχάλη νὰ ἐντάλωμεν φιομάνι, μὲ ὀλιγοτέραν ὁδύν. θθεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἀφίσαμε ἀνεπέργητον. διὰ τὸ ὁποῖον γράφομεν καὶ εἰς τὸ κοινόν. δέκα χιλιάδας ἔως τώρα ἔχομε σικοτὰ μὲ τόκον βαρύτατον, τρεῖς χιλιάδες θέλομε διὰ τὸν μποχτζᾶν, ἡμεῖς δὲν ἔχομεν σχεδὸν διὰ τὰ καθημερινὰ μας ἔξοδα. δάνεια δὲν εὐρίσκονται, οἱ ἐπιστάται δὲν τοὺς μέλη. φθάνουναι ἀδελφὲ οἱ λοιπὲς ζᾶλες καὶ πίκρες νὰ ἔχομε καὶ αὐτά. ἂν δὲν φανοῦν. βιαζόμεθα καὶ ἀγωνίζετε ἓνας μας διὰ ἄσπρα. διότι ἐδῶ δὲν ἡμποροῦμε νὰ εὐρωμεν οὐδοβολὸν δάνειον, καὶ πασχίσατε νὰ κάμῃτε ἀπ' αὐτοῦ καμμίαν οἰκονομίαν, διότι ἐκτὸς ὁποῦ δυσκολενόμεθα καὶ δὲν εὐρίσκομεν δάνεια, μᾶς κατάφαγεν καὶ ὁ τόκος, δώδεκα γρόσια θέλομε τὴν ἡμέραν τόκον. καὶ λοιπούμεθα, καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς μένομεν

1808, Νοεμβρίου 16

Τῆς ὑμετέρας σεβασμίας Πανοσιολογιότητος ἐν Χριστῷ ἀδελφός
οἶδας τοὺς γράφοντας

15

Τὴν ὑμετέραν σεβασμίαν ὑμῶν παανοσιολογιότητα, ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμεθα.

"Ἀπαντα τὰ μὲ τὸν γέροντα ἀνατόλιον σταλὲν γράμματά της, χθὲς ἐλάβομε, παρ' ὧν πληροφορηθέντες τὴν ποθηνοτάτην σας ὑγείαν ὑπερβολικῶς ἐχαίρομεν. ἐλάβομε καὶ τὸ ἀμανέτη σφραγισμένον σῶον κατὰ τὴν νόταν τοῦ ἐπιστατοῦ. καὶ μεγάλως ἀπορήσαμε εἰς τὴν πλέον ἐπιζήμιον μονάδα, ὁποῦ ἐπλέχθη καὶ μᾶς ἐστάλη. μεγάλον γέλασμα ἐγίνη ἀδελφέ. δὲν ἰξεύρομεν ποῖος ἐστάθη ὁ διδάσκαλος ὁποῦ σᾶς ἀπάτησεν καὶ μᾶς ἐστείλατε τὸ σαμνήριον ὁποῦ ζημιονόμεθα εἰς τὸ καθ' ἓν παράδες εἰκοσι. καὶ ζημιονόμεθα στὰ δέκα ἓνα. ἡμεῖς τῇ ἀληθείᾳ ἂν δὲν τὰ ἐχρεωστούσαμεν, ἔπρεπε νὰ τὰ ἐπιστρέψομε, ὅμως στοχαζόμεθα τὸν τόκον ὁποῦ θένα ὑπερέβη τὴν ζημίαν, διὰ τοῦτο καὶ βιαζόμεθα νὰ τὰ ἐξοδευσωμεν, ἐπὶ ὅσον τῇ ἀληθείᾳ ἡ καρδιά μας, ὅχι ἄλλο. τὰ σουφουρίνια τελειῶς δὲν πολιτεύονται, εἰς τὸν σαράφην θένα χαλαστοῦν μὲ ἐλάττωσιν. τόσον μόνον ὁποῦ μπαλωνόμεθα μερικὸν καιρὸν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν εἰς τὴν παράστασιν, μᾶς ἐλευθερώσατε ἀπὸ τὴν πλέον μεγαλητέραν ζᾶλην. διὰ τὸν φίλον ὁποῦ μᾶς γράφετε νὰ ἐκλέξομε

ἄλλον, καὶ νὰ προφθάσῃ μὲ καιρὸν πρὶν τῆς διορίας, διὰ νὰ μὴν προφθάσουν γράμματα ἀπὸ τοὺς ἐναντίους, ζητούντας τὸν ἐπερσυνόν. περὶ τούτου τῇ ἀποκρινόμεθα ὅτι ἡ ἐπιστροφή τοῦ ἐπερσυνοῦ φίλου τοὺς ἔγινεν ἕνα παράδειγμα, καὶ δὲν ἡμπορῶ νὰ κινηθῶ, μόνον εἰς ἡμᾶς παρακαλῶ, ὅσον ὁ ἐπερσυνὸς τόσον καὶ ἄλλοι, καὶ ἐξωτερικῇ ρηξάδες δὲν χωροῦν ἐνόσον ἡμεθα ἡμεῖς ἐδῶ. φθάνει μόνον νὰ μᾶς ἰδεάζῃ. ταῖς προάλλαις τῇ ἐγράφομε νὰ μὴν μᾶς κάμνετε ἀπ' αὐτοῦ καμμίαν χαλάστραν διὰ τὸν φίλον, ἀγνοοῦντες τὰ αὐτόσε. τώρα ὅμως ὁποῦ μᾶς ἰδεάσετε ὅσον ἡ λογιότης της τόσον καὶ ὁ κύρ Ἰωάσαφ, ὁμοίως καὶ διὰ ζώσης φωνῆς ἐπληροφορήθημεν παρὰ τοῦ ἀνατολίου. θέλομεν ἐκλέξει ἄνθρωπον κατὰ τὴν ἀρεσκίαν σας ψάλλοντάς τον καὶ νουθετῶντας τον τὰ δέοντα. καὶ πρὸ καιροῦ νὰ τὸν ἐξαποστείλωμε. ἀγκαλὲς ὁ πρῶν μπισταντζάμπης εἶχεν τὸν γεωργόταγαν σαράφην καὶ πρὸ καιροῦ εἶχεν μέσα τοὺς μοννατάδες καθὼς καὶ ἀπὸ ἡμᾶς, ἔξαφνα τὸν ἐσίκωσαν καὶ ὅσους μοννατάδες εἶχεν συναγμένους δὲν ἀνήκουν εἰς τὸν πρῶν, ἀλλὰ εἶναι τοῦ νῦν, ἅτινα καὶ τὰ ἐπρωτίτερα ἀπὸ τὸν γεωργάταγα. ὁ δὲ γεωργάταγας εὔρεν ἕνα μέσον τὸ μπιστατεπτήλη καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸ μέσον ἐπροστάχθη ὁ μπισταντζήμπασης καὶ τὰ ἐδέχθηκε ὡς καλὰ δοσμένα. αὐτὸ λοιπὸν τὸ μπάς τεπτήλη μὲ τὸ νὰ ἔκαμε αὐτὴν τὴν δούλευσιν τὸν γεωργάταγαν, καὶ τὸν ἐπίτροπον τοῦ ὅρους τὸν εἶπαν νὰ μεσιτεύσῃ εἰς ἡμᾶς καὶ νὰ γράψῃ καὶ αὐτοῦ, νὰ δεχτοῦμε ἕναν του ἀνθρωπον διὰ ἀγὰν καὶ ὑπόσχεται αὐτὸ τὸ μπάς τεπτήλη, καὶ γίνεται ἐγγυητὴς ὅτι ἔχει νὰ ἀπεράσῃ καλὰ, καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν προσταγὴν τῶν μοντεβολίδων νὰ μὴν ἐδγένῃ. τὸν εἶχομεν εἰπεῖ καὶ ἡμεῖς ὅτι τὸν ἀγὰν μας δὲν τὸν ἀλάζομε, τώρα ὅμως, ὁποῦ ἄλαξεν ἡ ὑπόθεσις, βλέποντας καὶ κάνοντας, ἢ ἐκεῖνον ἢ ἄλλον πρὸ καιροῦ προφθάνει κάτω, καὶ μένετε ἡσυχοί. προμερώθεν εἶχεν ἔλθει ἕνας κολονέλος τοῦ ξανθοῦ, καὶ ἀφοῦ ἐδιέτριφεν μερικὰς ἡμέρας, μάλιστα ἔτυχεν νὰ εὐρεθῇ παρὸν καὶ εἰς τὴν ἐπανάστασιν. τὶ ὁμίλησαν καὶ ἀποφάσισαν δὲν ἰξεύρομεν, φιλοδορωθῆεις ἀπὸ τὴν πόρτα πλουσιοπαρόχως ἐπέστρεψεν. μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησίν του ἀπερνόντας μίαν εὐδομάδα, ἐφόρεσαν τὸν караβοκῆρη γοῦνα νὰ πηγαῖν μονραχάσης, διὰ νὰ τελειώσουν τὰς ἀγάπας, σήμερον ἐδιορίσθη καὶ ὁ μπετζαδὲς δημητράκης μονρουζῆς δραγουνάμος, ὡς τε ἔχει νὰ πηγαῖν καὶ αὐτὸς μὲ τὸν ἄλλον διὰ νὰ τελειώσουν τὴν παρὰ πάντων ποθουμένην εἰρήνην καὶ εἴθε γένοιτο, κατ' αὐτὰς ξεκινοῦν, ποῖον ὅμως θενὰ ἀφίση ὁ δραγουν. εἰς τὸν τόπον του εἰς ἔτι δὲν ἐδιορίσθη, τίνι τρόπῳ ἔχουν νὰ γίνον τὰ τραχτάτα οὐκ οἶδαμε. οἱ περιστάσεις φρονοῦν, ὅτι οἱ τόποι ἔχουν νὰ δοθοῦν πίσω καθὼς ἦτον τὸ πρῶτον, κανεὶς ὅμως τὸ βέβαιον δὲν ἰξεύρη καὶ ὁ θεὸς νὰ τὰ φέρῃ εἰς καλὴν ἔκβασιν. μὴν ἔχοντας ἄλλο μένομεν.

1808, Νοεμβρίου 28

Τῆς Πανοσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ εἰς τὰς προσταγὰς
της πρὸθυμοι οἶδας τοὺς σοῦς:
μὴν ὄντας ὁκαζιόν, καὶ ἐστέκοντας εἰς ἡμᾶς τὰ γράμματα. σᾶς γράφωμε, ὅτι ἐχθὲς

ὁ δραγονμάνος δημητράκης μουρουόζης, μὲ μεγάλην βίαν ἐκίνησαν μὲ τὸν ρε-
ιζᾷ ἐφέντη διὰ τὴν εἰρήνην, μολονότι ὁποῦ ἡ βροχὴ ἦτον ἄκοπη, ἄφησεν ὁ δραγον-
μάνος εἰς τὸν τόπον του τὸν μιμπίκα, καὶ πρὸς ἰδικὰ σας, ὁ γέρο ἀνατόλιος σὰς
προσκυνεῖ ὅτι εἶχε νὰ τῇ γράφῃ, τῆς τὰ γράφομε ἡμεῖς. διὰ τοῦτο καὶ δὲν τῇ
ἔγραψε. τὰ σπανιόλικα ὁποῦ μᾶς ἐστείλατε τὰ ἐδώσαμε πρὸς γρόσια 8: τὸν
ἅγιον προηγούμενον κὺρ Ἰωάσαφ ταπεινῶς προσκυνούμεν, ἐλάβομεν τὸ γράμ-
μα του, καὶ ὑπὲρ εὐχαριστοῦμεν, ἴδομεν νὰ μᾶς ὀνειδίξῃ ὅτι δὲν τὸν γράφομε ἰδι-
αιτέρως, ἡμεῖς ὁμῶς τοὺς δύο σας σὰς δοξάζομε καὶ φρονοῦμεν διὰ ἕναν, καὶ τὰ
ὅσα γράφομε καὶ εἰς τοὺς δύο τὰ γράφομε, καὶ τῇ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς συμπα-
θήσῃ, μᾶς ἱξεύρει ὅτι τὸ χέρι μας δὲν τρέχει γρήγορα, ὁποῦ μόλις νὰ τελειώσωμε
τὸ ἕνα τόσον μόνον εἰς τὸ ἐξῆς θὲ νὰ μᾶς κάμῃ νὰ γράφωμε τὸ αὐτὸ γράμμα καὶ
εἰς τοὺς δύο. διὰ τὴν πόλιτζάν σας ὁποῦ γράφομεν εἰς τὸ κοινὸν ὅτι ἔχει νὰ ἐμφα-
νισθῇ, μὲ τὸ σαρδελά τὴν στείλαμεν, μὲ τὸ νὰ προσμένομεν γράμμα τοῦ κὺρ συμ-
ῶν. τὸ γράμμα τοῦ πορτάρη τὸ ἐνχειρήσαμε ὁμοίως καὶ τὸ τοῦ πρωτοσυγγέλου
καὶ ἀρχιδιακόνου, τὰ ἐνχειρήσαμεν τὸν ἀρχιδιάκονον μὲ τοὺς ἀπὸ μέρους σας
ἀσπασμούς, ὁ πρωτοσύγγελος λείπει εἰς τὸ νησί. ταῦτα καὶ μένομεν:

Δεκεμβρίον πρώτη

16

Τῷ πανοσιολογιωτάτῳ ἀγίῳ προηγούμενῳ Ἰβηρίτῃ κυρίῳ κὺρ Ἀνατολίῳ
τῷ ἐν Χριστῷ μοι περιποθήτῳ, παναισίως.

Εἰς τὴν Σούμλαν

Τὴν περιπόθητόν μοι Πανοσιότητα ἐν Χριστῷ προσαγορεύον ἀσπάζομαι.

ἐν συντόμῳ τῇ γράφῳ, ὅτι ἀναχωρῶ μετὰ τοῦ παναγιωτάτου Δεσπότη κὺρ
Γρηγορίου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν¹. Τὸ γράμμα της ἔλαβον διὰ τὴν ὑγεί-
αν καὶ ἐχάρη. παρέλαβον καὶ τὰ σουτζούκια καὶ εὐχαριστῶ ὁποῦ θέλονε χρησι-
μεύσει εἰς τὸν δρόμον. ἡ παράδοσις τοῦ προσκνητοῦ ἔγινεν εἰς γρόσια 733³/₄,
ὁμοῦ μὲ γρόσια 70, ἀπὸ πανικὰ καὶ εἶναι ἀσημικά. Καὶ παρέλαβον τὴν μοναστη-
ριακὴν περὶ ταύτης ἀπόδειξιν. Ἰδὸν τῇ περικλείω τὰς τρεῖς ἀποδείξεις, τὰ μὲν
διὰ τοὺς τρεῖς ρουβιέ δ', τὰ δὲ δύο διὰ τὰ αὐτίκα. Ἰδὸν καὶ ὁ εἰς ρουβιέ κρεμα-
σθεὶς εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου Πορταῖτίσσης περικλείεται. εἶπεν ὁ προσμο-
νάριος ὅτι συνήθεια εἶναι τὸ φλουρὶ ὁποῦ θέλει κρεμασθῇ κανεὶς καὶ τὸ πάρη,
ἀφίνει ἄλλο. λοιπὸν τὴν λαμπράν τὴν στέλνετε ἄλλον ρουμπιέν.

δεῖ ὅσα μοὶ χρεωστεῖ ἡ πανοσιότης της, ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ Χατζῆ Μανασ-
σῆ γρόσια 466⁸⁰/₁₂₀ μοὶ τὰ στέλλει μὲ πρῶτον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν
ὅτι μοὶ χρειάζονται ἐξάπαντος, καὶ νὰ μὴ γίνῃ ἀργοπορία, ταῦτα ἐν τοσούτῳ καὶ
μένω.

1819, Ἰανουαρίον 1.

1. Τὴν 14 Δεκεμβρίου μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Καλλινίκου ΣΤ' ἐκλήθη τὸ τρίτον ὁ
πατριάρχης Γρηγόριος Ε' εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον, ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντά του τὴν
14 Ἰανουαρίου 1819.

Τῆς περιποθήτου μοι πανοσιότητός της ἐν Χριστῷ ἀγαπητός

Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος Ἰβηρίτης

Τὸν πανιερώτατον Δεσπότην ἅγιον Πρεσλάβα προσκυνῶ ταπεινῶς ἀσπαζόμενος πανευλαβῶς τὴν πανίερον αὐτοῦ Δεξιάν, καὶ τὸν παρακαλῶ νὰ ἀγαπᾷ τὴν πανοσιότητά της καὶ εἰς τὸ ἐξῆς μὲ τὴν πλουσίαν ἀγάπην καὶ εὐνοίαν, ὡς τζηρέακι του ὁποῦ εἶναι, καὶ οὕτω φρονῶ.

17

Τῷ πανοσιωτάτῳ προηγουμένῳ Ἰβηρίτῃ κυρίῳ Ἀνατολίῳ, ἐν Χριστῷ μοι περιποθήτω ἀδελφῷ, παναισίως

Εἰς Σοῦμλαν

Τὸν πανιερώτατον καὶ Σεβασμιώτατόν μοι Δεσπότην ἅγιον Πρεσλάτων ταπεινῶς προσκυνῶ, ἀσπαζόμενός σου πανευλαβῶς τὴν πανίερόν του δεξιάν. Τὴν δὲ πανοσιότητά της ἐν Κυρίῳ ἀσπαζόμενος ἡδέως προσαγορεύω.

Κατὰ τὸν Δεκέμβριον μῆνα ἀναχωρῶν ἀπὸ ἁγίου ὄρους διὰ τὰ ὧδε μὲ τὸν παναγιώτατον ἡμῶν Δεσπότην, τῇ ἔγραψα ἀποτεινόμενος εἰς τὸ γράμμα της ὁποῦ εἶχον λάβει ἐκέισε μὲ τοὺς προσκυνητάς της, σημειῶν αὐτῇ ἵνα τὸν λογαριασμόν τῆς τε πρὸς με χρεωστικῆς της ὁμολογίας καὶ τῶν ρουμβλίων ἐκείνων τοῦ χατζῆ μανασσῆ ἀποστείλῃ εἰς ἐμὲ ἐνταῦθα εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔκτοτε οὐδὲ ἀποκορητικοῦ της γράμματος ἠξιώθῃ. "Ὅθεν ἤδη μὲ τὴν ἐρώτησιν τῆς ἀγαθῆς της ὑγείας τῇ δηλοποιῶ, ὅτι μὲ πρῶτον νὰ προθυμοποιηθῇ εἰς τὸ νὰ μοι ἐμβάσῃ ἐνταῦθα σῶρον αὐτὸν τὸν λογαριασμόν, ἢ μὲ ἀσφαλῆ πόλιτζαν, ἢ εἰς σουράν ὑπὸ σφραγίδα της, μὲ σίγουρον ὀκαζιόνε, διότι ἔχω χρεῖαν μετρητῶν, καὶ νὰ μὴν ἀδιαφορήσῃ πάλιν καὶ ἀμελήσῃ, ἔπρεπε μέχρι τοῦδε νὰ δείξῃ τὴν προθυμίαν της καὶ τὴν ἐπιμέλειαν διὰ νὰ μοῦ τὸν ἐμβάσῃ αὐτὸν τὸν λογαριασμόν, τὸν ὁποῖον καὶ περριμένω μὲ πρῶτην ὀκαζιόνε νὰ μοῦ τὸν ἐμβάσῃ χωρὶς ἄλλο ἀπροφασίστως, ὅτι ἔχω χρεῖαν μετρητῶν, προσμένω δὲ συντόμως χωρὶς τινὸς ἀμελείας της καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοσούτῳ, τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἴησαν θεόθεν πλεῖστα ὑγιεινὰ καὶ σωτηριοδέστατα:

1819, Ἰουνίου 11

Τῆς περιποθήτου μοι αὐτῆς Πανοσιότητος, ἐν Χριστῷ ἀγαπητός
Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος Ἰβηρίτης

18

Τὴν σεβασμίαν μοι αὐτῆς πανοσιολογιότητα ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ ἀσπαζόμενος προσκυνῶ

Τοὺς πανοσιολογιώτατον κύριον πατᾶ Γερμανὸν καὶ ἱεροδιάκονον κύριον Θεοφάνην προσκυνῶ ταπεινώτατα.

Ἐξ ὅτου διέστημεν ἀπ' ἀλλήλων, καίτοι μὴ μαθὼν τὸ κατενοδιόν της, πέπεισμαι ἐν Χριστῷ ὅτι νὰ ἐπάτησε τὴν ξηρὰν εὐτυχῶς καὶ ἡ ἐφθασεν ἡ ὁδεύει νὰ φθάσῃ πρὸς τὴν παντοδοξότητά του. ἡμεῖς ἐνταῦθα εὐφραϊνόμεθα μανθάνοντες

τάς κατὰ τόπους νίκας τῶν ὁμοπίστων, δὲν λείπομεν ὁμως εὐχόμενοι πρὸς θεὸν ἀδιαλείπτως, ἵνα καὶ εἰς τέλος τῇ δυνάμει τοῦ σταυροῦ καταβάλλομένων τῶν ἀπίστων, ἀνεγείρομεν τὸ τῆς νίκης λαμπρότατον τρόπαιον, εὐδοξαζομένου τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ διὰ τῶν ἀγαθοεργετημάτων τῆς περιγελοῦς παντοδοξότητός του, καὶ τοῦ παρ' αὐτῷ χριστεπωνύμου στρατοῦ, ἀμήν:

Σήμερον ἦλθε καὶ ὁ πληρεξούσιος ἀρχιμανδρίτης κὺρ Γρηγόριος εἰς...¹ του, καὶ ἐκεῖθεν εἰς μοναστήριόν του, δὲν ἡξεύρω ὁμως τί θέλομεν ἀκούσει παρ' αὐτοῦ;

Ὁ ἱατρός κὺρ Θεοδόσιος ἀπελθὼν μετὰ τοῦ κυρίου Εὐαγγελίδου ἕως εἰς Ἱερισσὸν ἐπανέστρεψεν ἐνταῦθα. ὅλο τὸν ὠνείδισα διὰ τοῦτο, μάλιστα διὰ τὸν ληψίωω περισσότερον τῷ εἶπον ὅτι, ἐὰν δὲν ἤθελεν ὑπάγει μετὰ τοῦ ἀνωτέρω, ἠθέλαμεν τὸν φέρεϊ νὰ ἐπάγῃς μετὰ τοῦ κὺρ Νικηφόρου, ἀφοῦ ὁμως ἐμάθομεν ὅτι ἐπύργανε ἔξω ἀδιαφορήσαμεν. πλὴν παρακαλῶ τὴν ἀγάπην της νὰ τὸν ἐνθυμηθῇ καὶ ἀνίσως, ὥς δὲν ἀμφιβάλλω, εἶναι χρήσιμος εἰς ταυτόθεν, ἃς οἰκονομῇ ὥς ἐπίσταται ἐντιμότερως τὴν ζήτησίν του. διὰ τὸ ἤθελε μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ τὸ στρατόπαιδον νὰ ὠφελίσωμεν, καὶ τὸν ἴδιον νὰ εὐεργετήσωμεν, διασκεδάζοντές του ἐν ταύτῃ καὶ τὸν λογισμόν...² περὶ τοῦ ὁποίου ἀπεκδέχομαι ὅσον ἐστί, τὴν ἀδελφικὴν της πληροφορίαν μετὰ τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἀγαθῆς της ὑγείας καὶ ὅσον ἄλλων ἀνταξίων ἀνδραγαθημάτων τοῦ θεοσώστου στρατοῦ.

Νεώτερον ἀπ' ἐνταῦθα δὲν ἔχω νὰ τὸ σημειώσω εἰμὶ ὅτι, χρὲς ἔπλεον μεταξὺ Θεσσαλονίκης καὶ Σαμοθράκης ἔξ πλοῖα, καὶ τρία ἐτι κατὰ τὸ μέσον τῆς λαύρας.

Ταῦτα ἐν τοσοῦτῳ ἀδελφικῶς, ἀσπαζόμεθα τὸν δοσιώτατον γέροντα κὺρ Νεκτάριον, καὶ ἐπενχόμεθα ἅπασιν ὑμῖν ὑγίαν καὶ νίκην κατὰ τῶν ἀπίστων, μένω

Τῇ 14 Ἰουνίου 1821

Τῆς ὑμετέρας πανοσιολογιότητος ἀδελφός ἐν Χριστῷ καὶ πρόθυμος
Ὁνούργιος Ἰβηρίτης

Τὸ παρὸν στέλλεται διὰ τοῦ εἰς ...³

19

(Ἀποδείξεις δι' ἔξοδα φορτώσεως κανονιοῦ)

Λοισιθέντες παρὰ τῆς Κοινότητος τοῦ ἁγίου Ὁρους καὶ ἐλθόντες ἐνταῦθα εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τοῦ Διονυσίου εἰς παραλαβὴν ἐνὸς μεγάλου κανονίου, τὸ ὁποῖον ἐστάλη εἰς Κασσάνδραν, εἰς κατατρόπωσιν τῶν ἐκεῖ ἐχθρῶν, ἐδιωρίσαμεν τὸν πανοσιώτατον καθηγούμενον τῆς αὐτῆς κοινοβιακῆς μονῆς κὺρ Στέφανον, καὶ ἐπρόφθαε τροφὴν τῶν περὶ κατεβάσματος καὶ ἐμβαρκαρίσματος τοῦ αὐτοῦ κανονίου μεθ' ἡμῶν ἀνθρώπων περίπου τῶν ἐβδομήκοντα, εἰς τέσσαρα φαγητά, ἀφ' οὗ ἤλθομεν ἐνταῦθα ἕως ὅτου ἀνεχωρήσαμεν. Ὅμοίως καὶ εἰς τὸν Παλτίδον εἰς

1. Δυσανάγνωστον.
2. Δυσανάγνωστον.
3. Δυσανάγνωστον.

τὸν ὁποῖον ἐβαρκαρίσθη τὸ κανόνιον, κουμπάνιαν ψωμί δκ. πεντήκοντα, τυρὶ καὶ κρασί, καὶ ταῦτα τὰ ἔξοδα θέλει ἀπολογηθῇ ἡ αὐτὴ τοῦ ἀγίου Ὁρους κοινοῦτος εἰς αὐτὴν τὴν Μονήν, διό καὶ ἐδόθη καὶ τὸ παρὸν εἰς ἔνδειξιν

1821, 7/βρίου 10

Ὁ τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ὑπερασπιστοῦ τῆς Μακεδονίας
Πληρεξούσιος Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος
(Τ. Σ.)

20

Τῷ ὁσιολογιωτάτῳ κ. Γαβριὴλ Ἰβηρίτῃ ἀνεψιῷ τοῦ πρώτῳ Κορίνθου ὕγιως.

Εἰς Λεωνίδιον τῆς Τζακωνίας κατὰ τὴν Πελοπόννησον

Τὴν περιπόθητόν μοι Ὅσιότητά της ἀπὸ ψυχῆς ἐν Κυρίῳ ἀσπαζόμενος ἡδέως προσαγορεύω.

Εὐρισκόμενος εἰς τὴν νῆσον Σύρον ἐν τῷ Αἰηνίῳ караβίῳ μὲ τὸ ὁποῖον διεσώθην ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Ὁρους κατὰ τὸ 1821 ἔλαβον κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον μῆνα (τοῦ 1823) τὸ ἀπὸ 21 Ὀκτωβρίου γράμμα αὐτῆς καὶ ὑπερεχάριν τὰ μέγιστα λαβὼν ὀλίγην ἀναφυγὴν τῆς ταλαιπωρίας καὶ δυστυχίας μου, ἀξιοθεῖς τοῦ περὶ αὐτοῦ τούτου καὶ περὶ τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας του δηλωτικοῦ. Ἐπομένως εἶδον καὶ τὰ σημειούμενα αὐτῆς ὅτι ἀπαρηγόρητος εἶναι ἡ λύπη τῆς ψυχῆς της, ὅσπερ ἐμνήνη οὐ μόνον τῆς προσωπικῆς μου παρουσίας εἰς τοσοῦτον καιρὸς διάστημα, ἀλλὰ καὶ γραμμάτων μοι καὶ ὅτι διὰ τῆς Ὑδρας μοὶ ἔγραψεν εἰς Σκόπελον, μαθοῦσα ὅτι ἐκεῖ εὐρίσκομαι.

Ἀποκρινόμενος τῇ δημοποιῷ τὰ κατ' ἐμέ, ἂν ἔως τώρα δὲν ἔμαθην ὅποσα δεινὰ ἐδοκίμασα. Ἐνῶ ὁμως ἀνταμώθη εἰς Ὑδραν μετὰ τῶν ἐκεῖ ὑμετέρων ἔδεινὰ τὰ μάθη, οἷτινες διὰ τὰ μὴ τὴν λυπήσουν, ἴσως δὲν τῇ ἐδιηγήθησαν, ἢ ἄλλως τὰ ὁποῖα εἰσὶν ἀπεριέργαπτα καὶ ἐπιλήφει με ὁ χρόνος διηγούμενόν με αὐτά.

Οἱ εὐλογημένοι ἅγιοι Πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἀφοῦ ἐβγήκαν εἰς τοιοῦτον στοχασμὸν διὰ τὰ προσκνήνησεν τὸ ἅγιον Ὁρος, πάλιν εἰς τὴν ἰδίαν ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν, κορίναντες τοῦτο μικρὰν ὑπόθεσιν, ἐνέκριναν εἰς ἀποφυγὴν κοινὸν αὐτῶν κινδύνον καὶ δικαιολογίαν, δῆθεν, τὰ ρήψωσιν εἰς ἰδιαίτερον κίνδυνον ἐμὲ τὸν ἀδελφόν των καὶ στήσαντες νυκτὸς Συνέδριον ἐν τῇ τοῦ Κουτλουμουσίου ἀπεφάσισαν ὅπως τῇ ἐπιούσῃ πρωτὶ μὲ πιάσωσι καὶ μὲ παραδώσωσιν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, ὡς οἱ υἱοὶ τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ ἐπώλησαν τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν εἰς ἄλλοεθνείς. Μαθὼν δὲ τὴν ἐπιβουλὴν ταύτην, μόλις διέφηνον τὸν τοιοῦτον κίνδυνον φεύγων ἀπὸ Καρνάς, εὐρεθείς ἐκεῖ κατ' ἐπίμονον προλαβοῦσαν θέλησίν των καὶ ζήτησιν καὶ διευθέτησιν τῶν κοινῶν τῶν τότε ὑποθέσεων καὶ διωκόμενος ἀπὸ πολλοὺς ἐτοιμασθέντας παρ' αὐτῶν ἐνόπλους διεσώθην εἰς Ἐσφιγμένον γυμνὸς καὶ ὕστερος τῶν ἑμῶν πάντων πραγμάτων τε καὶ ἄλλης καταστάσεως, χωρὶς τὰ δυνηθῶν τὰ κατέλθω εἰς τὴν ἡμετέραν Μονὴν καὶ ἄραι τὸν ἐμῶν, καὶ ἀπεράσας

ἀπὸ Ἐσφιγμένον διὰ θαλάσσης νυκτὸς εἰς Πρόβλακα, ἐσιγουραρίσθη ἐν τῷ ἐκεῖ εὐρισκόμενον Λήμνιον πλοῖον, πρίκιον, διοικούμενον παρὰ καπετάνιον ἀνδρὸς ἀγαθωτάτον, μὲ τὸ ὅποιον ἀναχωρήσας ἀπὸ Πρόβλακος κατ' εὐθείαν χωρὶς νὰ σταθῇ τρόπος ἀπὸ τὸν καιρὸν νὰ σταθῶμεν ἀπὸ τὰ ἡμέτερα. Διέτριβον εἰς αὐτό, κατὰ συμπάθειαν καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ καπετάνου εἰς διάστημα δύο ἡμῶν χρόνων, συμπαραχειμάζων ἐν αὐτῷ εἰς Σκόπελον δύο χειμῶνας, εἰς πόρτον ἐκεῖσε ἔρημον κατὰ τὴν ὀνομασίαν καλούμενον Πάνερμον, ἀπέχον τῆς ἐκεῖ χώρας δύο ὥρων διάστημα, συμπλέων μὲ αὐτὸν καὶ εἰς ἄλλα μέρη. . . .

1824 Ἀπριλίον 20, Κέρκυρα

Τῆς ἀγαπητῆς μου ὁσιολογιότητος ἀγαπητὸς ἐν Κυρίῳ

Πατὴρ Νικηφόρος Ἰβηρίτης Χαροφύλαξ

21

Πρὸς τὸν ὁσιολογιώτατον Διδάσκαλον κύριον

Γαβριὴλ Ἰβηρίτην

Εἰς Μαραθωνήσιον

Τὴν περιπόθητον ὑμῖν ὁσιολογιότητά της ἐν Κυρίῳ προσαγορεύομεν.

Τῇ 20 Αὐγούστου 1831: Ναύπλιον

ΧΘὲς ἐδεξάμεθα τὸ ἀπὸ 7 τοῦ παρελθόντος γράμμα της ἐχάρημεν διὰ τὴν ὑγείαν της, ἃς μένη ἐν ἡσυχίᾳ περὶ τῶν πρωτηγερινῶν της τῶν ἀπὸ 9 καὶ 22 τοῦ παρελθόντος ὅτι καὶ ἐκεῖνα πρὸ ἡμερῶν ἐλάβομεν. ὁ ἀρχιμανδρίτης εἰς αὐτὸν τὸν σκοπὸν εἶναι διὰ τὸ ἄγιον ὄρος, δὲν εὐκολύνθη εἰσέτι ὁμως. ὁ δὲ πατὴρ Καλλί-
νικος ἀφ' οὗ δις ἀπῆλθεν εἰς λεονήδιον μὲ πρῶτας καὶ δευτέρας διαταγὰς τῆς ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας τῆς Σ. Κυβερνήσεως, μόλις μᾶς ἔφερε τὴν εἰς τὸ μοναστήριον Ἐλωνος ἁγίαν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος. καὶ τὴν εἰς χεῖρας τοῦ ἐκεῖ Κυρίου Χατζῆ Γεωργίου Κριμίζη ὁμολογίαν τοῦ κοινοῦ Πραστοῦ γρόσια 1000 χίλια, ἅπερ εἶχε λάβῃ τὸ κοινὸν τοῦτο παρὰ τοῦ Χατζῆ Γεωργίου, καὶ ἐν καιρῷ ζητήσεως νὰ τὰ ἀποκριθῇ, καὶ πλέον μετὰ ταῦτα θέλομεν φροντίσῃ διὰ τὴν αὐτῶν σὺναξιν. ἡ οἰότης του εἰσέτι εἰς τὰ ὧδε ἐστίν. ἄπορον δὲ πῶς τὸ μοναστήριον γράφει πρὸς τοὺς ἐν λεονηδίῳ προσετώτας διὰ δύο χιλιάδας γρόσια, καὶ αὐτὰ εὐρέθησαν μόνα χίλια εἰς ταύτην τὴν ὁμολογίαν. περὶ πάντων τούτων ἄλλος βέβαια δὲν δύναται νὰ μᾶς πληροφορήσῃ, παρὰ ἡ ὁσιολογιότης της εὐρεθεῖσα εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰς τὰ ἐκεῖσε. ἔβην, νὰ ἔχῃ τὴν εὐχήν, ἃς μὴν λείψῃ νὰ μᾶς πληροφορήσῃ διὰ γράμματός της πάντα τὰ διατρέξαντα τότε ἐκεῖσε. Τόσον διὰ τὴν τοῦ μακαρίτου διακοῖάσας μουσικοῦ περιουσίαν, ὅσον καὶ τῶν δύο θανατωθέντων ἀδελφῶν, ὅπου ὁδηγούμενοι παρ' αὐτῆς ἴσως δυνηθῶμεν νὰ ἐκκαθάρωμεν περισσώτερόν τι διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, καὶ μένομεν

Τῆς ὁσιολογιότητός της ἐν Χριστῷ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, καὶ πρόθυμοι εἰς τας αἰτήσεις της,

ἀρχιμανδρίτης δανιὴλ ἰβηρίτης
Χαρτοφύλαξ Νικηφόρος ἰβηρίτης

22

Τῷ ὁσιολογιωτάτῳ Γέροντι καὶ ἐπιτρόπῳ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν ἰβήρων κυρίῳ Ὁνουφρίῳ τῷ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ περιποθίτῳ. παλαισίως.
εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος, εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων

Καὶ αὐθις τῇ 3 Ὀκτωβρίου 1831: Ναύπλιον

Ἐκ τῶν περικλειομένων πληροφορεῖσαι τὰ πάντα, καὶ δὲν ταυτολογῶ, ἀλλὰ παρακαλῶ μόνον νὰ μὴν λείψῃ ἡ Παράστασις της εἰς τὸ νὰ μοι γίνη πρὶν χειμῶν καταλάβῃ, ἡ ἀποστολὴ τῶν χρημάτων μοι καὶ πραγμάτων, ὥς δὲν ἀμφιβάλλω εἰς τὴν προθυμίαν της. τὰ παρόντα τῇ στέλλονται μέσον Σκοπέλου, διὰ τοῦ ἐκεῖ φίλου κυρίου Ζαχαρίου Παναγιωτίδου, δι' οὗ ἔλαβε καὶ τὰ διὰ τῶν ἐσφιγμενιτῶν προλαβόντα. διὰ τοῦ αὐτοῦ δύναται νὰ μοι στέλλῃ ἀδελφικὸ της κᾶν εἰς τὸ ἐξῆς, ἂν ἡ μέχρι τοῦδε δὲν τὸ ἠκολούθησεν ὅπου καὶ ἄλλοτε τὴν ὁδήγησα αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς ἀποστολῆς τῶν πρὸς με γραμμάτων της, δὲν ἔχει καὶ ἐνκαιρίαν ἀπ' ἄλλας ἐνασχολήσεις της κοινὰς καὶ ἰδιαιτέρας τοῦ μοναστηρίου. βουλομένη ὅμως δύναται νὰ δράξῃ τινὰς στιγμὰς κᾶν νὰ μοι σημειῇ διὰ τὴν ἐφετῇ μοι ὕγειαν της, καὶ διὰ τὴν παραλαβὴν τῶν γραμμάτων μου, ὅπου στεροῦμαι τοσούτων ἀπάντησιν της, καὶ μένω:

ὁ ἐν Χριστῷ αὐτῇ ἀδελφὸς ἀγαπητὸς
Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ ἰβηρίτης

23

Πρὸς τὸν ὁσιολογιώτατον Διδάσκαλον κύριον Γαβριὴλ ἰβηρίτην εἰς Μαραθωνήσι

Τὴν περιπόθητόν μοι ὁσιολογιότητά της ἐν Κυρίῳ ἀσπασόμενος ὑπερήδιστα
προσαγορεύω
τῇ 1 Φεβρουαρίου 1832: Ναύπλιον

Τὸ ἀπὸ 22 τοῦ παρελθόντος ἰανουαρίου γράμμα της τῇ 29 τοῦ αὐτοῦ ἔλαβον καὶ ὑπερεχάρην διὰ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐφετῆς μοι ἀγαθῆς της ὕγειας, εἶδον ὅτι ἔχει ἔφρουν νὰ λαμβάνῃ γράμματά μου. εἰς ὅσα λαμβάνω παρ' αὐτῆς δὲν λέπω καὶ νὰ τῇ ἀποκρίνωμαι. ἔσχατον αὐτῆς ἦν τὸ ἀπὸ 6 Νοεμβρίου μὲ τὰ δύο ἐσώκλειστα πρὸς κύριον Γενοβάλην, καὶ κύριον Γ. Οἰκονόμου, ὅπου τῇ ἀπεκρίθη τῇ 26 τοῦ αὐτοῦ διὰ τὴν παραλαβὴν καὶ ἐγχείρισιν τῶν ἐσωκλειστων, καὶ ὅτι ὁ ἀρχιμανδρίτης κύριος ἡσαΐας χιλαδαρινὸς ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν τῇ 3 τοῦ αὐτοῦ Νοεμβρίου διὰ τὸ ἅγιον ὄρος μέσον Σύρας. καὶ ἐπειδὴ ἤδη μοι λέγει ἂν εἰσέτι διατρίβῃ ἐνταῦθα ἡ πανοσιότης του, ἐγνώρισα ὅτι δὲν ἔλαβεν ἐκεῖνο τὸ ἀπὸ 6 Νοεμβρίου ἀποκριτικὸν μου γράμμα. ἐπρόσφερα τὰ χρέη της πρὸς τὸν κύριον Γε-

νοβάλην, τὸ αὐτὸ ποιεῖ καὶ ἡ εὐγένειά του πρὸς αὐτόν. περὶ ἁγίου ὄρους ὅπου θέλει νὰ μάθῃ, περὶ τὰ τέλη τοῦ Νοεμβρίου ἔλαβον γράμματα ἐκείθεν ἀπὸ τὸ μοναστήριον ἐπίτηδες μὲ τὸν παραδελφόν της Ἰάκωβον ἀπὸ 20 Ὀκτωβρ. ἀποκριτικὰ τῶν ἐν τοῖς ἔγραφα ἀπὸ μάιον, ἰούνιον, ἰούλιον καὶ αὐγουστον, μὲ ἀποστολὴν τινῶν ἐκ τῶν ἐκεῖ ἀπάντων ἐναπομεινάντων εἰδῶν μου, ὅπου εἶχον φύγει ἐκείθεν γυμνός, διὰ τὴν ἀπὸ καρναῖς μὲ τοιαύτην θανάσιμον πρὸς ἐμὲ καταδρομὴν φυγὴν μου, ὡς ἔμαθεν ἴσως τὰ κατ' ἐμὲ πάντα. ὅστις Ἰάκωβος μοὶ ἐδιηγρήθη ὅτι πολλὰ καλὰ ἀπερνοῦν ἤδη ἐκείσε μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ὁθωμανικῶν στρατευμάτων καὶ ὅτι καὶ ταξιδιωταὶ ἔρχονται ἔξωθεν καὶ προσκυνηταὶ καὶ ὅτι ὅσοοι ἀνέλαβον τὰ μοναστήρια, συναχθέντες καὶ οἱ διασκορπισμένοι ἀδελφοὶ ἐκάστον μοναστηρίου οἱ ζήσαντες. ὁ αὐτὸς Ἰάκωβος τῇ 8 τοῦ δεκεμβρίου ἀνεχώρησεν ἐπιστρέψας ἐκείσε εἰς τὰ ἴδια μὲ ἀποκριτικὰ μου διὰ Σύρας. ὁ δὲ ἀρχιμανδρίτης κύριος ἡσαίας χιλιανδαρινὸς ἀναχωρήσας ἐντεῦθεν ὡς προεῖπον τῇ 3 Νοεμβρίου ἀπὸ Σύρας ἀνεχώρησε διὰ Σκόπελον περὶ τὰς 20 τοῦ αὐτοῦ μηνός, εἰς τὸ ἅγιον ὄρος ἐφθασε τῇ 5 Δεκεμβρ. ὡς ἐπληροφορήθην χθὲς ἀπὸ τινος κατακαλλινὸν ἱερομόναχον ἐλθόντα ἀπὸ ἁγίου ὄρους, ἀναχωρήσαντα ἐκείθεν τῇ 26 δεκεμβρίου, ὅστις ἀπὸ τὸ ἡμέτερον μοναστήριον πρὸς ἐμὲ γράμματα οὐκ εἶχεν, ἀλλὰ διὰ ζωσσης φωνῆς μοὶ ἐδιηγρήθη καὶ αὐτὸς ὅτι ἤδη ἐκείσε ἔχουσι καλῶς ἐν ἡσυχίᾳ ἀρίστη καὶ ἀταράχῃ διαγωγῇ ζῶντες οἱ πάντες καὶ μοναστηριακοὶ καὶ λοιποὶ κάτοικοι, ὡσαύτως καὶ περὶ τοῦ ἡμετέρου ἱεροῦ μοναστηρίου ὅτι καλῶς ἔχουσιν ἐκτὸς ἐνός καὶ μόνον, δηλαδὴ ὅτι ὁ κύριος ὀνόφριος τῇ ἀφῆσε χρόνους μεταβάς εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν τῇ 14 τοῦ νοεμβρίου ἀπὸ σύντομον ἀσθένειαν δύο ἡμερῶν, ἀπὸ αἰφνίδιον θάνατον, ὡς καταροὴν, κοπιάσας εἰς τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ θείου Χρυσοστόμου, καὶ ἐκ ταύτης ἐξελθὼν ἐβάσταξεν ἕως τῇ ἐπιούσῃ τῇ 14 τοῦ ἁγίου φιλιππου καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὴν ἄλλην ζωὴν, ὃν ὁ Κύριος ἀναπαύσαι ἐν σκηναῖς δικαίων καὶ ἐν χώρα τῶν ζώντων, διὰ προσβειῶν τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου, πρὸς ἣν εἶχεν ἰδιαιτέραν τὴν εὐλάβειάν του, τῇ δὲ ἀγάπῃ της καὶ πάσῃ τῇ ἀδελφότητι χαρίζοιτο ζωὴν πολυχρόνιον. ὁ αὐτὸς κατακαλλινὸς μ' ἐπληροφόρησεν ὅτι καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης κύριος δανιὴλ, μετὰ τοῦ συνοδήτου πάτερ καλλινίκου ἐφθασεν ἐκείσε εἰς τὸ ἱερὸν ἡμῶν μοναστήριον, ἀπολαύσας τὴν ἱεράν του μετάνοιαν μὲ καλὸν κατενυδιὸν κατὰ τὸν πόθον του. ὅτι καὶ ὁ ποτὲ προηγούμενος καὶ ἤδη ἀρχιμανδρίτης κύριος Θεοδόσιος συμπατριώτης του ἐλθὼν ἀπὸ Καλοβίων (ὅπου ἀπῆλθεν ἐκείσε ὁ ἀπὸ Κορνοπολαίας ἐλθὼν προηγούμενος ἀρχιμανδρίτης κύριος Ἀθανάσιος παραδελφός της) βαλὼν μετάνοιαν ἐτοιμάζεται διὰ τὴν Μεσσοβίαν εἰς ἀλλαγὴν τοῦ ἐκεῖ ἀρχιμανδρίτου κυρίου Γρηγορίου.

Περὶ τοῦ ἐαυτῆς στοχασμοῦ ὅπου μοὶ γράφει ὅτι δὲν ἠξεύρει τί νὰ κάμῃ, ὅσον τό κατ' ἐμὲ ἀγαπητὴ τῇ λέγω ν' ἀφήσῃ τὰ πάντα καὶ ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἱεράν της μετάνοιαν, καὶ ἐλπίζω νὰ εὐχαριστηθῇ καὶ ἡ ἀγάπη της καὶ ἡ ἀδελφότης νὰ λάβῃ εὐχαρίστησιν διὰ τὴν ἀπόλυσίν της, ἣδη μάλιστα περισσώτερον, στερηθεῖ-

σα τὸν μακαρίτην ὀνούφριον καὶ πάντως ἔχει χρεῖαν τῆς ἐκεῖ ἀφίξεώς της. καὶ εἰς ἐμὲ αὐτὸ εἶναι τὸ ἐπιθυμώτερον, ν' ἀπέλθω καὶ νὰ ἀπολαύσω τὴν φίλην μοι ἡσυχίαν, ἐν τῇ ἱερᾷ μοι μετανοίᾳ καὶ κατοικίᾳ μου ἐκεῖνη, τῇ ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ. ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος δι' ἐμὲ μόνον, κρῖνω νὰ διαμείνω εἰσέτι εἰς τὰ ὧδε ὁποῦ τὸ ἔμῳ συμβάν ἐστάθη διαφορετικὸν καὶ δὲν ἀποτολμῶ εὐκόλως. καὶ ζῶ ἐνταῦθα οὐχ ὡς θέλω, ἀλλ' ὡς δὲν δύναμαι. . . δόξα τῷ οὐτῷ διὰ τὰς ἁμαρτίας μου συγχωρήσαντι Θεῷ. ταῦτα ἐν τοσούτῳ καὶ διὰ τοῦ παρόντος μου, καὶ ἄς μὴ λείπῃ νὰ μὲ χαροποιῇ μὲ δηλωτικὸν τῆς ἐφετῆς μοι ὑγείας της. καὶ μένω:

ὁ ἐν Χριστῷ αὐτῇ ἀγαπητὸς

Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ Ἰβηρίτης

24

Πρὸς τὸν Πανοσιώτατον ἄγιον Ἀρχιμανδρίτην καὶ ἐπίτροπον τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἰβήρων Κύριον Θεοδόσιον, εἰς τὸ ἄγιον Ὄρος εἰς τὴν τῶν Ἰβήρων.

Τὴν περιπόθητόν μοι Πανοσιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπασόμενος ὑπερήδιστα ἐν Κυρίῳ προσαγορεύω.

Τῇ 20 Δεκεμβρίου 1832. Ναύπλιον.

Τῇ 16 τοῦ παρόντος ἔλαβον τὸ ἀπὸ 11 τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου ἀδελφικόν, καὶ ὑπερεχάρην διὰ τὴν ἐφετῇν μοι ἀγαθὴν της ὑγείαν, εἶδον ἀκολουθῶς καὶ τὰ ἐξ ἀδελφικῆς εἰλικρινείας της, καὶ ἀνέκαθεν φιλικῆς αὐτῆς ἀγάπης γραφόμενά της περὶ ἐπανόδου μου εἰς τὰ αὐτόθι, καὶ εὐγνωμονῶν πρὸς αὐτὴν διὰ τὴν τοιαύτην πρὸς ἐμὲ ἀδελφικὴν της διάθεσιν, τῇ λέγω ὅτι καὶ ὁ ἴδιος τὸν αὐτὸν πόθον ἔχω διὰ νὰ ἀπολαύσω τὴν μετάνοιάν μου, καὶ τὴν ἐν Χριστῷ πεφιλημένην μοι ἀδελφότητα, τὰ αἷτια ὅμως ὁποῦ μ' ἐμποδίζουν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι γνωστὰ τῇ ἀδελφότητι καὶ ἡ ἀγάπη της ἐπληροφορήθη βέβαια ταῦτα μέχρι τοῦδε. διὸ καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι μὲ δικαιοῖ εἰς τὸν σκοπὸν μου, τὸν ὁποῖον περισσότερον ἐβεβαιώθη παρὰ τῶν ὁσιολογιωτάτων δύο ἀδελφῶν κυρίων Εὐτροπίου καὶ Γαβριὴλ, ὁποῦ ἡ ὁσιολογιότης των ἐλπίζω ἄνευ τινὸς ἀμφιβολίας νὰ τῇ τὸν ἐξήγησαν σαφῶς εἰς πλάτος.

ἤδη λοιπὸν δὲν μένει παρὰ νὰ δεῖξῃ ἡ ἀδελφότης τὴν πρὸς ἐμὲ ἀδελφικὴν αὐτῆς διάθεσιν ἐν εἰλικρινείᾳ, ἀποστελλουσά μοι τὸν λογαριασμὸν τῆς ἰδιοκτητοῦ μοι περιουσίας, δι' ἧς νὰ εὐκολυνθῶ εἰς ἀπάντησιν ἀπασῶν τῶν πρὸς τὸ ζῆν μὲ ἀκρίβειαν οὐκ ὀλίγην εἰς τὰ ὧδε, ἀναγκαίων μοι, καθὼς εἰς τὸ κοινὸν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου γράφω. καὶ περὶ τοῦτου δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ καὶ ἡ ἀγάπη της, ὡς ἔχονσα τὸν καταπειστικὸν λόγον, καθὰ προεστὼς ἐκ τῶν ἤδη ἐν τῷ μοναστηρίῳ, προκοιτωτέρων, καὶ ὡς ἐπίτροπος καὶ ὡς εἰλικρινῆς ἀδελφός, θέλει παρακινήσει τὴν λοιπὴν ἀδελφότητα διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς τὰ καθήκοντα περὶ τοῦ δικαίου μοι, συναποστελλουσά μοι ὁμοῦ καὶ ὅσα ἄλλα τινα ἐκ τῶν εἰδῶν μου καὶ βιβλίων, ὡς μὲ τὰ ἀπὸ 20 τοῦ παρελθόντος μαρτίου γράμματά του ἔγραψον, περικλείων τότε καὶ κατάλογον.

εἶπον περὶ τοῦ δικαίου μοι, διότι ὥς μὲ κριτικὴν γνώωσιν ἡ ἀγάπη της γνωρίζει, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον ἐνὸς ἀδελφοῦ περιουσία, τοῦ μὲ τοιαύτην κοινὴν καταδρομὴν φηγόντος γυμνοῦ αὐτόθεν τότε, εἰς ἀποφυγὴν κινδύνου ζωῆς, ἀφ' οὗ ἐξοδεύθη εἰς τὴν τοῦ κοινοῦ τοῦ μοναστηρίου ἀνάγκην, καὶ ἀφοῦ ἡ δι' ὁμολογιῶν πρὸς αὐτὸν χρεωστουμένον ποσότης κατακρατεῖται ἀπὸ τὸ αὐτὸ κοινόν, νὰ μὴν ἀπολογηθῇ πρὸς αὐτόν, εἰς καιρὸν ὅπου καὶ τούτου τοῦ ἀδελφοῦ μὴ εὐκολονομήνουν ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ἐπαελλθεῖν εἰς τὰ ἴδια, ἔχοντος καὶ ἀνάγκην οὐ μετρίαν. καὶ διὰ τὴν τοιαύτην παρακίνησιν ὅπου θέλει κάμει εἰς τὴν λοιπὴν ἀδελφότητα, θέλει ἐπαινεθεῖ διὰ τὸ δίκαιον αὐτό, καὶ ἀπὸ τὸν δίκαιον Θεόν, καὶ παρ' αὐτῆς τῆς ἰδίας ἀδελφότητος, ἥτις ἀφοῦ ἀκούσει παρὰστάσιν δίκαιον παρ' ἐνὸς ἀδελφοῦ τοιούτου, ὥς τοῦ ὑποκειμένου της, βέβαια θέλει συγκατανεῦσαι μὲ κοινὴν γνώμην διὰ νὰ λάβῃ τὸ δίκαιόν του οὗτος ὁ ἀδελφὸς ὁ ἀδικούμενος, καὶ νὰ παρηγορηθῇ ὅποσων εἰς τὴν μεγίστην ἀνάγκην ὅπου εὐρίσκεται.

ὕπερευγνωμονῶ προσέτι πρὸς αὐτὴν καὶ διὰ τὴν ἣν ἔδειξεν εἰλικρινῇ αὐτῆς διάθεσιν διορίζονσά μοι νὰ δανεισθῶ ἐντεῦθεν χίλια γροῖσια περὶ ἐξόδων ἐπανόδου μου καὶ θέλει τὰ ἀπολογηθεῖ ἡ ἀγάπη της ἐξ ἰδίων, χωρὶς νὰ ζητῇ ποτέ παρ' ἐμοῦ ἕνεκα τούτων οὐδὲ ὀβολόν. ἀδελφε! ἀνίσως εὐκολυνόμην ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ νὰ ἔλθω, μὴ εὐπορῶν καὶ ἐξόδων, τῷ ὄντι ἤθελον ἐμποδισθῇ καὶ ἐκ τούτου. πλὴν καὶ τὰ δάνεια ὧδε δὲν τὰ εὐρίσκει τις ἐν εὐκολίᾳ, μόλις οἱ ἔχοντες κρέτητον ιδιοκτησιῶν εὐρίσκουσι πρὸς τρία τὰ ἑκατὸν τὸν μῆνα. εἰς ἐμὲ δὲ ποῖος δίδει κρέτητον; καὶ διὰ ποίαν ιδιοκτησίαν νὰ μὲ κζητηταῖ; καὶ ἐπομένως πῶς νὰ μοι δανείσῃ καὶ νὰ μὴν μὲ βλέπῃ εἰς τὸ νὰ ἐλπίζῃ διὰ νὰ λάβῃ, ἀλλὰ νὰ περιμένη μετὰ ταῦτα αὐτόθεν τὴν τῶν δανείων ἀποστολὴν; οὕτως ἐχόντων τοίνυν τῶν πραγμάτων καὶ περὶ δανείων, ἀνίσως ἤθελον εἶναι εὐκολία ἐπὶ τοῦ παρόντος διὰ νὰ ἔλθω, ἤθελον δυσκολευθῇ βέβαια, καὶ περὶ ἐξόδων ἐρχομοῦ μου, μὴ οὔσης εὐκόλου καὶ τῆς τῶν δανείων διαπραγματεύσεως. μ' ὅλον τοῦτο εὐγνωμονῶ πρὸς αὐτήν, ὥς προεῖπον, διὰ τε τὴν προαίρεσίν της, καὶ διὰ τὴν ἐν εἰλικρινείᾳ ἀδελφικὴν αὐτῆς πρὸς ἐμὲ διάθεσιν.

Τὴν αὐτὴν εἰλικρίνειαν ἀνίσως καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ ἤθελον δεῖξει, βέβαια δὲν ἤθελον πολιτευθῇ πέρυσιν, ἴσως πρὶν τῆς εἰς τὸ μοναστήριον ἀφίξεώς της, περὶ τῶν χιλίων γροσιῶν ἐκείνων τῶν ἀπὸ λεονιδίου διορισθέντων μοι νὰ λάβῃ τῶν ἄνευ ὁμολογίας, καὶ τῶν δι' ὁμολογίας, εἰπόντων, νὰ στέκωνται. οὔτε ἤθελον φανῇ, ὥς ἐφάνησαν, χωρὶς νὰ θελήσωσιν ἤδη νὰ ἀναπληρώσουν τὴν τότε διορίαν των μὲ αὐτὰ τὰ παρὰ τοῦ πνευματικοῦ κυρίου Καλλινίκου γροῖσια χίλια, ἀλλ' ἐδιωρίσθη ὁ ἀδελφὸς παρ' αὐτῶν διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἔμβασιν αὐτῶν τῶν χρημάτων ἐντεῦθεν μέσον Θεσσαλονίκης ἢ Κωνσταντινουπόλεως, μὴ θελήσαντες νὰ κρύψωσιν κἂν τὴν πολιτικὴν των καὶ νὰ διορίσωσιν εἰς τὸ νὰ μετροθῶσιν εἰς ἐμὲ ταῦτα παρὰ τῆς πανοσιότητός του, ἀντὶ ἐκείνων τῶν παρὰ τῶν λεονιδιωτῶν διωροσθέντων μοι.

ἃς εἶναι καλὰ ἅπαντες οἱ ἀδελφοὶ καὶ ὄψεται κύριος πρόβατον καὶ περὶ ἐμοῦ εἰς παρηγορίαν μου. τὸ νὰ μὴ δικαιούται τις παρὰ τῶν ἀδελφῶν του καὶ νὰ παρορᾶται, χρειὰ ἀνοχῆς καὶ ὑπομονῆς, ὅτι ὅπου ἐστὶ δίκαιον δὲν θέλει ἀπωλεσθῇ ἐν καὶ μόνον μὲ δυσαρεστῇ τὸ νὰ γενώμεν θεάτρον τῷ κόσμῳ. ὅταν ὅμως ἡ αἰτία δὲν προέρχεται ἀπὸ μέρους μου, δὲν μὲ ἐλέγχει ἡ συνείδησίς μου, ὥς καὶ πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου ἀναφέρομαι.

ἡ ἀγάπη της δύναται νὰ κατορθώσῃ μὲ τὴν ἔνδειξιν τῆς ἐν εἰλικρινείᾳ πρὸς ἐμὲ διαθέσεώς της, ἐπάνω εἰς τὸ δίκαιον, χωρὶς τινὸς ζημίας τοῦ κοινοῦ τοῦ μοναστηρίου, διὰ νὰ μοὶ σταλθῇ τὴν ἰδιοκτίητόν μοι περιουσίαν δίκαιον, καὶ νὰ μὴ καταντήσῃ εἰς τὸ νὰ τὸ λάβω ἄλλως πῶς μὲ τρόπον μὴ εὐάρεστόν μοι.

εὐχαριστῶ τῷ Κολύργι της Πανοσιωτάτῳ ἀγίῳ ἀρχιμανδρίτῃ κυρίῳ μοι Κυρίλλῳ διὰ τοὺς πρὸς με δι' αὐτῆς ἀσπασμούς του, καὶ ὅπου περιμένει τὸν ἐρχομόν μου διὰ νὰ συνεπιτροπεύωμεν. παρακαλῶ ἃς ἀποδώσῃ πρὸς τὴν πανοσιότητά του τοὺς ἀδελφικὸν ἀσπασμούς μου. λέγουσα τῇ αὐτοῦ Πανοσιότητι ὅτι καλὸν συνεπιτροποῦν ἔχει καὶ Κολύργι τὴν ἀγάπην της, καὶ λαμβάνω εὐχαρίστησιν οὐκ ὀλίγην νὰ μαθῶν ὅτι ἀμφοτέροι συνεπιτροπεύετε διὰ πολλοὺς χρόνους. καὶ ἐπεύχομαι ὑμῖν μακρόθεν τὴν ἐν υγείᾳ καὶ εὐδοκίμῃσει μετὰ κοινῆς εὐαρεστήσεως εἰς ταύτην τὴν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου ὑπουργίαν, καὶ μένω.

Τῆς περιποθήτου μοι Πανοσιότητός της, ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός, καὶ εἰς τοὺς ὁρίσμονς προθύμους

Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ Ἰβηρίτης

25

Σχέδιον

Διὰ τῆς παρουσίας ἐνσφραγίστου τε καὶ ἐνυπογράφου ἡμῶν ὁμολογίας, δηλοποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἱβήρων ὑπογεγραμμένοι προεστῶτες, ὅτι ἐλάβομεν δανειακῶς, διὰ χρειᾶν καὶ ἀνάγκην τοῦ κοινοῦ τῆς μονῆς ἡμῶν ταύτης, παρὰ τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ἤδη εὐρισκομένου πανοσιολογιωτάτου ἡμετέρου συναδελφοῦ καὶ συγκοινοβιάτου, καὶ γέροντος τῆς καθ' ἡμᾶς συνάξεως κυρίου Νικηφόρου χαρτοφύλακος Ἰβηρίτου τὸν ἀριθμὸν γροσίων 40000 -ἧτοι τεσσαράκοντα χιλιάδας γροσία, κεφάλαιον καθαρὸν, ἐπὶ συμφωνίᾳ τόκου πρὸς δέκα τὰ ἑκατὸν τὸν χρόνον, ὅπότεν δὲ ἤθελε ζητήσῃ αὐτὰ ἡ πανοσιολογιότης του, ὑποσχόμεθα νὰ τῷ τὰ ἀπολογηθῶμεν ἐτοίμως μετὰ τοῦ δεδολευμένου αὐτῶν τόκου. διὸ ἐγένετο καὶ ἡ παροῦσα ἐνσφράγιτος καὶ ἐνυπόγραφος ἡμῶν ὁμολογία, καὶ ἀπεστάλη παρ' ἡμῶν τῇ αὐτοῦ πανοσιολογιότητι, καὶ εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν.

ἄγιον ὁρος 1833 ἰουλίου 1

26

Τῷ πανοσιωτάτῳ ἀγίῳ Ἀρχιμανδρίτῃ καὶ ἐπιτρόπῳ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν

ιβήρων, κυρίῳ Θεοδοσίῳ, τῷ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ περιποθήτῳ, παναισίως

εἰς τὸ ἅγιον ὄρος, εἰς τὴν τῶν ιβήρων

Τὴν περιπόθητόν μοι αὐτῆς πανοσιότητα ἀδελφικῶς προσκυνῶν ἀπάξομαι καὶ ἐν Κυρίῳ προσαγορεύω.

Τῇ 17 τοῦ παρελθόντος 7/βρίου ἔλαβον διὰ τοῦ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ κυρίου εὐτροπίου τὸ ἀπὸ 20 τοῦ προπαρελθόντος ἰουλίου μηνὸς ἐκδεδομένον ἀδελφικόν της γράμμα, καὶ ὑπερεχάρην διὰ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐφετῆς μοι ἀγαθῆς της ὑγείας, εἶδον ἀκολούθως καὶ ὅσα μοι σημειοῖ.

καὶ εὐγνωμονῶ εἰς τὴν πρὸς ἐμέ ἀδελφικὴν αὐτῆς διάθεσιν ὅπου μοι γράφει, ὅτι νὰ τραβίξω πρὸς τὸν ἅγιον Θεσσαλονίκης μίαν πόλιν ἔάν μου γροσίῳ χιλίων, καὶ ὅτι ἡ ἀγάπη της θέλει ἀπολογηθῇ αὐτὰ πρὸς τὴν αὐτοῦ παναγιότητα ἐξ ἰδίων της, διὰ χάριν της πρὸς ἐμέ.

περὶ τῆς ἰδίας αὐτῆς πολίτης μοι γράφετε κοινῶς καὶ ἀπὸ μέρους τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, καὶ κάμω τὴν περὶ ταύτης ἀπάντησιν εἰς αὐτὸ τὸ τοῦ μοναστηρίου κοινόν.

Ἀγαπητέ, ἡ περὶ αὐτῶν τῶν χιλίων γροσίῳ διάθεσίς της εἶναι μὲν ἐπαινετή, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀναγκαῖα. διότι νὰ εὐεργετῇ τις τινὰ ἄπορον καὶ μὴ ἔχοντα παρηγορίαν τινὰ ἀπὸ ἰδίων του, βέβαια φαίνεται ἡ τοιαύτη δωρεά, εὐεργεσία ἐπαινετή. τὸ δὲ νὰ εὐεργετῇ τις τὸν ἔχοντα παρηγορίαν ἐξ ἰδίων του, ὡς ἐμέ αὐτόν, ἔχοντα οὐ μόνον παρηγορίαν, ἀλλὰ καὶ κτήσιν ἰδίαν, καὶ μὴ ἔχοντα ἀνάγκην δωρεᾶς ἄλλου, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον, μάλιστα καὶ περιττόν. ὅθεν τὴν ἡν διάθεσιν δεικνύει πρὸς ἐμέ (διὰ τὴν ὅποιαν καὶ εὐγνωμονῶ πρὸς τὴν ἀδελφικὴν της ἀγάπην, ὡς προεῖπον διὰ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς χορηγίας τῶν αὐτῶν χιλίων γροσίῳ, ὥσάν νὰ ἔλαβον παρ' αὐτῆς ταῦτα τὰ χίλια γροσία) δύναται νὰ τὴν ἀποδείξῃ πλέον σαφεστέραν μὲ τὴν ἀπὸ μέρους της παρακίνησιν πρὸς τὴν λοιπὴν ἀδελφότητα, καὶ ἐν ὁλίοις τῇ λέγω, ὅτι φρονῶ ἀνίσως ἡ ἀγάπη της θελήσῃ θέλει κατορθώσῃ, ὅπερ ἤθελε γίνεαι καὶ ὅταν δὲν ἤθελε γίνεαι, θέλω γνωρίζει ὅτι δὲν θέλει νὰ κατορθωθῇ τι. ἡ μᾶλλον εἰπεῖν, ὅταν μὲ τοὺς ὀρθοὺς λόγους θελήσῃ νὰ παρακινήσῃ τοὺς ἀδελφούς διὰ νὰ ἔλθουν εἰς τὸν ἴδιον αὐτὸν ἀδελφικόν της οἶκτον, δύναται νὰ κατορθώσῃ διὰ νὰ μοι σταθῇ ἀπὸ μέρους τοῦ κοινοῦ τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου ἡ ἀποζημίωσις τῆς ἰδιοκτητίου μοι περιουσίας, ἥτις ἐδαπανήθη εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ κοινοῦ τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου.

Χωρὶς νὰ γίνηται παραβολὴ μετὰ τινῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν τοῖς ταξειδίοις τότε ὄντων, καὶ εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ μοναστηρίου τῶν ἐαυτῶν εἰδῶν ἐξοδευσέντων καὶ ἥδη ταῦτα ἀπαιτούντων. διότι ἡ τοιαύτη παραβολὴ δὲν εἶναι ἁρμοδία, ὥσάν ὅπου ἐκεῖνοι ἐν τοῖς ταξειδίοις ὄντες, καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ μοναστηρίου τρεφόμενοι ἀπὸ ἐλέη χριστιανῶν καὶ ἀπολαμβάνοντες βοήθειας, ἥδη ἐπανεκάμψαν μὲ κόλπον ὁποσοῦν ζεστόν, ἐξ οὗ καὶ εἰς τὸ μοναστήριον παρέ-

δωκαν, καὶ ὁ κόλπος των δὲν ἐφυγράνθη κατὰ πάντα, ἀλλὰ μένει πάλιν ζεστός. Ἐμοῦ δὲ ἡ ιδιοκτήτος περιουσία ἅπασα καταναλωθεῖσα εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ μοναστηρίου, ὁ ἐμὸς κόλπος εἶναι οὐχὶ κἄν χλιαρός, ἀλλὰ κατὰ πάντα ψυχραμένος καὶ παγωμένος. ἀνίσως θελήσῃ τις νὰ κάμῃ παραβολὴν περὶ τῆς ἐμῆς ιδιοκτήτου περιουσίας, ἃς τὴν κάμῃ μὲ τὴν τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν των τότε διὰ προφασίζομένην δειλίαν λαβόντων ἅπασαν τὴν αὐτῶν ιδιοκτητον περιουσίαν μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ βελονίου, καὶ ἀναχωρησάντων ἔξω τοῦ μοναστηρίου καὶ τοῦ ἁγίου ὄρους, διὰ μοναστηριακοῦ ναύλου ἀπὸ 48 χιλιάδων γροσίων, συμπααραλαβόντων καὶ τὰ ἐν τῷ σκενοφυλακίῳ καὶ ἐν τῇ μοναστηριακῇ κάσῃ χρυσὰ χρήματα, καὶ παραπονεμένων τότε πρὸς ἐμὲ διὰ γραμματός των ἀπὸ Σκιᾶθου εἰς Σκόπελον (Ζητήσαντά με παρ' ἐκείνων βοήθειαν τινὰ καὶ παρηγορίαν εἰς τὴν ἐστέρησιν ἣν εἶχον, φυγῶν γυμνὸς αὐτόθεν διωκόμενος τοῦ συλλαβέσθαι καὶ παραδοθῆναι πρὸς τὸν Ἀπουλατοῦτ πασῶν εἰς ἑαυτῶν σωτηρίαν τῶν διωκόντων με) λεγόντων ἐκείνων καὶ προφασίζομένων ἀνέχειαν, ὅτι τὰ ἅπερ ἔλαβον ἐκ τοῦ μοναστηρίου χρυσὰ χρήματα ἐλογαριάσθησαν μὲ ἀνεβασμένην εἰς τὰ αὐτόθι τιμὴν, καὶ ἔξω τοῦ ὄρους εὐρίσκονται μὲ κατεβασμένην καὶ ἤδη ἐπιστραφέντων τῶν τοιούτων ἀδελφῶν εἰς τὴν μονὴν (μετὰ τὴν ἀνέγερσιν εἰς τὰ ὧδε εἰς ἀπολαβὴν ἐνοικιακῶν εἰσοδημάτων ἐφ' ὄρου ζωῆς των, ἔνεκα τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων των καὶ αὐτῶν, ὥς καὶ ἡ ἰδίᾳ μονὴ ἀναφέρει πρὸς τὴν ἐνταῦθα Κυβέρνησιν) μὲ τὸν ὄγκον τῶν χρυσῶν χρημάτων εἰς τὸν κόλπον μὲ ζέσαν μεγάλην, ἔχουσιν αὐτὰ κατ' ἐδαρῶσιν τῶν ἡδὴ μὲ τετραπλάσιον τῆς ἀναβάσεως τιμὴν, καὶ ἐκτός τούτων τῶν χρυσῶν χρημάτων ἔχουσι καὶ ἅπερ ἐκράτησαν ἀπὸ ἀφιερῶσεως χριστιανῶν εἰς τὴν μονὴν ἐκ τῶν ταξειδίων των πολύτιμα εἶδη, ὥσάν ἐκεῖνο τὸ ἀπὸ μελενίκου πολυτιμώτατον χρυσὸν περιζώνιον, τὸ διὰ τοσοῦτον πολυτίμων λίθων, μάλιστα τοῦ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἐνὸς μεγίστου. τὸ ὅποιον ἦδη εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ἀνάβασιν τῆς τιμῆς τῶν χρημάτων ἐκτιμεῖται ἀπὸ 200 χιλιάδες γρόσια διὰ νὰ μὴν εἴπω ἴσως καὶ περισσότερα. διὰ τὸ ὅποιον αὐτὸ μόνον εἰς τὰ ὧδε φωνὰς κωδῶνων καὶ καμπάνων ἠχοῦσιν εἰς τὰ ὧτα τῶν πολλῶν. καθὼς ὁ κύριος ἐστέρησις δύναται να πληροφορήσῃ ὑμᾶς, ὅπου πρὸ ἡμερῶν εὐρέθῃ ἡ ὁσιολογίς της τοῖς εἰς μίαν συναναστροφὴν ἀρχιερατικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπισήμων ὑποκειμένων, διηγουμένων περὶ πολυχρηματίας ἡμετέρου ἀδελφοῦ καὶ περὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ τοῦ περιζωνίου, θεωρησάντων αὐτό, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν κρατούντων αὐτὸ εἰς τὰ ὧδε, καὶ ἐπαπορούντων πῶς εὐρέθῃ εἰς τοιαύτας χεῖρας τὸ τοιοῦτον εἶδος, καὶ πῶς εἰσέτι κατακρατεῖται καὶ δὲν παραδίδεται εἰς τὴν μονὴν, εὐρισκομένην εἰς ἀνάγκην κατὰ τὴν φήμην.

μετὰ τῆς τῶν τοιούτων ιδιοκτητῶν περιουσίας ἃς κάμῃ παραβολὴν καὶ ἡ ἀγάπη της τὴν ἐμὴν ιδιοκτητον περιουσίαν, ὅπου ἡ πανοσιολογίτης των ἀναχωρήσαντες τότε οἰκοθεν διωκόμενοι παρ' οὐδενός, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον ἵνα διασώσωσι τὴν ἑαυτῶν πολυχρηματίαν, καὶ ἦδη ἐπιστραφέντες ἔχουσιν αὐτὴν σῶαν καὶ πληθυνομένην μὲ ἀνάβασιν τῆς τιμῆς τῶν χρυσῶν χρημάτων των (τῶν περισ-

σotέρον ὄντων ἀπὸ τῆς παρακαταθήκης ἐκείνου τοῦ πολυταλάντου καπέλου Ἀβραμίου μοναχοῦ) καὶ ζητοῦσιν ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα καὶ τὸν σιδηροῦν κρεατοκόπτην του, καὶ τὸ παλιосκέπαρον μὲ τὸ ὅποιον ἔσκιζον τὸ δαδίον, ἅτινα ἐλησμώνησαν νὰ συμπαράλβουν τότε, ὅτε παρέλαβον καὶ τὰς σκάρας των μασίας καὶ σιδηρόφτυα. καὶ ἡ ἐμὴ περιουσία ἐμποδισθεῖσα παρὰ τῆς ἀδελφότητος, καὶ οἰκειοποιηθεῖσα ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ φυλάττοντος αὐτὴν ὑποτακτικῶς μοι μακαρίτου Λωροθέου, μὲ τὴν ἀπὸ τοῦ οἰκήματός μου τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος ἔξωσίν του, καὶ τούτου σφράγισιν, καὶ πρότασιν εἰς ἐκεῖνον ὅτι ἡ ἀδελφότης ἀποκριθῇσεται περὶ ταύτης πρὸς ἐμέ, ὅπου ἐκεῖνος ἔλαβεν ἐγγράφως παρ' ἐμοῦ ὅρδινον νὰ τὴν ἐξάξῃ, ἐκ τοῦ μοναστηρίου καὶ κομίσῃ αὐτὴν πρὸς ἐμὲ εἰς τὴν σκόπελον, καὶ περὶ ταύτης εὐρίσκονται παρ' ἐμοῦ ἐγγράφα αὐτόθεν ὅτι φυλάττεται καὶ θέλει μοι παραδοθῇ ἐπανακαμψαντὶ με αὐτόθι. ἡ ἐμὴ λέγων περιουσία ἐξοδευθεῖσα εἰς τὴν τοῦ μοναστηρίου ἀνάγκην, ἥδη κρίνεται εὐλογον παρὰ τῆς ἀδελφότητος ὅτι ὅσοι ἔχασαν καὶ νὰ μὴν ζητοῦν τίποτε, καὶ ὅσοι δὲν ἔχασαν νὰ ἔχωσι τὰ ἑαυτῶν σῶα καὶ ἀνελειπῇ καὶ νὰ παραλάβουνσι καὶ τὰ ἐλησμονηθέντα κρεατοκόπτην καὶ παλιосκέπαρον, ἀπολαμβάνοντες καὶ τὰ ἐνοικιακὰ ἀκαράτια ἐνεκα τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων των. μετὰ τῶν τοιούτων ἐγὼ ἀγαπητὲ κάμνω τὴν παραβολὴν καὶ διὰ τοῦτο ζητῶ τὴν ιδιοκτητόν μοι περιουσίαν διὰ νὰ ζήσω, μίνας ὑστερημένος ταύτης, καὶ μὴ ἔχων ἐνοικιακὰ ἀκαράτια καὶ ἀπολαύσεις, οὐδὲ οἴκημα κατοικῆσεως, οὐδὲ ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνειν. καὶ ἐπειδὴ ἡ ζήτησίς μου εἶναι δικαία, ἃς μὴ δέξῃ συστολὴν τινα ἡ ἀγάπη της, ἀλλ' ἃς παρακινήσῃ τὴν ἀδελφότητα, ὡς ἔχονσα τὸν λόγον καταπειστικὸν διὰ νὰ μὲ δικαιώσῃ ἡ ἀδελφότης μου καὶ παρηγορήσῃ με ἐκ τῆς ιδιοκτητοῦ μοι περιουσίας, ἀποστέλλουσά μοι αὐτὴν ὡς δικαίον μου ἢ τέλος πάντων ἃς μὲ ἀναπαύσῃ μὲ συγκατάβασίν μου, μὲ τὸν τρόπον ὅπου καὶ ἥδη ἐπρότεινον τῷ ἀδελφῷ κυρίῳ εὐτροπίῳ διὰ νὰ προβάλῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἀδελφότητά μοι, ἐπὶ κοινῆς τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου συνάξεως.

μοι σημειοῖ ἡ ἀγάπη της ὅτι τὸ μοναστήριον εὐρίσκεται εἰς ἀνάγκην, καὶ μόλις ἐξοικονομεῖται τὰ τοῦ μοναστηρίου καθημερινὰ ἔξοδα, καὶ τὰ ἄφηνκτα δοσίματα. περὶ τούτου ἀγαπητὲ δὲν εἶναι δικαιολόγημα. διότι ἐξοικονομοῦντες σὺν θεῷ τὰ καθημερινὰ ἔξοδα, δὲν γίνεται ἔλειψις τῶν καθημερινῶν ἀναγκαιῶν. ἐγὼ δὲ ὑστερημένος τῆς ιδιοκτητοῦ μοι περιουσίας, ἔχω ὁστέρησιν κατὰ πάντα τῶν καθημερινῶν αὐτῶν ἀναγκαιῶν, καὶ διὰ τοῦτο ζητῶ τὴν δικαίαν μοι ιδιοκτητοῦν περιουσίαν διὰ νὰ προσφασθῶ εἰς τὴν ὑστέρησίν μου.

καὶ ἂν ἴσως τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου δὲν εὐπορῇ εἰς ἀπολογίαν αὐτοῦ τοῦ δικαίου μοι, ἃς τὸ ἀπολογηθῶσι πρὸς ἐμὲ αὐτὸ τὸ δικαίον μου, δι' ἐγκρίσεως τοῦ μοναστηρίου, οἱ μὲ τὸν ὄγκον τῶν χρυσῶν χρημάτων ἥδη ἐπιστραφέντες, καὶ μὴ καταβαλόντες τι εἰς τὴν τοῦ μοναστηρίου ἀνάγκην, ὥστερ ἅπανα ἡ ἐμὴ περιουσία εἰς τὴν τούτου ἀνάγκην κατηναλώθη καὶ ἔδαπανήθη. ἀνίσως δὲ οἱ τοιοῦτοι δὲν ἔρχονται εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον τῆς τοιαύτης καταβολῆς μὲ τὴν τοῦ

μοναστηρίου ἔγκρισιν, καὶ τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου δὲν εὐπορεῖ εἰς ἀπολογίαν τοῦ δικαίου μοι, ἰδοὺ ὁ εὐκόλος τρόπος, τὸν ὅποιον θέλει προβάλλει ὑμῖν ὁ ἀδελφὸς κύριος εὐτρόπιος, ὡς προεῖπον, διὰ τὰ μὲ ἀναπαύσῃτε οὐκ ἐν χρήμασιν ἀμέσως ἐν τ' αὐτῷ, ἀλλ' ἔτησιως, κατὰ τὸ περικλειόμενον πρὸς αὐτὴν σχέδιον, κατὰ τὸν ἴδιον δηλαδὴ τρόπον ὅπου καὶ οἱ πάντες ἀδελφοὶ κρατοῦσι ἔγγραφα, κατὰ τὸν ὅποιον τρόπον εἶναι ἐκτεθημένα καὶ τὰ ἐν τῷ κιβωτίῳ μοι τῷ ἐν τῇ Πορταΐτῃσι εὐρεθέντα, καὶ ἥδη αὐτόθι σωζόμενα, προεκδιδόμενα πρὸς ἐμὲ ἀπὸ 1821 Ἰανουαρίου 1, τῶν δέκα χιλιάδων γροσίων, διὰ τὰ παύσῃ εἰς τὸ ἐξῆς ἢ μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῆς ἀδελφότητος πᾶσα τοιαύτη ἀλληλογραφία, καὶ ἵνα εἰσαχθῇ ἐν τῇ μεταξὺ ἡμῶν ἢ κατὰ Χριστὸν ἀνέκαθεν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ, πρὸς ὧφελος οὐκ ὀλίγον καὶ τοῦ κοινοῦ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, ὡς κρίνω, ζῶντος μου καὶ μετὰ θάνατόν μου.

εἰδὲ οὐτε κατ' αὐτὸν τὸν εὐκόλον καὶ πρὸς τὸ μοναστήριον, ὠφέλημον τρόπον, δὲν θελήσῃ ἢ ἀδελφότης νὰ καταπεισθῇ μὲ τοὺς ὀρθοὺς λόγους τῆς αὐτῆς παρακινήσεως διὰ τὰ ἔλθῃ εἰς πρᾶξιν καὶ ἐνέργειαν τότε πλεον ἄλλος ὁ λόγος δὲν εἶναι δηλαδὴ ἀδελφικῇ ἀγάπῃ αὐτῆς πρὸς ἐμὲ ἢ ἀνέκαθεν, καὶ μὴ θέλουσα νὰ μ' ἔχῃ ἀδελφόν της ζῶντα καὶ μετὰ θάνατον δὲν ἔρχεται εἰς τὴν τοιαύτην οἰκονομικὴν πρᾶξιν καὶ τότε ἐξάπαντος θέλω γνωρίσει σαφεστέρως τὴν τῆς ἀδελφότητός μου πρὸς ἐμὲ ἐνδόμυχον διάθεσιν.

Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς αὐτὴν ὡς πρὸς ἀδελφὸν ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸν καὶ μένω:
ὅπως αὐτῆς

Τῇ 1 8/βρίου 1833: Ναύπλιον

Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ Ἰβηρίτης

27

Πρὸς τὸν πανοσιώτατον ἀρχιμανδρίτην καὶ ἐπίτροπον τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἰβήρων κ. Θεοδόσιον εὐχετικῶς.

εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος

Πανοσιώτατε ἅγιε ἀρχιμανδρίτα κ. Θεοδόσιε,

Σὲ εὐχομαι ἀπὸ ψυχῆς καὶ καρδίας.

Τὸν σκοπὸν μου μὲ τὸν ὅποιον ἠβουλήθην νὰ γράψω πρὸς τοὺς πατέρας τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου, διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κ. Νικηφόρου, πληροφορεῖσαι ἀπὸ τὸ πρὸς τὴν πανοσιότητά τους γράμμα μου. Ἀπορῶ ἀγαπητέ, πῶς οἱ Πατέρες ἠθέλησαν νὰ φερόντων ἐναντίον τῆς Συνειδήσεώς των πρὸς τὸν κ. Νικηφόρον, καὶ παρεξενεῖσθαι περισσότερον διὰ τὴν πανοσιότητά σου, γνωρίζοντας τὰ αἰσθηματὰ σου, καθὼς καὶ μερικῶν ὅπου σοῦ ὁμοιάζουν, διὰ τὴν νὰ μὴ δώσῃτε νὰ καταλάβουν ἕως τώρα οἱ πατέρες τὴν ἀδικον ἐπιμονὴν ὅπου κάμουν εἰς τὰ δίκαια τοῦ κ. Νικηφόρου καὶ ἐπομένως τὴν ζημίαν καὶ κατηγορίαν ὅπου προξενοῦν εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριόν τους. σπουδάσων μὲ τοὺς ὁμόφρονες εἰς τὰ αἰσθηματὰ σου, διὰ τὰ διορθωθῇ αὕτη ἢ ὑπόθεσις μὲ τὸ μέσον μου, ὅτι δὲν ἀποβλέπω εἰς κανένα ἰντερέσιον, ἀλλὰ σὲ λέγω ὅτι εἶμαι φίλος τοῦ δικαίου, καθὼς καὶ φίλος τῶν πα-

τέρων, καὶ καλοθελήτης τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου, καὶ δὲν ἐπιθυμῶ μῆτε τὴν ζημίαν του, ἀλλ' οὔτε τὴν κατηγορίαν του. Ἔχεις φρόνησιν καὶ κρίσιν καὶ μὴν ἀφήσης αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν νὰ μακραινέσῃ, τόσον μόνον σὲ λέγω καὶ βάθνον τὰ περαιοτέρω. Εὐχομαι τὰ γραφόμενά μου νὰ σοῦ δώσουν ἡλεκτρισμὸν διὰ νὰ συλληκτρισθοῦν καὶ ἄλλοι μαζί σου, ὅτι μὲ κακοφαίνεται Θεοδόσιος νὰ ἐπιτροπεύῃ καὶ Νικηφόρος νὰ ἀδικῇται.

Περιμένων ἀπάντησίν σου, σοὶ εὐχομαι τὰ ἑφετά καὶ σωτήρια

1833. Ὁκτωβρίον 7, ἐν Νανπλίφ:

† δ. . . ἰ Κόριλλος

28

Τοῖς πανοσιωτάτοις ἀγίοις ἐπιτρόποις καὶ λοιποῖς πρεσβυτέροις τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἱβήρων, τοῖς ἐν Χριστῷ μοι καὶ περιποθήτοις ἀδελφοῖς, παναισίως.

Εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος τοῦ ἁθωνος, εἰς τὴν τῶν Ἱβήρων

τὴν ὑμετέραν περιπόθητόν μοι πανοσιότητα ἀδελφικῶς προσκυνῶν ἀσπάζομαι καὶ ἐπερῆδιστα ἐν Κυρίῳ προσαγορεύω.

Πολλάκις ἔγραφα ὑμῖν καὶ οὐδέποτε ἤξιώθην μέχρι σήμερον ἀδελφικῆς ὑμῶν ἀπαντήσεως. γνωρίζω ὅτι πρὸς τὰ λοιπὰ μοι δευνὰ καὶ ἡ στήρησις τῆς μετаноίας μου, προέρεται καὶ τοῦτο ἐξ ἁμαρτιῶν μου.

Πέρουσι κατὰ τὸν Αὔγουστον εἶχον γράψῃ ὑμῖν, περικλείων καὶ τινα γράμματα μου πρὸς τὴν κοινότητα τοῦ ἁγίου ὄρους ἀποτεινόμενα διὰ ἓνα λογαριασμόν μου ἀπὸ γρόσια 16466 ὅπου ἀπέρατῃν εἰς λογαριασμόν αὐτῆς τῆς Κοινότητος τῷ 1821 ἀπὸ ἐξαργυρώσεως πέντε ἀδελφῶν μοι ἀρχιερατικῶν ὁμολογιῶν, ἀπὸ κεφαλαῖα γρόσια δέκα χιλιάδων. οὐσῶν ἐκείνων τῶν ὁμολογιῶν εἰς χεῖρας τῶν ἐν Κ/πόλει ἐπιτρόπων τῆς αὐτῆς κοινότητος, τοῦτε ἡμετέρον συναδελφροῦ κυρίου Ἰλαρίωνος καὶ τοῦ μακαρίτου ἀρχιμανδρίτου Θεοδοσίου Σταυρονικητῆ, καὶ οὐδὲ περὶ τούτου παρ' ὑμῶν καμίαν ἀπάντησιν. ἔμαθον μετὰ ταῦτα τότε καὶ ἀπὸ γράμματος τοῦ παραδελφοῦ μου πανοσιωτάτου ἀρχιμανδρίτου κυρίου Δανιὴλ, ὅπου καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ πανοσιότητα εἶχον γράψῃ ἰδιαίτερος περὶ τούτου, ὅτι ὁ ἡμέτερος συναδελφὸς κύριος Ἰλαρίων ἦλθεν ἀσπάζεσθαι ἀπὸ Θεσσαλονίκης καὶ ἐδιωρίσθη ἐπίτροπος τῆς Κοινότητος αὐθις ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τινος προηγουμένου βατοπαιδινοῦ τοῦνομα Μελχισεδέκ καὶ ὅτι ἐθεώρησε μετὰ τῆς κοινότητος τοὺς παλαιούς λογαριασμούς του καὶ ἔλαβε μίαν ὀλοσφράγιστον ὁμολογίαν δι' αὐτοὺς ἀπὸ γρόσια 18.000. εἶχον μάθει ὁμως ὕστερον ὅτι δι' ἄλλην αὐτὴν τὴν ποσότητα τῶν 18 χιλιάδων γροσίων ἔλαβεν εἰς μετρητὰ γρόσια 6 χιλιάδας καὶ διὰ τὰ λοιπὰ γρόσια 12 χιλιάδας μόνον ὁμολογίαν. καὶ θέλων νὰ μάθω ἐπὶ τίνι ὀνόματι ἔλαβε τὴν τῶν δώδεκα χιλιάδων γροσίων ὁμολογίαν ἔγραφα αὐτόθι εἰς ἡμετέρους ἀδελφούς νὰ μὲ πληροφορήσωσι, καὶ καμίαν ἀπάντησιν

1. Δυσανάγνωστος τίτλος ἀρχιερέως.

περὶ τούτου δὲν ἔλαβον. Ὅθεν βιασθεῖς ἔγραψα ὕστερον αὐτόθι εἰς μὴ συγκοινοβιάτας μοναχοὺς, ἀλλ' εἰς φίλους εἰλικρινεῖς, οἵτινες μὲ ἐπληροφόρησαν μὲ γράμματά των ὅπου ἔλαβον κατ' αὐτὰς ὅτι μόνον 6 χιλ. γροσία ἔλαβεν εἰς μετρητὰ ὁ κύριος Ἰλαρίων διὰ τοὺς λογαριασμοὺς του ἀπὸ τὴν κοινότητα τοῦ ἁγίου ὁρους, διὰ δὲ τὰ λοιπὰ γροσία 12 χιλιάδας ἔλαβεν ὁμολογίαν τότε ὀλοσφράγιστον σὺν τόκῳ ἐπ' ὀνόματι Γερμανοῦ Ἰβηρίτου.

Πληροφορηθεὶς τοῖνυν τὰ διατρέξαντα, εἶπον ἐν ἑαυτῷ ὅτι ὁ κύριος Ἰλαρίων μὴ θέλων ἴσως νὰ φέρῃ ἀνάμνησιν τοῦ ὀνόματός μου εἰς τὴν κοινότητα ἔλαβε ταύτην τὴν ὁμολογίαν ἐπ' ὀνόματι Γερμανοῦ Ἰβηρίτου καὶ ὅτι φαίνεται νὰ τὴν ἔλαβεν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὀσιολογιωτάτου Γέροντος καὶ ἡμετέρου συναδελφοῦ του κυρίου Γερμανοῦ, μὲ σκοπὸν νὰ τὴν ἀφήσῃ αὐτόσε παρὰ τῇ αὐτοῦ ὀσιολογιότητι διὰ νὰ λαμβάνῃ τὸν χρονικὸν τόκον εἰς ἑμὸν βέβαια λογαριασμόν, λαβὼν ἢ ὁσιότης του εἰς λογαριασμόν του τὰ μείναντα εἰς μετρητὰ τὰ γροσία 6.000 ἔξ χιλιάδας.

καὶ ἐπειδὴ τοιουτοτρόπως ἐκατήντησεν ἡ ὁσιότης του αὐτὸν τὸν λογαριασμόν μου καὶ ἔλαβε ταύτην τὴν τῶν δέκα χιλιάδων γροσίον ὁμολογίαν, παρατρέξας μὲ ζημίαν μου οὐκ ὀλίγην τὸν τῶν δέκα τριῶν ἐτῶν τόκον. ἐκείνου τοῦ δικαιούτος μοι ἀπὸ γροσία 10.000 μόνον κεφαλαίον τῶν πέντε αὐλικῶν ὁμολογιῶν συμποσούμενον εἰς γροσία 13.000 καὶ ἔλαβον ὁμολογίαν ἔνεκα μόνον τοῦ κεφαλαίου γροσία δώδεκα χιλιάδων, ἐπ' ὀνόματι τοῦ κυρίου Γερμανοῦ εἰς λογαριασμόν μου, ἀκολουθεῖ κὰν αὕτη ἡ ὁμολογία νὰ ἔλθῃ διὰ τούτῳ τῷ λόγῳ εἰς χεῖρας μου, ὁμοῦ καὶ ὁ ἀπὸ πέρυσι δεδουλευμένος χρονικὸς ταύτης τόκος.

διὰ τοῦτο παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν πανοσιότητα νὰ δεῖξητε κὰν κατὰ τοῦτο τὴν ἀδελφικὴν ὑμῶν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν πείθοντες λόγοις τὸν ἀδελφόν ὀσιολογιώτατον κύριον Γερμανόν, διὰ νὰ παραδώσῃ ὑμῖν, εἰς τὸ κοινὸν δηλ. τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, αὐτὴν τὴν εἰς τὸ ὄνομά μου ὀλοσφράγιστον ὁμολογίαν τῶν δώδεκα χιλιάδων γροσίον, τὴν ὁποίαν παραλαμβάνοντες θέλετε κρατεῖ, ἀντ' ἐμοῦ εἰς τὸ τοῦ μοναστηρίου κοινόν, καὶ νὰ συνάξητε ἀπὸ τὴν κοινότητα τοῦ ἁγίου ὁρους τὸν ἀπὸ πέρυσι δεδουλευμένον χρονικὸν αὐτῆς τόκον, εἰς λογαριασμόν μου. καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλετε μὲ ἀξιῶσει τῆς ἀδελφικῆς ὑμῶν κοινῆς ἀπαντήσεως. δηλωτικῶς τῆς ἀγαθῆς ὑμῶν ὑγείας, καὶ τῆς ἐνεργείας τῶν ροσφραγμένων μου. τὴν ὁποίαν ὑμῶν ἀπάντησιν, ἂν ὀρίζητε, δίδετε τῷ ἐμῷ καλογηρῷ ὀσιολογιωτάτῳ κυρίῳ Γαβριήλ, διὰ νὰ λάβῃ φροντίδα περὶ τῆς εἰς τὰ ὧδε ταύτης ἀποστολῆς ἐσωκλείων αὐτὴν τὰ γράμματά του πρὸς ἐμέ, καθὼς καὶ τὸ παρόν μου πρὸς τὴν αὐτοῦ ὀσιολογιότητα περικλείω διὰ νὰ τὸ ἐνχειρίσῃ ὑμῖν, καὶ μένω:

Τῆς ὑμετέρας περιποθήτου μοι παανοσιότητος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
 Τῇ 27 Νοεμβρίου 1835 καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς
 ἐν Ἀθήναισι Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ Ἰβηρίτης

29

Πανοσιολογιώτατε ἅγιε Χαρτοφύλαξ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἱ-
βήρων ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητὲ ἀδελφε καὶ περιπόνητε κτῆρ Νικηφόρε! Τὴν
πανοσιολογιότητά σου ἀδελφικῶς τοῖς χεῖλεσι κατασπαζόμενοι, ἐπερὶ ἡδίστα
προσαγορευόμενοι σὺν τῷ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντι Χριστῷ μετὰ δὲ τοὺς ἀδελφικοὺς ἡ-
μῶν ἀσπασμούς δηλοποιοῦμεν σοι, ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἀνωμα-
λίας ὁ εἰς Μοσχονήσια ἐπάρχων διωρισμένος ταξειδιώτης συναδελφὸς ἡμῶν προ-
ηγούμενος Γρηγόριος, ἵνα διασώσῃ ἑαυτὸν κατέφυγεν εἰς τὴν νῆσον Σάμον, παρα-
λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοὺς αὐτῷ δεδομένους παρὰ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου
μοναστηριακοὺς ἡμῶν ἱεροὺς θησανρούς. ἐκεῖσε λοιπὸν εἰς Σάμον διατρίβων,
ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὁ πανιερώτατος ἅγιος Σάμον κτῆρ Κέριλλος, ὁ ἥδη
εἰς τὴν ἑλληνικὴν Ἐπικρατίαν μετρωσθεὶς ὅλους τούτους τοὺς θησανρούς συν-
σταμένους εἰς μέρη διαφόρων ἁγίων λειψάνων, ὡς διαλαμβάνονται εἰς ἰδιαιτέ-
ρον ἐνσφράγιστον κατάλογον, συνοδευόμενον ἥδη μὲ τὸ παρόν. ὁ προηγούμε-
νος δὲ μὴ δυνάμενος κατ' ἄλλον τρόπον νὰ λάβῃ ὅπισω παρὰ τῆς πανιερότητός
του ταῦτα, ἠναγκάσθη νὰ ἀναφερθῇ εἰς τὴν τότε ἑκτακτὸν Ἐπιτροπείαν τὴν
κατὰ τὴν Σάμον οὖσαν. ἀλλ' ἡ πανιερότης του ἀποκριθεῖσα εἰς τὴν Ἐπιτροπείαν
τὰς αἰτίας δι' ἃς τὸ ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ προηγούμενου, τὰ κρατεῖ καὶ τὰ
φυλάττει ἕκτοτε ἄχρι τῆς σήμερον, καθὼς ἐκ τῶν ἐσωκλείστων ἐγγράφων τῆς
τε πανιερότητός του, τῆς ἐκτάκτου Ἐπιτροπείας, καὶ τοῦ προηγούμενου θέλει
πληροφορηθῇ.

μετὰ τούτων δὲ τῶν ἁγίων λειψάνων, ἅπερ ἔλαβεν ἐκ τοῦ προηγούμενου
Γρηγορίου, συγχρόνως ἐπῆρε καὶ ὅσα εἴχομεν δεδομένα καὶ πρὸς τὸν κατὰ τὴν
αὐτὴν Σάμον διωρισμένον ταξειδιώτην τὸν ἐκκλησιάρχην πατᾶ Διονύσιον Σά-
μου, καθὼς ὁ αὐτὸς πατᾶ Διονύσιος μῆς ἔγραψε πρὸ πολλοῦ μὲ γράμμα του, τὸ
ὁποῖον εὐρίσκόμενον μετὰ τῶν χειρογράφων τοῦ μακαρίτου Ὁνοφρίου παρέ-
πεσε, καὶ δὲν τὸ ἔχομεν νὰ σοὶ τὸ πέμπωμεν πρὸς πληροφορίαν σου.

ἔχοντες δὲ πρὸ πολλοῦ σκοπὸν νὰ ἀποστείλωμεν κανένα τῶν συναδελφῶν
ἡμῶν, ἵνα λάβῃ αὐτὰ παρὰ τῆς αὐτοῦ πανιερότητός του, καὶ ἀποκομίσῃ εἰς τὴν
καθ' ἡμᾶς ἱερὰν Μονὴν δὲν εὐκολύνθημεν, ἐμποδισθέντες ἀπὸ ἄλλους οὐσιωδε-
στέρους περισπασμούς. ὅθεν ταῦτα πάντα τὰ μοναστηριακὰ ἡμῶν ἅγια λείψανα
εὐρίσκονται ἄχρι τῆς σήμερον εἰς χεῖρας τῆς πανιερότητός του, πρὸς τὸν ὁποῖον
γράφοντες ἥδη εὐχαριστήριον γράμμα διὰ τὴν περὶ αὐτὰ εἰδειχθεῖσαν ἐκ μέρους
του ἀρχιερατικὴν Πρόνοιαν, στέλλοντες δὲ ὡς ἔφημεν, καὶ κατάλογον τούτων
ἀπάντων πρὸς τὴν πανοσιολογιότητα. εὐχόμεθά σε ἀπὸ καρδίας ὅπως τὰ ἐγγρα-
φα ταῦτα παραλαβὼν, μεταχειρισθῇς τοὺς καταλλήλους τρόπους, καὶ παραλά-
βης παρὰ τῆς πανιερότητός του διὰ κατάλογον τοὺς μοναστηριακοὺς ἡμῶν αὐ-
τοὺς θησανρούς, τοὺς ὁποίους μετὰ τὴν παραλαβὴν σφραγίσας ἀσφαλῶς θέλεις
μᾶς τοὺς ἀποστείλῃς μὲ κανένα τῶν γνωστῶν πρὸς τὴν πανοσιολογιότητά σου,
πλοίων, τὰ ὁποῖα συγχράζουσιν ἐνταῦθα ἕνεκα ξυλικῆς.

ἐπὶ τούτοις δηλοποιοῦμεν πρὸς τὴν πανοσιολογιότητά σου ὅτι ἀπὸ τινος Δοχειαρίτου ταξειδιδώτον ὄντος κατὰ τὴν Γαστὸν, ἐπληροφορήθημεν, πῶς ὁ ἐκεῖσε διατελὼν Διοικητής, ὅστις ὑπάρχει εἰς τῶν...¹ πελοποννησίον, οὐκ οἶδομεν ὅπως ἐπῆρε καὶ ἡ...² τὰ ὅσα μοναστηριακά ἄγια λείψανα εἶχονεν δεδομένα πρὸς τὸν κατὰ τὸ ἐκεῖσε μοναστηριακὸν ἡμῶν μετόχιον διωρισμένον ταξειδιώτην προηγούμενον Κάλλιστον, καὶ ὡς μᾶς εἶπεν ὁ αὐτὸς Δοχειαρίτης, ὀλίγος καιρὸς εἶναι καθ' ὃν τὰ ἐπῆρε. καὶ δὲν μᾶς γράφει καὶ ὁ Κάλλιστος διὰ ποίαν αἰτίαν τοῦ τὰ ἐπῆρε, ἀλλὰ μόνον διὰ στόματος τοῦ Δοχειαρίτου μᾶς δίδει ταύτην τὴν εἰδήσιν. ἀξιοῦμεν ὅμως καὶ περὶ τούτων τὴν σὴν πανοσιολογιότητα νὰ μεταχειρισθῇς οὐδ' οἷδας δυνατοὺς τρόπους διὰ νὰ τὰ παραλάβῃς καὶ ἀσφαλῶς ἀποστείλῃς εἰς τὴν ἱερὰν ἡμῶν Μονήν.

Τελευταῖον δηλοποιοῦμεν σοι καὶ περὶ ἐνὸς ἀρχιερέως Ἐλασσῶνος, ὅστις κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἀνωμαλίαν ἐλθὼν διέτριβεν ἐνταῦθα εἰς ἄγιον ὄρος ἐφ' ἱκανὸν καιρόν. μὴ ἔχων δὲ ἀρχιερατικά ἱερὰ ἄμφια κατὰ παράκλησίν του τῇ ἐδώκαμεν μίαν ἀρχιερατικὴν στολὴν συνισταμένην ἀπὸ στιχάριον, ἐπιτραχήλιον, περιζώνιον, ἐπιμάνικα, σάκκον καὶ ὁμόφορον, καὶ μὲ αὐτὴν περιφερόμενος εἰς κελλεῖα, σκήτας καὶ εἰς Μοναστήρια ἐλειτουργεῖ, ἐξοικονομούμενος εἰς τὴν πτωχείαν του, ἀλλ' ἡ πανιερότης ἀηδῶς φερόμενος καὶ ἀχαριστήσας εἰς τὴν τῆς Μονῆς ἡμῶν συμπάθειαν, κορυφίως ἀνεχώρησεν ἀπὸ τοῦ ἁγίου ὄρους, καὶ ἦλθεν αὐτὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα, παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ὅλην ταύτην τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν καὶ ποῦ ἕως τῶρα διατρίβει δὲν γνωρίζομεν. ἀφοσιούμεν λοιπὸν εἰς τὴν ἀδελφικὴν αὐτῆς μέριμναν καὶ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν εὐχόμενοι ὅπως δι' ἐσχήμου τρόπου ἐξοικονομήσῃς αὐτὴν, ὅπως μὴ ἀδικηθῇ ἡ ἱερὰ ἡμῶν Μονή.

Ταῦτα εὐχετικῶς:

Τῇ 27 Ἀπριλίον 1836

30

Σ χ ε δ ι ο ν

Πανοσιολογιώτατε χαρτοφύλαξ καὶ ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητὲ ἀδελφὲ κύριε Νικηφόρε, Ἰβηρίτα, τὴν περιπόθητον ἡμῖν πανοσιολογιότητά της ἀδελφικῶς ἀσπαζόμενοι ὑπερήδιστα ἐν Κυρίῳ προσαγορεύομεν καὶ τῇ δηλοποιοῦμεν ὅτι ἐλάβομεν τὸ ἀπὸ 1 τοῦ αὐτοῦ ἀδελφικόν της γράμμα, ἔχον ἐσώκλειστον καὶ τὸ πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ 20 τοῦ προπαρελθόντος φεβρουαρίου ἐκδομένον, γράμμα τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου πρώην Σάμον κυρίου Κυρίλλου ἀποκριτικὸν εἰς τὸ ἀπὸ 1836, ἀπριλίον 25, πρὸς τὴν αὐτοῦ πανιερότητα ἡμέτερον μοναστηριακόν, μὲ τὸν εἰς τὰ ὧδε αὐτόθεν ἐρχομὸν τοῦ ἡμετέρου συναδελφοῦ ἐν ἱερομονάχοις κυρίου πολυκάρπου, παραλαβόντες παρὰ τοῦ ἰδίου καὶ τὰ παρ' αὐτῆς σταλθέντα ἡμῖν, ὑπὸ σφραγίδα της, τέσσαρα κιβώτια, τὸ μὲν δύο ἀργυρά, τὸ δὲ γ' τενεκεδέσιον καὶ τὸ δ' εἰς σχῆμα βιβλίον, μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς

1. Δυσανάνγνωστον.

2. Δυσανάνγνωστον.

τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου ἁγίων λειψάνων, τῶν εἰς χεῖρας τῆς πανιερότητός του εἰρισκομένον, τὰ ὅποια ταῦτα ὄντα ἐν αὐτοῖς τοῖς κιβωτίοις παρῆλθεν ἡ αὐτοῦ πανιερότης εἰς τὴν Σάμον παρὰ τῶν ἐκεῖσε ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς τῶν ἐλλήνων ἐπαναστάσεως εὐρεθέντων ἡμετέρων συναδελφῶν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου ταξιειδιωτῶν. εἶδομεν ἐπομένως καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς σημείωσίν της, ὅτι ἔνεκα ἐξόδων γεγονότων δῆθεν παρὰ τῆς αὐτοῦ πανιερότητος εἰς τὴν μετὰ ταῦτα ἀπὸ Σάμου μετακόμησιν αὐτῶν εἰς τὰ αὐτόθι, ἀντὶ τοῦ παρὰ τῆς πανιερότητός του ζητηθέντος παρ' ἡμῶν κρεμαστοῦ ὥρολογίου, ὥς μὴ ἐχόντων ἡμῶν τοιοῦτον ἀποστεῖλαι τῇ πανιερότητί του, ἡ πανοσιολογίότης της ἐπρότεινε νὰ δώσῃ τῇ αὐτοῦ πανιερότητι τὸ ὅπερ εὐρίσκεται εἰς τὰ ὧδε παρὰ τῷ καλογίρῳ της ἐν ἱερομονάχοις κυρίῳ Παρθενίῳ ἐδικόν της ὥρολόγιον πεστακτῶν, κροῦον ὥρας, τέταρτα, ἔχον καὶ ἐξυπνητήριον. προκρίνασα ἀπὸ ζήλου της πρὸς τὴν ἱερὰν αὐτῆς μετάνοιαν τὴν ἱερὰν ἡμῶν μονὴν νὰ στερηθῇ, ὥς γράφει ἡμῖν, διὰ τὴν τῶν αὐτῶν ἁγίων λειψάνων παραλαβὴν. καὶ ἔνεκα τῇ ἀποκρινόμεθα, ὅτι αὐτὸ τὸ ὥρολόγιον, καίτοι λογιζόμενον ἐδικόν της, δὲν ἔχει ὅμως καὶ τὴν ἄδειαν νὰ τὸ ἀποξενώσῃ ἐκ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μονῆς, διότι ὁ μακαρίτης ἐκεῖνος συναδελφός ἡμῶν ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος ἐδωρήσατο μὲν αὐτὸ πρὸς αὐτὴν ἐν καιρῷ τῆς ἀποβιώσεώς του τῷ 1820 κατὰ Δεκέμβριον, ἀλλὰ κατὰ τὴν παρ' ἡμῖν σωζομένην διαθήκην του, διορίζει νὰ τὸ ἔχῃ ἡ πανοσιολογίότης της ἐφ' ὅρου ζωῆς της, καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσίν της νὰ μένῃ πάλιν ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμῶν μονῇ. διὰ τοῦτο, καὶ ἐν τῇ παρελθούσῃ δευρῇ ἐκείνῃ περιστάσει ἐκποιήσαντες, διὰ τὴν τῆς μονῆς ταύτης ἀνάγκην, καὶ ἄλλα πράγματα καὶ πολὺτιμα εἶδη, καὶ ὅσα τοιαῦτα κρεμαστὰ καὶ πεστακτάδες ὥρολόγια καὶ ἐξυπνητήρια εἶχε καὶ τὸ κοινόν τοῦ μοναστηρίου, καὶ ἰδιαίτερος οἱ ἀδελφοί, αὐτὸ τὸ λογιζόμενον ἰδικόν της δὲν ἐκποιήθῃ μὲν, ἀλλὰ παρελήφθῃ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ της, παρὰ τοῦ ρηθέντος καλογίρου της Παρθενίου ἱερομονάχου, καὶ ἐδόθῃ τῷ τοῦ μοναστηρίου τυπικάρῳ καὶ ἐκκλησιάρχῳ, ἵνα ἔχῃ αὐτὸ εἰς χρῆσίν του, διὰ τὴν τῶν τοιούτων ἄλλων ἔλλειψιν, ὥς ἐκποιηθέντων, ἔνεκα τῆς ἀναγκαίας ὥρας της ἐν τῷ κοινῷ καθολικῷ ἱερῷ ναῷ ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας. παραλαβόντες δὲ ᾗθι ταῦτα τὰ τέσσαρα κιβώτια μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ἁγίων λειψάνων ὑπὸ σφραγίδα της, ὥς προείπομεν, κατὰ τὸν δὲν τῇ προστεείλαμεν κατ'ἀλογον, ἐκτὸς τοῦ ἐνὸς μέρους τοῦ ἁγίου χαραλάμπους, καὶ τοῦ στανροῦ μετὰ τοῦ τιμίου ξύλου, ἐγκεκκοσμημένου καὶ διὰ μαργαρίτων, ἰδοὺ τῇ ἀποστέλλομεν αὐτὸ τὸ ὥρολόγιον, ἐπειδὴ καὶ ἔφθασε νὰ τὸ ὑποσχεθῇ, διὰ νὰ προσφερθῇ τῇ αὐτοῦ πανιερότητι, ἐκ μέρους μᾶλλον τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, ὥς μοναστηριακὸν εἶδος καὶ οὐχὶ κατὰ πάντα ἐδικόν της.

καὶ διὰ τὸ ἐλλείπον ἐκ τῶν ἁγίων λειψάνων μέρος τοῦ ἁγίου χαραλάμπους, διὰ τὸ ὅποιον γράφει ἡμῖν καὶ ἡ αὐτοῦ πανιερότης μὲ αὐτὸ τὸ ἀπὸ 20 φεβρουαρίου πρὸς ἡμᾶς γράμμα, ὅτι ἔχονσα αὐτὸ εἰς ἐγκόλπιον μετὰ ἁγίων λειψάνων ἐκ

τῶν τεσσαράκοντα μαρτύρων τῆς τοῦ ξηροποτάμου μονῆς τῷ 1835, κατὰ Σεπτέμβριον, καὶ νὰ τὸ ζητήσωμεν παρὰ τῶν ξηροποταμινῶν, τῇ δημοποιοῦμεν ὅτι ἅμα λαβόντες τὸ γράμμα τῆς σεβασμιότητός του ἀποστείλαντες ἐπὶ τῆς εἰς τὴν τοῦ ξηροποτάμου, καὶ ζητήσαντες τοῦτο τὸ ἐλάβωμεν.

περὶ δὲ τοῦ κρατηθέντος παρὰ τῆς πανιερότητός του ἐγκεκοσμημένου σταυροῦ, τοῦ ἔχοντος καὶ τίμιον ξύλον, ἀπορήσαμεν ἅπαντες πῶς ἐσυγκατένευσεν ἡ πανοσιολογιότης της, ἄνευ κοινῆς ἡμῶν γνώμης, νὰ ἐνδύσῃ εἰς τὸ νὰ τὸν κρατήσῃ ἡ αὐτοῦ πανιερότης. διὸ πρὶν παραδῶσῃ τὸ ὥρολόγιον πρὸς τὴν αὐτοῦ πανιερότητα, θέλει ζητήσῃ καὶ λάβῃ αὐτὸν τὸν παρὰ τῆς πανιερότητός του κρατηθέντα μετὰ τιμίον ξύλου σταυρόν, καὶ οὕτω νὰ παραδῶσῃ τὸ ὥρολόγιον διὰ τὸ ὁποῖον εὐηρεστήθῃ ἡ αὐτοῦ πανιερότης νὰ παραδῶσῃ ἤδη εἰς ἡμᾶς. δι' αὐτῆς ἄνευ τινὸς ἐλλείψεως καὶ κρατήσεως τοῦ μετὰ τιμίον ξύλου σταυροῦ, ὅλα ἐκεῖνα τὰ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου ἅγια λείψανα, ἅτινα ἀνίσως παρέδιδον εἰς τὴν Σάμον τῷ 1830, τοῖς ἐκεῖ ἡμετέροις συναδελφοῖς, παρ' ὧν παρέλαβε ταῦτα, κατὰ τὴν πρὸς τὴν πανιερότητά του πρόσκλησιν τοῦ τότε ἐκτάκτου τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως Διοικητοῦ κυρίου Ἰωάννου Κωλέττου, χωρὶς νὰ προβάλλῃ διαφόρους προφάσεις, ἤθελε παραδῶσῃ αὐτὰ ἀνεξόδως, καὶ νὰ μὴ καταντήσῃ διὰ νὰ στερηθῶμεν ἤδη αὐτὸ τὸ ὥρολόγιον, λογιζόμενον μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐδικόν της, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀποβίωσίν της, ὡς προείπομεν, τοῦ κοινοῦ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μονῆς εἶδος. διὰ τοῦτο καὶ δὲν εἴμεθα γνώμης νὰ τὸ παραδῶσῃ τῇ πανιερότητί του, ἄνευ πρῶτον, χωρὶς ἄλλο, δὲν λάβῃ τὸν μετὰ τιμίον ξύλου σταυρόν, τὸν ὁποῖον παραλαβοῦσα δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλει φροντίσει νὰ ἀποστείλῃ ἡμῖν μὲ πρῶτην διὰ τὰ ὧδε ἀσφαλῆ εὐκαιρίαν.

περὶ δὲ τῆς ἀγρυροκεκοσμημένης εἰκόνης τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου, μὲ τὸ νὰ γράφῃ ἡμῖν ἡ αὐτοῦ πανιερότης ὅτι δὲν τὴν παρέλαβε παρὰ τοῦ ἡμετέρου συναδελφοῦ ἐκκλησιαρχοῦ κυρίου Λιονυσίου, καὶ νὰ ἀγροικηθῶμεν μ' ἐκεῖνον, ἐγράψαμεν κατ' αὐτὰς πρὸς τὴν πανοσιότητά του εἰς τὴν Σάμον, καὶ ὁποῖαν ἀπάντησιν λάβωμεν παρ' ἐκεῖνον, δὲν θέλομεν λείψαι νὰ τὴν κοινοποιήσωμεν πρὸς αὐτὴν εἰς εἰδοποίησίν της. καὶ ταῦτα μὲν ἀδελφικῶς, τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἴησαν θεόθεν ὅ,τι πλεῖστα ὑγιεινὰ καὶ σωτηριωδέστατα.

Τῇ 20 Ἀπριλίου 1839. ἅγιον ὄρος

† οἱ ἐπίτροποι τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς τῶν Ἰβήρων Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος προηγούμενος, Ἰωαννίκιος καὶ ἅπαντες οἱ σὺν ἡμῖν ἐν Χριστῷ σοὶ ἀδελφοί.

31

Τὴν περιπόθητόν μοι ὀσιολογιότητά της ἐν Κυρίῳ ὑπερήδηστα προσαγορεύω.

Εἶδον τὴν κοινὴν ἀξίωσιν τῆς ἀδελφότητος, καὶ τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ ἀδελφοῦ ἁγίου ἀρχιμανδρίτου κυρίου Θεοδοσίου περὶ τῆς παραλαβῆς τῶν παρὰ τοῦ ἁγίου

πρώην Σάμου μοναστηριακῶν ἁγίων λειψάνων, ὅτι ἔξω τὴν ἀντιμισθίαν παρὰ τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου περὶ τούτου, καὶ ὅτι νέος κτήτωρ τῆς μονῆς θέλω λογισθῇ ὡς ὁ κύριος Θεοδόσιος μοι γράφει.

καὶ πρὶν ταύτης τῆς ἀξιώσεως τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς ἰδιαίτερας τοῦ ἀδελφοῦ, κατὰ τὸν ὃν τρέφω ζῆλον εἰς τὴν ἱεράν μοι μετάνοιαν, διαφόρως διανεργηθεὶς δι' εὐχῶν τῶν ἀδελφῶν, κατόρθωσα καὶ παρέλαβον ταῦτα τὰ ἅγια λείψανα παρὰ τῆς πανιερότητός του τῇ 20 τοῦ παρελθόντος φεβρουαρίου, καὶ ἄνεν τῆς ἐγχειρίσεως τοῦ παρ' ἐμοῦ ὑπόσχεθέντος ὠρολογίου, μὲ μόνην ὑπόσχεσίν μου, ὅτι στελλομένοι μοι αὐτόθεν τοῦ ὠρολογίου, θέλει δοθῇ παρ' ἐμοῦ πρὸς τὴν πανιερότητα του, δόντος μου λόγον τιμῆς καὶ ὑπόσχεσιν ἔμπροσθεν καὶ ἄλλων τινῶν ὑποκειμένων, καὶ εὐρίσκονται ἤδη ταῦτα τὰ ἅγια λείψανα παρ' ἐμοῦ ἔκτοτε πεφυλαγμένα, ὅντα εἰς 4 κιβώτια, τὰ 2 ἀργυρά, τὸ γ' τενεκεδένιο, καὶ τὸ δ' εἰς σχῆμα βιβλίου ἔχον τὴν δεξιὰν τιμίαν χεῖρα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου, διὰ τὰ σταλῶσιν αὐτόθι εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοὺς τρόπους δὲ οὓς ἐμετεχειρίσθην διὰ τὰ λάβω παρὰ τῆς πανιερότητός του, ἄλλοτε στέλλων ταῦτα εἰς τὸ μοναστήριον θέλω καθιστοῦρῃ αὐτοὺς πρὸς τὴν ἀδελφότητα, ἣτις ἀναμφιβόλως, κατὰ τὸν ἐμὸν πρὸς τὸ μοναστήριον ζῆλον, θέλει ἀποδείξει μὲ ἀδελφικὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην καὶ συμπάθειαν καὶ ἀποπεράτωσιν τῆς ὑποθέσεώς μου. τῆς ὁποίας τὴν ἔκβασιν ἐλπίζω καὶ ἀποφασισμένην, καὶ τὰ εἶναι καθ' ὁδόν, ὡς προεῖπον ἀδελφὸς ἀπεσταλμένος ἢ ἀποκριτικὸν καὶ δηλωτικὸν τῆς γνώμης τῶν ἀδελφῶν γράμματα.

ἐνῶ ἦτον τὰ ἐλθῇ εἰς τὰ ὧδε ὁ Γερο Πορφύριος, διατὶ τὰ μὴ γίνῃ ἀπόφασις τῆς ἀδελφότητος, εἰς τὸ τὰ μοι σταλθῇ δι' αὐτοῦ ἢ τῶν 25 χιλιάδων γροσίων ὁμολογία; ἢ τὰ μὴ σταλθῶσι δηλωτικά ὅτι δὲν παραδέχεται ἡ ἀδελφότης τὰ γραφόμενά μου; ἀλλ' ἀνίσως γίνῃ συγκατάθεσις τὰ μοι σταλθῇ ἡ ὁμολογία, τὰ εἶναι ἀνάγκη τὰ σταλθῇ ἄλλος ἀδελφός; καὶ ἐκ τούτου συμπεραίνεται, ὅτι ὅποιος δὲν θέλει τὰ ζυμώσῃ πέντε ἡμέρες κοσκινίζει. ὡς τόνον ὅπως ὀρίζουν οἱ ἀδελφοὶ ἅς ἀποφασίσωσιν, καὶ ὁ Νικηφόρος μένει πάλιν ὁ αὐτός. τὸ συμφερότερον ὁμοῦς εἶναι τοῦ μοναστηρίου τὰ ἀναπαύσῃ τὸν Νικηφόρον.

Τῇ 10 Ἰουνίου 1839

ἐν Ἀθήναις

ὅλως αὐτῆς

Νικηφόρος Χαρτ. Ἰβηρίτης

32

Πρὸς τὸν ὁσιολογιώτατον Γέροντα καὶ Γραμματέα τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἱβήρων κύριον Γαβριὴλ τὸν λίαν μοι ἐν Χριστῷ περιπόθητον, παλαισίως εἰς τὸ ἅγιον ὄρος τοῦ Ἀθωνος εἰς τὴν τῶν Ἱβήρων

Τὴν περιπόθητόν μοι ὁσιολογιώτητά της ἐν κυρίῳ ἀσπαζόμενος ὑπερῆδη-στα προσαγορεύω.

Τῇ 5 τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου ἔλαβον τὸ ἀπὸ 9 τοῦ προπαραελθόντος Ἰουνίου γράμμα της, ἔχον ἐσώκλειστον καὶ τὸ πρὸς τὸν κύριον Γκαρπολᾶν δόλμπιον τυπογράφον, ὅπερ καὶ εὐθὺς παρέδωκα τῇ εὐγενεῖά του.

τῇ δὲ 15 τοῦ αὐτοῦ Ἰουλίου ἔλαβον καὶ τὸ ἀπὸ 6 τοῦ αὐτοῦ ἕτερον γράμμα της, ἔχον ἐσώκλειστον ἀθῆς καὶ πρὸς τὸν ἴδιον κ. Γκαρπολᾶν, τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὸ εὐθὺς παρέδωκα τῷ ἰδίῳ.

Ἐξ αὐτῶν τῶν γραμμάτων της πληροφορηθεὶς τὰ τῆς ὕλης της λίαν ἐχάρον, εἶδον καὶ τὰ σημειούμενά της. ἔλαβον εὐχαρίστησιν ὅτι ἐλάβετε τὰ ἀπὸ 10 Ἰουνίου γράμματά μου καὶ ὅτι ἐνεχείρησε τὰ πρὸς αὐτὴν ἐσώκλειστά μου, ὁμοῦ καὶ τὸ πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου. καὶ ἀνίσως δὲν μοὶ ἀπεκριθῇ τὸ τοῦ μοναστηρίου κοινὸν νὰ μοὶ εἴπῃ τὴν εὐχαρίστησίν του, διὰ τὴν εἰδοποίησίν μου ἔνεκα τῆς παραλαβῆς καὶ ἀπολυτρώσεως τῶν εἰς χεῖρας τοῦ ἁγίου πρώην Σάμου ἐνδικομένων τοσούτων καὶ τοιούτων ἁγίων λειψάνων τοῦ μοναστηρίου, τοῦτο δὲν παρατηρεῖται παντελῶς, ὅτι ἴσως οἱ ἀδελφοὶ δὲν λαμβάνουν εὐκαιρίαν νὰ συνέλθωσι καὶ νὰ ἀποκριθῶσι. καθὼς ἀπὸ 8/βρίου τοῦ 1838 μόλις τῇ 13 Ἀπριλίου ἔλαβον εὐκαιρίαν καὶ μοὶ ἀπεκριθῆσαν εἰς ἐκεῖνα τὰ ἀπὸ 18/βρίου γράμματά μου. καὶ καθὼς ἀπὸ 13 Ἀπριλίου ἕως σήμερον εἰς διάστημα περίπου τῶν τεσσάρων μηνῶν, ἐν ᾧ μάλιστα ἔλεγον, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου χαριζομένης ἡμῶν εὐκαιρίας θέλομεν σκεφθῇ περὶ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς ὑποθέσεώς μου, καὶ αὐτῶν καὶ ἐμοῦ ἡσυχίαν. δὲν ἔλαβον εὐκαιρίαν. ἴσως τοῦντεῦθεν ὡς παρερχομένων τῶν κυνικῶν κανυμάτων λάβωσιν εὐκαιρίαν καὶ μοὶ ἀποκριθῶσι.

ἤδη μάλιστα λαμβάνοντες ταῦτα τὰ ἅγια λείψανα, καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν, ἣν εἶχον δώσει τῷ πρώην Ἐλασσώνος καὶ νῦν Αἰγίνης στελλόμενα ταῦτα παρ' ἐμοῦ διὰ τοῦ ὁσιωτάτου Γέροντος Μακρυγιάννου κυρίου Πορφυρίου, καὶ τὰ πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ μοναστηρίου ἐσώκλειστα γράμματά του, διὰ τῆς ὁσιότητός της. διὰ τῶν ὁποίων τὴν παραλαβὴν ἀνίσως ἀθῆς δὲν λάβωσι εὐκαιρίαν νὰ μοὶ φανερώσουν, ἢ ἀγάπῃ της παρακαλῶ μὲ πρῶτον νὰ μοὶ σημειώσῃ τὸ αὐτόθι φθάσημον τοῦ κυρίου Πορφυρίου, καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν παράδοσιν τῶν πρὸς τὸ μοναστήριον γραμμάτων μου, καὶ ἡ πανοσιότης των ὅταν λάβωσιν εὐκαιρίαν ἅς μοὶ ἀποκριθῶσι.

ἅς ἐγχειρήσῃ καὶ τὰ πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς γράμματα, ἀποστέλλουσα καὶ τὸ πρὸς τὸν κύριον Σκοῦρτον, σφραγίζουσα αὐτὸ μετὰ τὴν ἀνάγνωσίν της. ὅχι ὁμῶς μὲ χαλκέα διὰ νὰ μὴ χαθῇ καὶ αὐτὸ, καὶ ἀνίσως ἔως ἡδὴ δὲν τῇ ἔστειλεν ὁ αὐτὸς Σκοῦρτος τὸ πατριαρχικὸν ἐκεῖνο ἔγγραφο διὰ νὰ μοὶ τὸ στείλῃ, ἡδὴ ἀπ' οὗ τῷ γράφῳ ἐκ δευτέρου ἴσως τῇ τὸ στείλῃ, ὅπερ λαμβάνουσα παρακαλῶ νὰ μοὶ τὸ στείλῃ μὲ πρώτην εὐκαιρίαν.

μοὶ σημειοῖ ὅτι τὰ μικρὰ βολίνια, τὰ ὁποῖα ἔχω νὰ τῇ στείλω νὰ εἶναι ἐνὸς χρώματος ἐρυθρά. καὶ φαίνεται μὲ τὸ νὰ εὐρίσκηται εἰς ὀθωμανικὸν κράτος καὶ τοῦτον ἢ σημαία εἶναι ἐρυθρά, διὰ τοῦτο θέλει καὶ τὰ βολίνια νὰ εἶναι ἐρυθρά. πλὴν καὶ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος μ' ὄλον ὅτι ἔχει ἐρυθρὰν σημαίαν, ὑφώνει ὁμοῦ καὶ ὄλον τῶν φιλικῶν ἄλλων δυνάμεων σημαίας μὲ διάφορα χρώματα καὶ μάλιστα τὰ σηναίλα, καθὼς καὶ ἡδὴ αὐτομολήσας ὁ Σουλτανικὸς, αὐτὸς στόλος εἰς τὴν κυριό-

τητα τοῦ μεχμὲτ ἀλλή, ἔχει ὅλας τὰς σημαίας μὲ διάφορα χρώματα ἔνδον τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπὸ 33 κομάτια, τὰ 2 τετράκροτα, τὰ 7 δίκροτα, τὰ 12 φρεγάτες, τὰ 6 κορβέτας, τὰ 2 ἀτμοκίνητα, τὰ 2 βρίκια, καὶ τὰ δύο κότερα. διὰ τὰ ὅποια ὁ νέος Σουλτάνος καὶ ὅλη ἡ Πόρτα ἀναστενάζει ὅτι τὰ στερήθῃ καὶ ὁ μεχμὲτ ἀλλῆς ἐντροφῇ καὶ εὐφραίνεται διὰ τὴν αὐτομολίαν τοσούτου στόλου. Τὰ μεγάλα βολύνια εἶναι ἐνὸς χρώματος ἐρυθρὰ καὶ μάλιστα τὰ φεύτικα καὶ οὐτιδανὰ, τὰ δὲ ἀπὸ γαλλίαν καὶ ἀγγλίαν ἐρχόμενα καὶ τὰ μεγαλύτερα καὶ τὰ μικροῦτιστα εἶναι διαφόρων χρωμάτων. μόνον τὰ πλέον μεγάλα ὡς γρόσια ὀθωμανικὰ καὶ ἄλλα μεγαλύτερα εἶτε γαλλικὰ εἶτε ἀγγλικὰ εἶναι ἐνὸς χρώματος ἐρυθρὰ καὶ μένω.

Τῇ 1 Αὐγούστου 1839
ἐν Ἀθήναις

ὁλως αὐτῆς
Νικ. Χαρτ. Ἰβηρίτης

33

καὶ αὐθις

Ἔλαβον καὶ τὸ ἰδιαίτερόν της ἀπὸ 2 τοῦ παρελθόντος σεπτεμβρίου σημειωμένον, καὶ εἶδον τὰ ὅσα μοι σημειοῖ ἄπερ ἔμαθεν αὐτόθι περὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ Σατράπου μεχμὲτ ἀλλῆ, καὶ ὡς περιέχον τοιαύτας πολιτικὰς σημειώσεις της παρέδωκα τῷ πνρὶ, διὰ νὰ μὴν εὐρίσκῃται παρ' ἐμοί, ὅτι ἀφ' οὗ δὲν ἔρχομαι εἰς τοιαύτας πολιτικὰς ὑποθέσεις νὰ ἐρευνῶ, οὐδὲ τοιαῦτα ἐγγράφα θέλω νὰ εἶναι παρ' ἐμοί.

Εἰς αὐτὸ τὸ ἰδιαίτερόν της εἶδον καὶ τὴν σημείωσίν της ὅτι ἔλαβε πληροφορίας παρὰ τοῦ Γερο Πορφυρίου περὶ τῆς ἐν ἡσυχίᾳ ἐνταῦθα διαμονῆς μου καὶ φιλαναγνώσεώς μου ἱερῶν βιβλίων. μ' ἐντρύφῃσιν δηλαδὴ φιλησυχίας, καὶ περὶ ταύτης τῆς συμφήσεως της τῇ ἀποκρίνομαι. ὅτι ὁπόταν εἴμην εἰς θέσιν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, δὲν εἶχον μὲν τὴν ἦν ἔχω ἤδη ἡσυχίαν, πλην περισσώτερα ἦτον ἡ εὐαρέστησίς μου ὅτι ἐκτὸς τῆς ἀπολαβῆς ἀπὸ 200 δραχμῶν μισθοδοσίας εἰς ἕκαστον μῆνα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξοικονόμουν τὰ καθημερινὰ μοι ἔξοδα, εἰς ἐνοίκιον κατοικίσεώς μου, καὶ μισθοδοσίαν μηνιαίαν ὑπηρετούντων μοι καὶ ἔξοδα τροφῆς καὶ ἄλλα παραπλήσια, καὶ ἤδη μετὰ τὴν παῦσιν αὐτῆς τῆς ἐπιτροπῆς εὐαρεστηθεῖσα ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις μοι ἐχορήγησε μηνιαίαν σύνταξιν (ζαλονβάναν) ἀπὸ δραχμῶν 100 τὸν μῆνα διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας μου καὶ διὰ τὰ γηρατειά μοι, ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, καὶ αὐτὰ δὲν μοι ἐξαρκοῦν εἰς τὰ καθημερινὰ μοι ἔξοδα, διὰ τὴν ἐνταῦθα ἐν τῇ πρωτευούσῃ Β. καθέδρᾳ τῶν πραγμάτων ἀκρίβειαν, καὶ στεροῦμαι τῆς ἀνηκούσης μοι ἀναπαύσεως, ἐκτὸς τοίνυν τῆς ἀπολαβῆς τῶν κατὰ μῆνα 200 δραχμῶν, ἐδηρεστοῦμην ὅτι εὐρισκόμην εἰς κοινὴν ὑπηρεσίαν (στοχαζόμενος ὅτι ὡς κοινὰ ὑπηρεσίαι καὶ ἐργασίαι εἶναι ἱεραὶ, κατὰ τὸ ρητὸν ὅτι ὁ δουλεύων ἐν τῇ κοινῇ τῷ Θεῷ δουλεύει, καὶ κατὰ τὸ ρητὸν τοῦ θείου Παύλου πᾶς ὁ ποιῶν τὸ ἔργον τοῦ

θεοῦ ἀμελῶς ἐπικατάρατος) δουλεύων καὶ ὑπηρετῶν τῷ Θεῷ. καὶ μάλιστα μὲ τὸ νὰ ἐσύγκειτο αὕτη ἡ ἐπιτροπὴ ἀπὸ πέντε μέλη καὶ ἐνὸς Γραμματέως συνεδριάζοντος μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς, ἐκτὸς τοῦ γραφέως μὴ συνεδριάζοντος μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦ εἰς ὑπηρεσίαν κλητῆρος, ὥστε καὶ ἦτον γινώμαι καὶ ιδιώματα ὑποκειμένων ὁκτὼ καὶ ἕκαστος ἐπρεπε νὰ ἐξοικονομῇ τὰς γνώμας καὶ τὰ ιδιώματα τῶν ἄλλων ἐπτά, καὶ νὰ φυλάττῃ καὶ τὴν συνείδησίν του καθαρὰν νὰ μὴ βλέπτηται τὸ δημόσιον δηλαδὴ τὸ κοινὸν ἦτοι τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον, οὔτε κανένας πολίτης ὅστις εἶχεν ἢ ᾔθελε λάβει σχέσιν καὶ συμφέροντα μὲ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον. εἰς ἐξοικονόμησιν λοιπὸν τῶν ἐπτά αὐτῶν γνωμῶν καὶ ιδιωμάτων συνεχῶς ἐλάμβανον ἀγῶνα καὶ στεναχωρίαν, καὶ ψυχικὴν θλίψιν, ἀλλὰ στοχαζόμενος ἄνευ θλίψεως καὶ στεναχωρίας δὲν ἐδοκιμάζετο ἡ ἀρετὴ τῆς ὑπομονῆς καὶ ἄλλως, ἕκαστος ὅπου εὗρεθῇ ἐκεῖ καὶ μενέτω, ὑπομένων ὑπέμεινα διὰ τὸν μισθὸν οὐχὶ τόσον τῶν 200 δραχμῶν, ὅσον διὰ τὸν μισθὸν τῆς ὑπομονῆς.

μακαρίζω ὁμῶς τὴν ὀσιολογιότητά της ὅτι εὐρίσκεται εἰς κοινὴν ὑπηρεσίαν, καὶ ἂν δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ ὑποφέρῃ ἐπτά γνώμας καὶ ιδιώματα ὡς ἐγὼ ἐν τῇ ἐπιτροπῇ, ὅτι ὑπηρετεῖ ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα, καὶ δὲν ἀπαντᾷ τοιαύτας γνώμας μὰ καὶ ἂν τυχόν, κατὰ ἄνθρωπον, ᾔθελεν ἀπαντήσῃ δυσαρεσκίαν, μὲ τὴν φρόνησιν της καὶ μὲ τὴν ταπεινώσιν της πρὸς τὴν ἀδελφότητα, ἥτις ταπεινώσεως ἀνάγεται εἰς τὸν Θεόν, καὶ μὲ τὴν ὑπόμονήν της ἀπολαμβάνει τὴν παρὰ Θεοῦ μισθοδοσίαν, δι' αὐτὴν τὴν δυσαρεσκίαν, τὴν ταπεινώσιν καὶ τὴν ὑπομονήν της. μὲ τὸ νὰ μοὶ ἐσημείωσεν ὅτι ἔλαβε πληροφορίας παρὰ τοῦ Γερο Πορφυρίου ἕνεκα τῆς φιλησυχίας μου διὰ τοῦτο ἐκάνθην εἰς διήγησιν τοιαύτην, καὶ μένω.

ὅπως αὐτῆς

ὁ Αὐτὸς

τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1839
ἐν Ἀθήραις

Νικ. Χαρτ. Ἰβηρίτης

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΡ. ΓΕΡΟΜΙΧΑΛΟΣ

SUMMARY

In the Library of the Patriarchal and Stauropegiakon Monastery of Iviron, on Mount Athos, there are preserved three files full of unpublished documents; they bear the name of Nikephoros the Chartophylax, a monk of the above mentioned monastery. Two of the files contain three hundred and fourteen documents of correspondence dating from

1794-1839; the third contains forty seven undated documents of personal correspondence.

The worldly name of the monk Nikephoros, his decent and age, are still unknown. From the above documents, however, some information about him may be drawn :

1. Early in his life he was honored by the Ecumenical Patriarch with the office of Chartophylax; this office was given only to the educated persons.

2. In 1794 he was sent to Vlachia as a representative of his monastery, in order to arrange the affairs regarding its property. There it was that he became familiar with the activities of Greeks in Russia, Vlachia and other countries, who were trying to find the means for the liberation of Greece from the Turks.

3. During his seven-year stay in Constantinople (1808 - 1815) he came into contact with many persons associated with the «Friendly Society».

4. On January 1st 1819 Nikephoros accompanied Patriarch Gregorios who left the monastery of Iviron, and went to Constantinople where he was to be re-established after his exile. Later Nikephoros met with members of the «Friendly Society». In Constantinople, he was appointed by the Patriarch as his personal secretary, and he had positive contacts with Emmanuel Pappas, an ardent patriot from Serrai.

5. After the Patriarch had been hung (April 10, 1821), Nikephoros followed a chieftain or functionary of the «Friendly Society» to assist him in the work for Greek national cause.

6. On May 1821 Nikephoros again went to Mount Athos where he met Pappas who appointed him as plenipotentiary during the Greek struggle against the Turks for the liberation of Halkidiki and Macedonia. A month later (June 27th) Nikephoros was appointed «Governor and Judge of Holy Mountain», and remained until the end of the struggle.

7. After Pappas' failure to carry on the fight against the Turks, Nikephoros was persecuted, but fled to Skopelos, then Nauplion, and finally to Athens. There he worked for the Nation, Mount Athos, and particularly his monastery.

We have no information about when or where he died.

In the forgoing article thirty three documents are published, from the correspondence files of Nikephoros the Chartophylax.

